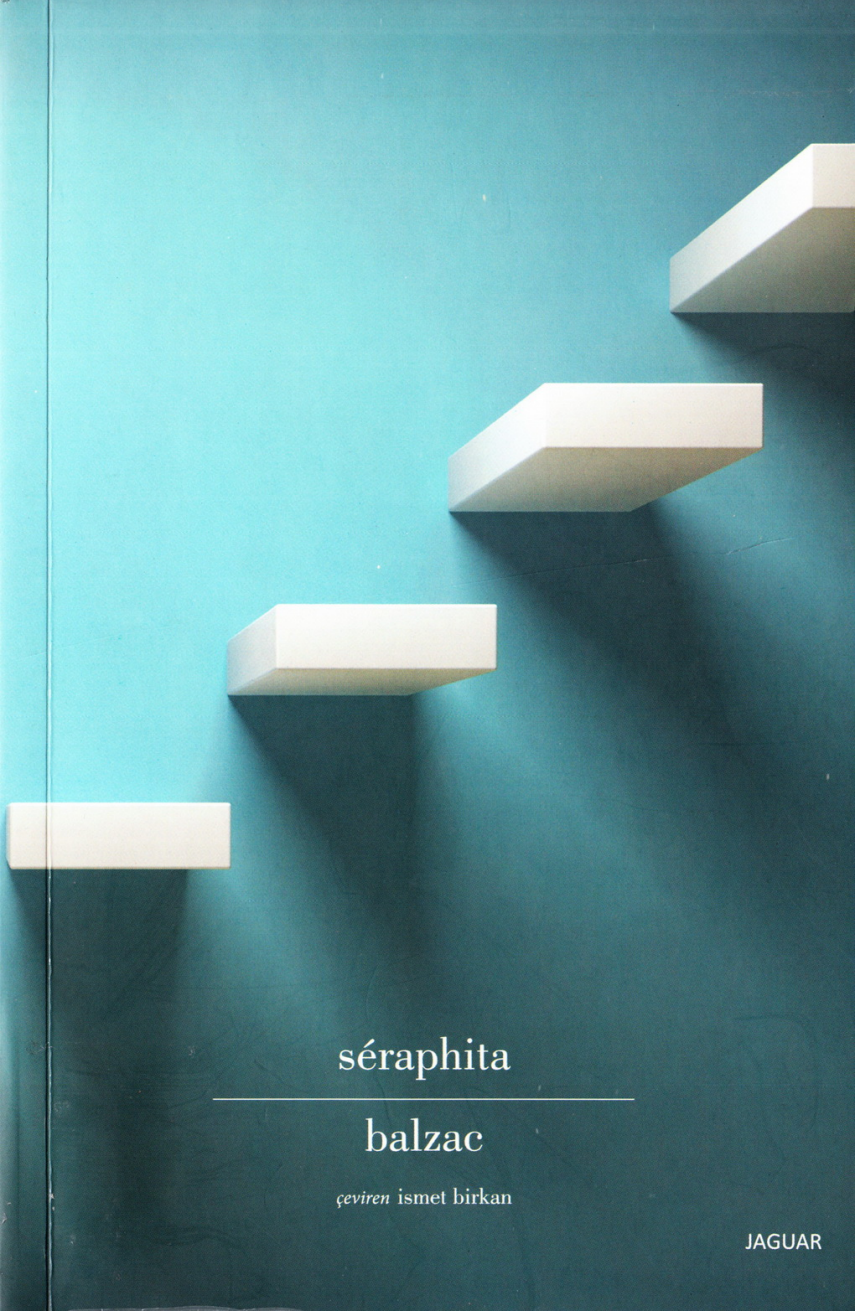

séraphita

balzac

çeviren ismet birkan

JAGUAR

HONORÉ DE BALZAC

1799'da, taşralı bir burjuva çocuğu olarak Touraine'de doğdu. Napoleon'un zafer hikâyelerini dinleyerek büyüdü ve belki bu yüzden hayatı boyunca, onun kılıçla bitiremediğini kalemle tamamlamak istedi. Daha on dört yaşındayken *İrade Üzerine* adlı bir kompozisyon yazdı. Babası onun bir avukat olmasını istedi. Fakat Balzac ailesiyle bir anlaşma yaparak iki yıl boyunca açıklıktan ölmemesine yetecek kadar bir aylık ve edebiyatla uğraşma izni kopardı. Başarısız roman denemeleri yazdı. Beş yıl sonra, istediği şöhrete ve özgürlüğe hâlâ ulaşamamıştı. Klasik kitapları basıp satarak özgürlüğünü kazanmak istedi fakat tam tersine büyük bir borç altına girdi. Kendisini odasına kilitledi ve borçlarını hafifletmek için bir kürek mahkûmu gibi durmaksızın yazdı. Hiçbir zaman istediği refaha kavuşamadı. Belki bu yüzden Flaubert, onun hakkında "Bu adam ne para canlısı... Sanat meseleleriyle hiç uğraştığı yok!" dedi. Yazdıkça eleştirildi, eleştirildikçe yazdı. Tüm olumsuzluklara rağmen kahve içmekten ve yazmaktan vazgeçmedi. Bastonunun üzerinde "Ben her engeli parçalarım!" yazıyordu. Penceresinden gördüğü aynı manzarayı her sabah farklı bir üslupla kâğıda dökerek "yazı alıştırmaları" yaptı, tahta masasına tebeşirle çizdiği halkaların içine adlarını yazdığı yemekleri hayal ederek açlığını bastırdı. Kahve içmeye ve günde durmaksızın on altı saat yazmaya devam etti. 1829'da ilk ciddi başarısına ulaştı. Mistik yapısının en ışıltılı eserlerinden biri olan *Séraphita*'yı yazdığı 1834 yılı, onun olgunluk çağını gösteriyordu. Elli bir yıllık yaşamına *İnsanlık Komedyası*'nı oluşturan doksana yakın roman ve novella sığdırdı. İki binden fazla karakter yarattı. En az elli bin fincan kahve içti. Edebiyat tarihine realist romanın kurucularından biri olarak geçti. Dostoyevski, onu idolü olarak gördü ve *Eugenie Grandet*'sini Rusçaya çevirdi. Zola'ya göre hiçbir mimarın tamamlayamayacağı bir Babil Kulesi inşa etti ve Cemil Meriç'e göreyse Batı'nın *Binbir Gece Masalları*'nı yazdı. Ölüm döşeğindeyken "Bianchon! Bana Bianchon'u çağırın, beni ancak o iyileştirebilir!" diye haykırsa da *Goriot Baba* başta olmak üzere birçok romanında kullandığı hayalî doktoru -hâliyle- gelmeyince 1850 yılında, on yedi yıllık aşkıyla evlendikten beş ay sonra, hayata gözlerini yumdu. Bizlere sadece *İnsanlık Komedyası*'nı değil, tutkuyla yazan bir yazarın neler yapabileceğini gösteren bir irade örneği de bıraktı.

İSMET BİRKAN

Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Fransız Dili okudu, Sorbonne ve Toulouse üniversitelerinde Fransız dili, edebiyatı ve uygarlığı üzerine öğrenim gördü. 1984'teki emekliliğine dek Gazi Eğitim Enstitüsü'nde çalıştı ve ardından Hacettepe Üniversitesi Felsefe bölümünde yüksek lisans yaptı. 1992 yılından 2004'e kadar aynı üniversitenin Mütercim-Tercümanlık ve Devlet Konservatuvarı Müzikoloji bölümlerinde felsefe, estetik, sanat tarihi alanlarında öğretim görevlisi olarak çalıştı. Fransız *Palmes Académiques* nişanına layık görüldü. Fransızca ve İngilizceden otuzu aşkın önemli eseri Türkçeye kazandırdı.

Séraphita
Honoré de Balzac

Kitabın Özgün Adı
Séraphita

Fransızca Aslından Çeviren
İsmet Birkan

© Jaguar Kitap, 2013

© Bu çevirinin yayın hakları Jaguar Kitap'a aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

Editör
Ferhat Özkan

Sayfa Tasarım
bigfish kreatif

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş Beysan Sanayi Sitesi Birlik Cad.
No: 32 Kapı No: 4 G Büyükçekmece / İstanbul

1. Baskı: Nisan 2013
Sertifika No: 27215

ISBN: 978-605-63743-0-2

Jaguar Kitap
Cemil Birsel Sok. Sayan Han No: 8/22
Eminönü/İstanbul
Tel: 0212 522 94 22

www.jaguarkitap.com
e-mail: iletisim@jaguarkitap.com

SÉRAPHITA

HONORÉ DE BALZAC

Çeviren İsmet Birkan

Jaguar Kitap
-eğer böyle bir hakkı varsa-
bu kitabı değerli çevirmeni İsmet Birkan'a ithaf eder.

Önceki ismiyle Kontes Rzewuska'ya, şimdiki adıyla Madam Éveline de Hanska'ya...

Madam, işte benden istemiş olduğunuz eser: Onu size ithaf ederken, şahsınıza karşı beslememe izin verdiğiniz saygıyla dolu sıcak sevginin bir delilini de sunabilmiş olmaktan mutluluk duyuyorum. Güzel dilimizin duru derinliği içinde Doğu'nun göz kamaştırıcı şiirini vermek isteyen bu kitabı gizemciliğin içinden söküp çıkarmaya çalıştıktan sonra zayıflıkla suçlanırsam, bunun sorumlusu siz olursunuz! Yakup'unkine benzeyen bu mücadeleyi bana siz buyurmadınız mı, benim çocukluktan beri yaptığım gibi sizin de hayalini kurduğunuz bu figürün en kusurlu deseninin bile sizin için önemli bir şey olacağını söyleyerek? İşte o, şimdi elinizde... Bu eser neden bilhassa sizin gibi, yalnızlık sayesinde dünyanın bayağılıklarından korunmuş şu soylu ruhlara ait olmasın? Onu şairlerimizden birinin elinde Fransa'nın hâlâ beklediği anlı şanlı destan hâline getirebilecek ve eserde eksik olan melodili ölçüyü oraya yerleştirmeyi onlar başarabilirlerdi. Herhâlde bu eseri de, göğsü iman dolu bir sanatçı tarafından yontulmuş ve dindar ziyaretçilerin güzel bir kilisenin muhteşem mihrabını seyrederken insanın kaderi üstüne derin düşüncelere dalmak için yaslandıkları o oymalı işlemeli korkuluklardan biri olarak kabul edeceklerdir.

Derin saygılarımla, Madam, sizin sadık bendeniz,

de Balzac

Paris, 23 Ağustos 1835

BİRİNCİ BÖLÜM

SÉRAPHITUS

Bir haritada Norveç kıyılarını gören hangi hayal gücü, bu fantastik girintiler ve çıkıntılar ve Kuzey Denizi dalgalarının durmak dinlenmek bilmeyen böğürtüsü altında uzanan bu uçsuz bucaksız granit dantel fisto karşısında hayranlıktan şaşkınlığa düşmez ki? Bu kumsuz çakılsız kıyıların, bu irili ufaklı haliç, koy ve körfez kalabalığının, hiçbiri diğerine benzemeyen ve hepsi de yol iz tanımaz uçurumlardan ibaret olan küçük koyların sunduğu o görkemli manzaralar karşısında kim hayaller kurmamıştır ki? Doğanın, bu kıyılara Norveç hayatının simgesini devasa bir balık kılçığının biçimini vererek, âdeta silinmez hiyerogliflerle resmetmiş oldu-

ğu söylenemez mi? Zira balıkçılık, bu kepir kayalara bir tutam liken gibi yapışmış birkaç insanın belli başlı uğraşını teşkil ediyor ve onların hemen hemen bütün gıdasını sağlıyor. Orada, tam on dört derecelik yer kaplayan bir toprak parçasında, ancak yedi yüz bin kadar insan yaşıyor. Meydan okuyana şan şöhret getirmeyen tehlikelerle, adı bile insanın dişlerini takırdatan Norveç'in bu sivri kaya tepelerinin gezginlere sunduğu süreğen karlar sayesinde, buraların ilahi güzellikleri hâlâ bakir kalmıştır, ve herhâlde oralarda olup bitmiş –ama en azından şiir için de aynı şekilde el değmemiş durumdaki– beşeri olaylarla uyum sağlayacaktır. İşte bu olayların öyküsü...

Yaban ördeklerinin gözüne herhâlde basit bir çatlak gibi görünen bu koylardan biri; denizin, içinde çırpınmakta olduğu o taş hapishanede tamamen donmamasına imkân verecek kadar açık ve geniş olduğunda oranın insanları bu küçük körfeze *fiyort* adını veriyorlar: Hemen hemen tüm coğrafyacıların kendi dillerine mal etmeye çalıştıkları bir sözcük. Bu kanalları andıran girintilerin, aralarındaki benzerliğe karşın, her birinin kendine özgü bir görünümü, bir siması vardır: Deniz her yerde fiyortların çatlak ve yarıklarına nüfuz etmiştir, ancak yine her yerde kayalar farklı biçimlerde yarılmıştır ve oluşan gümbürtülü uçurumlar geometrinin en garip şekillerine bile meydan okur: Bir yerde kaya kütlesi testere gibi diş diş oyulmuştur, başka bir yerdeyse masa gibi dümdüz yüzeyler ne uzun süreli karlara ne de kuzey çamlarının şaşaalı sorguçlarına izin vermiştir; daha ötede, yerkürenin iç çarpışma ve tokuşmaları şirin bir arazi kıvrımını yontup yuvarlamış, yamaçlarım kat kat kara kürklü ağaçların kapladığı güzel bir vadi oluş-

turmuştur. Bu ülkeye *Denizlerin İsviçre'si* adını vermek gelir içinizden.

Drontheim'la Christiania[1] arasında işte bu koylardan biri yer alır; adı da Stromfjord'dur. Stromfjord bu manzaraların en güzeli değilse bile, en azından Norveç'in görkemli dünyevi güzelliklerini özetlemek ve gerçekten ilahi bir dramın perdelerine sahnelik etmiş olmak gibi bir üstünlüğe sahiptir.

Stromfjord'un biçimi, kenarında deniz tarafından gedik açılmış bir huniyi andırır ilk bakışta. Dalgaların orada kendilerine açtıkları geçit, Yaratan'ın aynı derecede güçlü iki eseri olan okyanusla granit arasında bir kapışma görüntüsü sunar gören gözlere: Biri eylemsizliğiyle, diğeri devingenliğiyle güçlü iki eleman. Kavganın kanıtı olarak, fantastik biçimli birkaç kaya kütlesi koyun girişini teknelere kapatmıştır.

Norveç'in gözünü budaktan sakınmaz çocukları, bazı yerlerde, altlarındaki yüz tuvaz[2] derinlik ve altı kadem[3] genişlikteki uçurumdan ürkmeksizin, bir kayadan diğerine atlayabilirler. Bazan iki yaka arasına atılıvermiş kırılgan ve sallantılı bir gneiss[4] parçası, iki kayayı birleştirir. Bazı yerlerdeyse avcı veya balıkçılar, diplerinde denizin durmadan homurdandığı dimdik iki kaya duvar arasına çam gövdeleri atmışlardır köprü niyetine. Bu tehlikeli boğaz bir yılan gibi sağa doğru kıvrılır, orada deniz yüzeyinden üç yüz tuvaz yükseklikte, kaidesi yarım fersah uzunlukta, kenarı suya dik inen bir sahanlık oluşturan bir dağla karşılaşır; eğilip bükülemez granit

1 Bugünkü adlarıyla Trondheim ve Oslo. (ç.n.)
2 Tuvaz: Toise, 195 cm. (ç.n.)
3 Kadem: Foot, 30,5 cm. (ç.n.)
4 Gneiss: İleri derecede metaforizma sonucu oluşmuş kristalli kayaç. (ç.n.)

ise orada, suyun ancak yaklaşık iki yüz kadem üstünde kırılmaya, çatlamaya ve dalgalanmaya başlar. Şiddetle içeri dalan deniz, dağın eylemsizliğinin direnciyle karşılaşır ve kendininkine eşit bir şiddetle, dalganın tepkilerinin tatlı kıvrımlar oyduğu karşı kıyılara savrulur. Fiyordun dibi ormanlarla taçlanmış bir gneiss kütlesi tarafından kapatılmıştır; buradan çağlayanlar hâlinde bir dere iner; bu dere karlar eridiğinde bir ırmak olur, geniş bir su yüzeyine dönüşür ve yerlerinden söktüğü, düşen suyun içinde şöyle böyle seçilen yaşlı çam gövdelerini kusarak, sağır edici bir gürültüyle fiyorda dökülür. Büyük bir kuvvetle körfezin dibine kadar dalan bu ağaçlar çok geçmeden su yüzüne çıkar, birbirlerine tutunarak adacıklar oluşturur, ve bu adacıklar sol kıyıya vururlar. İşte orada, Stromfjord'un kıyısına oturmuş küçük köyün sakinleri bunları kırılmış, parçalanmış, bazen de bütün, fakat her zaman çıplak ve yapraksız hâlde bulurlar.

Stromfjord'da, etekleriyle denizin, doruğuyla kuzey rüzgârlarının saldırılarını karşılayan dağın adı Falberg'dir. Kar ve buz kazağını üzerinden hiç çıkarmayan en yüksek zirvesi, kutba komşuluğu yüzünden bin sekiz yüz kadem yükseklikte bile dünyanın en yüksek yerlerindekine eşit soğukların hüküm sürdüğü Norveç'in en sivri tepesidir. Bu kayanın sivri ucu, denize dimdik inerken, doğuya doğru yavaş yavaş alçalır ve basamaklar hâlinde konuşlanmış, soğuğun sadece fundalık ve marazlı cılız ağaççıkların yaşamasına izin verdiği vadiler üzerinden Sieg şelalelerine kavuşur.

Fiyordun, ormanın dibinden gelen suların döküldüğü bölümüne "Siegdalhen" denir; bu sözcük, nehrin adından dolayı, "Sieg Yamacı" olarak çevrilebilir.

Falberg'in şeytan masası kayalarının karşısındaki yay biçimli engebeli alan Jarvis Vadisi'dir: Sarıçam, karaçam, huş, seyrek meşe ve kayın ağaçlarıyla yüklü, kuzey doğasının, yalçın kayalarının üstüne serdiği tüm örtülerin en zenginine ve en güzel renklisine bürünmüş tepeciklerin seyrettiği şirin mi şirin bir manzara... Buradan, güneş ışınları altında ısınan toprakların artık tarıma elverişli olmaya başladığı ve Norveç florasına ait bitkilerin ortaya çıkmasına izin verdiği sınır çizgisi rahatça görülebilir. Tam bu noktada körfez, Falberg'in geri püskürttüğü denizin, adı geçen tepeciklerin son saçaklarına kadar gelerek orada mırıltılar içinde can vermesini sağlayacak kadar geniştir: Kenarına ince kumdan bir fisto geçirilmiş; üstüne mika kırıntıları, parlak pullar, güzel çakıl taşları, nehrin akıntısıyla İsveç'ten gelmiş rengârenk kayaç ve mermer parçacıkları, ve gerek kutuptan gerek güneyden esen fırtınaların getirdiği çeşitli deniz atıkları, deniz kabukları, deniz çiçekleri ve türlü güzellikler saçılmış güzel bir kıyı...

Jarvis dağlarının aşağısında, iki yüz kadar ahşap evden oluşan ve hiç artıp eksilmeksizin vahşi doğada çiçekten çiçeğe dolaşarak mutluluk içinde yaşamlarını sürdüren arı kovanlarının bir ormanda kaybolması gibi, âdeta orada kaybolmuş bir halkın yaşadığı bir köy bulunur. Bu köyün adsız varlığı kolayca açıklanabilir. Resifleri aşıp denizin bu kıyılarına yaklaşarak Norveçlilerin daha tehlikesiz kıyılarda büyük ölçekte yaptıkları balıkçılığa kalkışacak gözüpeklik pek az insanda vardır. Fiyorddaki birçok balık türü köy ahalisinin gıdasını kısmen karşılar; vadilerdeki otlaklar ineklere gıda ve böylece onlara süt ve tereyağ sağlar; sonra mükemmel kalitede birkaç toprak parçası, Norveçlilerin hem soğuklarının donduruculuğuna hem de güneşlerinin geçici

ama korkunç sıcaklığına karşı bu çift yönlü mücadelede göstermeyi bildikleri üstün beceriyle korudukları arpa, kenevir ve sebze gibi tarım mahsullerini üretmelerine imkân verir. Gerek yolların geçilecek gibi olmadığı kara yönünden, gerek fiyordun önündeki kayaların arasından çok küçük teknelerden başka taşıtın geçemediği deniz yönünden ulaştırma imkânlarının kıtlığı, ormanlarını işleterek zenginleşmelerine engel olur. Körfezin giriş yolunu kayaları tarayarak açmaksa, içerideki arazide bir karayolu inşa etmek kadar büyük masraflar gerektirecektir.

Christiania'dan Drontheim'a giden yolların hepsi Stromfjord'un çevresinden dolanır ve Sieg Nehri'ni çavlanından birkaç fersah uzaklıktaki bir köprüyle aşar. Jarvis Vadisi'yle Drontheim arası da kıyı içine girilmez ormanlarla kaplıdır; nihayet Falberg de Christiania'dan aynı şekilde aşılmaz uçurumlarla ayrılmıştır. Jarvis köyü, belki Sieg üzerinden Norveç'in iç kesimleriyle ve İsveç'le iletişim kurabilirdi; fakat uygarlıkla ilişkiye girmek için Stromfjord'un deha sahibi bir adama ihtiyacı vardı. Bu dâhi gerçekten ortaya çıktı da: Bir şairdi. Bu ülkenin güzelliklerine, Yaratan'ın en muhteşem eserlerinden birine olduğu gibi, hayranlık ve saygı besleyerek ölen dindar bir İsveçli.

Tetkik ve araştırmanın yanı sıra hızlı algılarıyla dünyanın en tezatlı manzaralarını bir tuvalin üstüne yayar gibi ruha getiren o içsel görüyle donatılan kişiler, Stromfjord'u bir bütün olarak kolayca kucaklayıp kavrayabilirler şimdi. Belki yalnızca onlar denizin çırpındığı dar boğazın eğri büğrü resiflerinin arasına dalabilecek, onun dalgalarıyla birlikte, beyaz piramitleri hemen her zaman incimsi külrengi bir göğün sisimsi bulutlarına karışan Falberg'in ebedî şeytan masaları boyunca ko-

şabilecek, körfezin derin yırtmaçlı güzel örtüsünü hayranlıkla seyredebilecek, Sieg'in uzun püsküller gibi yamaca asılan ve karmakarışık dağılmış, gneiss parçaları arasında ayakta duran veya saklanan güzel ağaçlardan pitoresk bir yatağa dökülen çağlayanının uğultusunu dinleyebilecek; sonra, kuzey diyarlarına has en şatafatlı bitkilerin tüm aileleriyle binlerce birey hâlinde fışkırdığı Jarvis'in alçalmış tepelerinin sunduğu güleryüzlü tablolarda dinlenebilecektir: Bir yanda genç kızlar gibi zarif endamlı ve onlar gibi başları yana eğik huş ağaçları, diğer yanda yüz yıllık yosunlu kayın ve gürgen gövdelerinden oluşmuş revaklar, yeşilin çeşitli tonlarının tüm kontrastları, siyah çamların arasında beyaz bulutlar, sayısız nüanslarıyla kızıla kesmiş fundalık düzlükler; kısaca, harikalarını kimsenin bilmediği bu floranın tüm renkleri ve kokuları...

Bu amfitiyatroların boyutlarını büyütün, bulutlara doğru ağıp yükselin, ya da deniz köpeklerinin dinlendiği kaya yarıklarında kaybolun, ne yaparsanız yapın, hayal gücünüz bu Norveç köşesinin ne zenginliğine ne de şiirsel güzelliklerine erişebilecektir! Düşünceniz, bu yeri sınırlayan okyanus kadar geniş; buranın ormanlarının ve ışığındaki değişkenliğin çizdiği fantastik figürler, bulutlar ve gölgeler kadar kaprisli olabilir mi? Kumsalın hemen ardındaki çayırların biraz yukarısında, Jarvis'in yüksek tepelerinin dibinde dalga dalga uzanan son arazi kıvrımının üstünde, çatıları huş kabuğundan yapılmış özel bir kiremit olan *noever*'le kaplı üç yüz evi görüyor musunuz? Rüzgârın oraya atıverdiği bir dut yaprağı üzerindeki ipekböceklerini andıran şu zayıf ve kırılgan, âdeta yere yapışık evleri? Bu mütevazı, bu sakin ve kendi hâlinde evceğizlerin bulunduğu yamacın üst başında, köyün yoksulluğuyla uyumlu bir sadelikle inşa edilmiş

bir kilise vardır. Kilisenin baş kısmı bir mezarlıkla çevrilidir ve biraz ötesinde rahibin evi bulunur. Daha yukarıda, dağın bir sırtının üstünde de bir ev vardır: Köydeki tek taştan ev. Bu nedenle köylüler ona "İsveç Şatosu" adını vermişlerdir.

Gerçekten de, bu öykünün başladığı günden otuz yıl önce, köyün kaderini değiştirmek için İsveç'ten zengin bir adam geldi ve Jarvis'e yerleşti. Benzerlerini yapmaya köylüleri teşvik etmek amacıyla inşa edilen bu küçük ev, sağlamlığı ve taşla örülmüş çevre duvarıyla dikkati çekiyordu. Taş bolluğuna karşın her türlü koruyucu çit, duvar ve hattâ tarla çitleri için bile ağacın kullanıldığı Norveç'te ender rastlanan bir şeydi bu. Böylece karlara karşı güvenceye alınan ev, bir tepeciğin üzerindeki geniş bir avlunun ortasında yükseliyordu. Pencereleri, kuzeyin binalarına bir tür koruyucu baba siması veren kabaca yontulmuş çam kalaslara dayalı olağanüstü çıkıntılı geniş saçaklarla koruma altındaydı. Bu sığınakların altından, Falberg'in vahşi çıplaklıklarına göz atmak, açık denizin sonsuzluğunu köpüklü körfezin bir damla suyuyla kıyaslamak, üç fersahlık kenarı boyunca kuzeyin buzullarıyla çevrili kupasına dökülürken su yüzeyi hareketsiz gibi görünen Sieg'in tüm çevreyi inleten şarıltısını dinlemek, kısacası bu öykünün doğaüstü ve basit olaylarının geçeceği bütün o manzarayı seyretmek zor değildi.

1799'u 1800'e bağlayan kış, Avrupalıların anısını sakladıkları kışların en serti oldu. Norveç denizi, kıyıya vuran dalgaların şiddetinin normal olarak donmayı önlediği fiyordlarda bile tamamen buzla kaplandı. Etkileri

İspanyolların *levanter*[5] dediklerine benzeyen bir rüzgâr Stromfjord buzunu silip süpürmüş, karları körfezin dibine doğru sürmüştü.

Uzun zamandan beri kış mevsiminde, göğün tüm renklerini yansıtan suların bu geniş aynasını görmek Jarvişlilere nasip olmamıştı: Bütün engebelerinin art arda gelen kar katmanları altında yontulup düzlenmiş olduğu; en keskin kenarlar kadar en çukur vadiciklerin de, doğanın –o zaman donuk bir parlaklıkta ve tekdüze– bu manzaranın üstüne giydirdiği geniş gömlekte birer küçük kırışıktan ibaret olduğu bu dağların arasında, ilginç bir seyirlik manzara... Aniden donan Sieg'in uzun buz sütunları, köylülerin –tabii aralarından bu mevsimde bölgede dolaşmaya çıkabilecek kadar gözü pek birileri çıkarsa– burgaçlara kapılmadan altından geçebilecekleri devasa bir kemer oluşturuyordu.

Fakat küçük bir yürüyüşün bile içerdiği tehlikeler, en yılmaz avcıları dahi evde tutuyordu. Uçurumların, geniş yarıkların ve dik yamaçların kenarlarında açılmış üç dar geçidi kar altında seçememekten korkuyorlardı. Bu yüzden, nadir anlarda yankılanan tek sesin soğuk kuzey rüzgârının uğultuları olduğu bu beyaz çöle hiçbir yaratık can katmıyordu. Hemen her zaman kül rengine çalan gökyüzü, kararmış çelik tonlarına boyuyordu gölü. Belki ara sıra yaşlı bir yaban ördeğinin, –tüylerinin nasıl tehlikeler göze alınarak elde edildiğini bilmeyen– zenginlerin rüyalarına yastıklık eden o yumuşak ve sıcacık hav tüyleri sayesinde zarar görmeden boşluğu ufuktan ufka geçtiği oluyordu. Fakat Afrika'nın kumlarını tek başına arşınlayan bir bedevi gibi, bu kuşu da ne

5 Levanter (İsp.): Yağmur getiren, ılık, nemli fakat güçlü, İspanya ve Fransa'nın güneyine özgü bir doğu rüzgârı. (ç.n.)

gören ne de işiten vardı. Elektrikli iletişim araçlarından yoksun uyuşuk atmosfer, ne kanatlarının hışırtısını ne de neşeli ötüşünü yankılıyordu. Zaten hangi keskin göz bu ışıldayan kristallerle süslü uçurumun parlaklığına ve ölüm döşeğinde hâlâ canlı olduğunu kanıtlamaya çalışan bir hasta gibi görünen solgun bir güneşin ışınlarıyla dorukları azıcık harelenen kar yığınlarının katı yansımalarına dayanabilirdi? Sık sık, dağlardan filo filo kovalanan gri bulut yığınları ve çamlar gökyüzünü üç katlı peçeler ardında gizlediği zaman, semavi ışıklardan yoksun kalan toprak kendi kendisini aydınlatıyordu.

İşte böyle, kutbun üstüne bir daha kalkmamak üzere oturan ve belli başlı karakteri mutlak hükümdarların içinde yaşadığı emperyal sessizlik olan Soğuk Hazretleri'nin bütün ihtişam ve debdebesi orada hazır bulunuyordu. Her aşırı ilke bir yadsımanın görünümünü ve ölümün alâmetlerini içinde taşır: Hayat da zaten iki gücün çarpışması değil midir? İşte orada hayatı ele verecek hiçbir belirti yoktu. Tek bir güç, buzun kısır kuvveti itirazsız hüküm sürüyordu. Çırpıntılı açık denizin gürültüsü bile, bu sabırlı halkın yaşamaları için gerekli olan birkaç zavallı ürünü alelacele üretmekle uğraştıkları üç kısa mevsim boyunca o denli gürültülü olan, ama şimdi dilini yutan bu havuza ulaşmıyordu. Birkaç yüksek sarıçam, kardan püskül ve saçaklarla yüklü siyah piramit, başlarını kaldırıyor; yere eğik dallarının biçimi bile bu dorukların tuttuğu yası tamamlıyor, zaten karşıdan kahverengi noktalar gibi görünüyorlardı.

Aileler, her tarafı özenle kapatılmış; peksimeti, erimiş tereyağı, kurutulmuş balığı ve yedi aylık kış için önceden tedarik edilen diğer ihtiyaç maddeleri stoklanmış evlerinde, ocaklarının başında bekliyordu. Bu evlerin neredeyse dumanları bile gözükmüyordu. Hemen hepsi

karlara gömülüydü, taşıdıkları ağırlığa karşı bir ucu çatıya öbür ucu duvardan hayli uzaktaki sağlam kazıklara bağlıydı ve böylece evin etrafında üstü kapalı bir koridor oluşturan uzun tahtalar bir korunak oluşturuyordu. Bu korkunç kışlar esnasında kadınlar, giysilerin yapıldığı yünlü veya keten kumaşları dokur ve boyarken; erkeklerin çoğu ya kitap okur ya da kuzeyin o derin kuramlarını, gizemcil hayallerini, inançlarını, bilimin belirli bir noktasında kuyu kazar gibi derinleşen o eksiksiz incelemelerini doğuran olağanüstü tefekkürlere yatarlar: Ruhu kendi kendisine tepki göstermeye, gıdasını kendinde bulmaya sevk eden ve Norveç köylüsünü Avrupa ahalisi içinde apayrı bir varlık hâline getiren, bir tür yarı manastır hayatı... On dokuzuncu yüzyılın ilk yılında, mayıs ayının ortalarına doğru, Stromfjord'un durumu işte böyleydi.

Güneşin bu manzara içinde, kar ve buzların billurlaşmasıyla oluşan tüm günlük elmasların ateşlerini tutuşturarak, olanca parlaklığıyla gözleri kamaştırdığı bir kuşluk vakti, iki kişi körfezin üstüne geldiler, karşı yakasına geçtiler ve Falberg'in kaidesi boyunca, kornişten kornişe yükselerek, zirvesine doğru uçtular. İki canlı yaratık mıydı bunlar, yoksa iki ok mu? Onları bu yükseklikte görenler, bulutlar arasında kanat kanada uçan iki yaban ördeği sanabilirdi. Ne en koyu batıl inançlı balıkçı ne en gözü pek avcı, insan denen yaratıklara, granitin böğrüne çizilmiş incecik çizgiler boyunca böyle düşmeden hareket edebilme yetisini atfedebilirdi; oysa bu çift oralarda, ağırlıklarının dayattığı tüm koşulları ve en küçük sapmanın yol açacağı tehlikeleri unutup damların kenarlarında bilinmeyen bir kuvvetin etkisi altında dengelerini koruyarak koşan uyurgezerlerin sahip olduğu ürkütücü beceriyle süzülüyordu.

– Tut beni Séraphitus, dedi solgun genç kız. Ve bırak biraz nefes alayım. Bu uçurumun duvarları boyunca yürürken yalnız sana bakmaya çalıştım; yoksa hâlim nice olurdu? Ama tabii ben zayıf bir yaratığım, değil mi? Seni yoruyor muyum?

– Hayır, dedi koluna yaslanmış olduğu yaratık. Devam edelim Minna! Bulunduğumuz yer, üstünde durulacak kadar sağlam değil.

İkisi de ayaklarına bağlı uzun tahtalara kar üzerinde tekrar ıslık çaldırdılar ve tesadüfün bu uçurum duvarının böğründe belirgin şekilde çizmiş olduğu ilk kornişe ulaştılar. Minna'nın Séraphitus diye hitap ettiği kişi ağırlığını sağ topuğuna verip, potinine deniz köpeği derisinden iki kayışla bağlı yaklaşık bir tuvaz boyunda ve bir çocuk ayağı kadar dar tahtayı kaldırdı. İki parmak kalınlığındaki bu tahta ren derisiyle kaplıydı, ve derinin kılları karın üstünde dikilerek Séraphitus'u zınk diye durdurdu; kayağının boyu iki tuvazdan az olmayan sol ayağını da ötekinin yanına çekti, çevik bir hareketle kendi üzerinde dönüp korku içindeki arkadaşını yakaladı, ayaklarındaki uzun kayaklara karşın kaldırıp, karlarını kürküyle süpürdüğü bir kaya parçasının üzerine oturttu:

– Burada güvendesin Minna, istediğin gibi titreyebilirsin.

– Buz Takkesi yolunun üçte birini tırmanmışız bile, dedi kız, halkın kullandığı adla andığı –ve Norveçlilerin de bu adla bildikleri– sivri doruğa bakarak... Hâlâ inanamıyorum.

Fakat nefesi daha fazla konuşamayacak kadar daralmış olduğundan sustu ve Séraphitus'a gülümsedi. O ise, eli kızın göğsünde, yanıt vermeksizin, ürkmüş bir yavru

kuşunki gibi hızla çırpınan kalbinin sesli atışlarını dinleyerek kızı tutuyordu.

– Koşmasam bile çoğu zaman bu kadar hızlı çarpıyor, dedi kız.

Séraphitus ne küçümseme ne de soğukluk belirtisi göstermeksizin başını eğdi. Bu hareket, onu neredeyse meleksi kılan zarafetine karşın, bir kadında görülse baş döndürücü bir işvebazlık sanılabilecek bir tür yadsımayı da ele veriyordu. Séraphitus genç kızı kuvvetle göğsüne bastırdı. Minna bu okşayışı bir yanıt olarak kabul etti ve onu seyretmeyi sürdürdü. Séraphitus alnını açmak için âdeta sabırsız bir jestle saçlarının altın lülelerini geriye atarak başını kaldırdığında, arkadaşının gözlerinde mutluluk gördü.

– Evet Minna, dedi, henüz yeni yetmelik çağındaki bir kişinin ağzından insana pek garip ve hoş gelen bir babacan bir sesle... Bak bana, gözlerini indirme.

– Niçin?

– Bilmek mi istiyorsun? Dene öyleyse.

Minna hızla ayaklarına bir göz attı ve karşısına kaplan çıkmış bir çocuk gibi tiz bir çığlık kopardı. Uçurumların korkunç heyecanı ruhunu istila etmiş, o tek bir bakış bu duygunun ona da bulaşmasına yetmişti. Avını bırakmamaya kararlı olan fiyord, kızla hayatın arasına girerek onu yiyeceğinden iyice emin olmak istiyormuş gibi, gürleyen sesini kulaklarında çınlatarak beynini uyuşturuyordu. Sonra, saçlarından ayaklarına tüm sırtı boyunca, önce dondurucu bir ürperti yürüdü, çok geçmeden dayanılmaz bir sıcaklık olup sinirlerine yayıldı, damarlarında zonkladı ve torpil balığıyla temasın sebep olduklarına benzer elektrik akımlarıyla bütün sinir uçlarını kırdı. Direnemeyecek kadar zayıf olan kızcağız üs-

tünde oturduğu taş masanın alt tarafındaki bilinmeyen bir kuvvet tarafından çekildiğini hissediyor, orada kendisine zehirini fışkırtan bir canavar, manyetik gözleriyle kendisini büyüleyen, açık kocaman ağzıyla avını yakalamadan önce çiğnemeye çalışan bir canavar gördüğünü sanıyordu.

– Ölüyorum, Séraphitus'um benim, yalnız seni sevmiş olarak, dedi, kendini uçuruma atmak için mekanik bir hareket yaparak.

Séraphitus hafifçe kızın alnına ve gözlerine üfledi. Minna birdenbire, banyoda yorgunluğunu atmış bir seyyah gibi, çektiği acıların, soluğun havadan geçişi kadar hızla vücuduna nüfuz ederek onu hoş kokularla dolduran bu okşayıcı soluk tarafından dağıtılmış, yalnızca anılarının kalmış olduğunu hissetti.

– Kimsin sen? dedi tatlılıktan da yoksun olmayan bir dehşetle. Ama hayır, biliyorum, benim hayatımsın. Bu uçuruma ölmeden nasıl bakabiliyorsun? diye devam etti biraz durduktan sonra.

Séraphitus, Minna'yı granitine kenetlenmiş durumda bıraktı ve bir hayaletin yapacağı gibi, şeytan masasının kenarına gidip durdu. Oradan, fiyordun göz kamaştırıcı derinliklerine meydan okuyan bakışlarını uçurumun dibine daldırdı; vücudu hiç sendelemedi, alnı mermer bir heykelinki gibi beyaz ve duygusuz kaldı: Boşluğa karşı boşluk.

– Séraphitus, beni seviyorsan oradan çekil! diye haykırdı kız. Düştüğün tehlike acılarımı geri getiriyor. Bu yaşta böyle insanüstü bir güce sahip olduğuna göre kimsin sen? diye sordu, kendini tekrar onun kollarında hissedince.

– İyi ama, dedi Séraphitus, sen hiç korkmadan daha geniş boşluklara pekâlâ bakabiliyorsun.

Ve bu garip yaratık parmağını kaldırarak kıza, bulutların tam başlarının üstünde, ortasında henüz açıklanamamış atmosfer olaylarının etkisiyle içinden gündüz bile yıldızların görüldüğü bir açık alan bırakarak oluşturdukları mavi haleyi gösterdi.

– Ne büyük bir fark! dedi kız gülümseyerek.

– Haklısın, dedi Séraphitus, biz göğe yönelmek için doğmuşuz. Vatan, tıpkı annesinin yüzü gibi, bir çocuğu asla korkutmaz.

Sesi, birden dilsizleşen arkadaşının ruhunda titreşimler yaptı.

– Hadi gel, diye devam etti.

İkisi birden dağ boyunca açılmış incecik patikalar üzerinden ileri atılarak, çöl kuşu bir Arap atına özgü bir hızla kattan kata, çizgiden çizgiye âdeta uçarcasına mesafeleri yuttular. Birkaç dakikada üstüne henüz kimsenin oturmamış olduğu, çimen, yosun ve çiçeklerden oluşmuş bir halıya ulaştılar.

– Ne güzel bir *soeler*! dedi Minna, bu çayıra gerçek adını vererek. İyi ama bu irtifada nasıl bulunabiliyor?

– Gerçi Norveç florasına ait bitki örtüsü burada kesiliyor, dedi Séraphitus. Ancak yine de burada birtakım ot ve çiçeklere rastlanabiliyorsa, bunu onları kutbun soğuğundan koruyan şu kayaya borçluyuz. Şunu göğsüne koy Minna, dedi yerden bir çiçek koparark. Henüz hiçbir insan gözünün görmediği şu zarif yaratığı al ve şu çiçeği hayatında bir eşi daha olmayacak şu sabahın bir anısı olarak sakla! Seni bu *soeler*'e getirecek başka kılavuz bulamayacaksın.

Ve birden kıza, kartal gözleriyle sapsız sinekkapan ve taşkıran otları arasından seçtiği, meleklerin nefesi altında açmış gerçek bir mucizeyi andıran melez bir bit-

ki uzattı. Minna bir çocuk sevecenliğiyle, yeşili zümrüt gibi saydam ve parlak, sivri bir külah biçiminde sarılı, dipleri açık kahverengi fakat incecik bir oya gibi tırtık tırtık ayrılan uçlarına doğru tondan tona geçerek yeşile dönen küçük yapracıklardan oluşmuş bitkiyi kavradı. Bu yapracıklar o denli sık fışkırmışlardı ki, sanki hepsi karışıp tek bir örtü oluyor ve yerde birçok göz alıcı çiçek şekilleri meydana getiriyorlardı. Bu halının üzerinde, şurada burada, kenarları altın fistolu, göbeklerinden erguvan başçıklar çıkan, dişi organsız beyaz yıldızlar yükseliyordu. Nihayet, hem güllerin hem portakal çiçeklerinin rayihalarını taşıyan, fakat uçucu ve yabansı bir koku, Séraphitus'un sanki koku ona yalnız kendisinin anlayabildiği acınaklı fikirler ifade ediyormuş gibi hüzünlü bakışıyla seyrettiği bu esrarengiz çiçeğe âdeta ilahi bir şey katıyordu. Fakat bu görülmedik fenomen Minna'ya, birtakım taş parçalarına bitkilerin tazelik, yumuşaklık ve kokusunu vermekten keyif alan doğanın bir kaprisi gibi göründü.

– Neden eşsiz, benzersiz oluyor bu çiçek? Yani bir daha üremeyecek mi? diye sordu kız. Fakat yüzü kızaran Séraphitus hemencecik konuyu değiştirdi.

– Oturalım, şimdi dön ve bak! Bu yükseklikte belki artık titremezsin, ha? Uçurumlar şimdi dibini seçemeyeceğin kadar derinleşti; denizin düz perspektifini, bulutların müphemliğini, göğün rengini kazandılar. Fiyordun buzu oldukça güzel bir turkuaz renginde, çam ormanlarını koyu kurşuni ince çizgiler olarak fark edebiliyorsun artık, bizim için uçurumların işte böyle süslenmesi lazım.

Séraphitus bu sözleri, ton ve jest olarak, sadece yerkürenin en yüksek dağlarının doruklarına ulaşmış olanların bildiği ciddiyet ve tatlılıkla söyledi. Bu tavır

öylesine farkında olmadan edinilir ki, en mağrur dağcılık ustası bile kendini kılavuzuna kardeş gibi davranmak zorunda hisseder ve ancak insanların yaşadığı vadilere doğru alçaldıkça ondan üstün olduğuna inanır. Séraphitus Minna'nın önünde diz çökmüş, kayaklarını çözüyordu. Kızcağız ise önüne yayılan, uzun kaya kütlelerinin bir bakışta kavranabildiği harika Norveç manzarasının seyrine o denli dalmış, bu zirvelerin süregidici ve sözlerle ifade edilemez soğuğundan o denli heyecanlanmıştı ki, bunun farkında bile değildi.

– Buraya sadece insan gücüyle gelmiş olamayız, dedi ellerini kavuşturarak. Herhâlde rüya görüyorum.

– Sebeplerini anlayamadığınız olaylara doğaüstü dersiniz, diye yanıt verdi arkadaşı.

– Yanıtlarının hepsinde, her zaman, bilmem nasıl bir derinlik var ki, senin yanında her şeyi hiç çaba harcamadan anlıyorum. Ah, ne güzel! Özgürüm.

– Artık kayakların ayağında değil, hepsi bu.

– Oh! dedi kız, seninkileri de ben çözmek isterdim, ayaklarını öperek.

– Bu sözleri Wilfrid'e sakla, dedi Séraphitus tatlılıkla.

– Wilfrid! diye tekrarladı Minna bir an kızmış gibi, ama öfkesi arkadaşına bakar bakmaz yatıştı. Sen hiç öfkelenmiyorsun benim gibi, dedi, Séraphitus'un elini tutmağa çalışıp başaramayarak. Her konuda umut kıracak kadar kusursuzsun.

– Sen de buna bakarak benim duygusuz olduğum sonucuna varıyorsun.

Minna düşüncesinin dibini bu denli açıkça gören bu bakıştan korktu.

– Böylece birbirimizi anladığımızı bana kanıtlamış oluyorsun, dedi seven bir kadının zarafetiyle.

Séraphitus hem mahzun hem tatlı bir bakış atarak yavaşça başını salladı.

– Madem ki her şeyi biliyorsun, diye devam etti Minna, söylesene bana, aşağıdayken senin yanında hissettiğim çekingenlik neden buraya çıkınca dağıldı? Neden ilk kez doğrudan yüzüne bakabiliyorum, aşağıdayken ancak gizli gizli göz atmaya cesaret edebildiğim hâlde?

– Belki de burada dünyanın bayağılıklarını üstümüzden soymuşuzdur, dedi kürkünün düğmelerini çözerek.

– Hiç bu kadar güzel olmamıştın, dedi Minna yosun kaplı bir kayanın üzerine oturup, kendisini zirvenin uzaktan erişilmez gibi görünen bir yerine getirmiş olan yaratığın seyrine dalarak.

Gerçekten de Séraphitus hiçbir zaman bu kadar göz kamaştırıcı bir ışıkla parlamamıştı; yüzünün canlılığı ve tüm kişiliğinin görünüşü ancak böyle ifade edilebilir. Bu şaşaa dağların temiz havasının ve karlardan gelen yansımanın tene verdiği özel parlaklıktan mı doğuyordu? Uzunca bir ruhsal sarsıntıdan sonra tam dinlenmeye geçmişken vücudu aşırı derecede uyaran içsel devingenliğin ürünü müydü? Yoksa güneşin yansıttığı altın aydınlıkla bu şirin çiftin içinden geçtiği bulutların karanlığı arasında oluşan ani tezattan mı ileri geliyordu? Belki bu sebeplere insan doğasında gözlenebilen en güzel fenomenlerden birinin etkilerini ilave etmek de gerekir. İşinin ehli bir fizyolojist, alnından taşan gurura ve gözlerinin ışıltısına bakılırsa şu anda on yedi yaşında bir genç adam gibi görünen bu yaratığı incelemiş olsaydı; kuzeyin, çocuklarına bahşettiği en beyaz dokunun altındaki bu fıkır fıkır kaynayan hayatiyetin

itici gücünü araştırsaydı, hiç kuşkusuz sinirlerinde üst derinin altından ışıyan fosforlu bir sıvının aktığına, ya da Séraphitus'un içinde, kaymak taşından bir kupanın dokusundaki aydınlık gibi, kendisini içeriden renklendiren bir tür sürekli ışığın yandığına inanırdı. Minna'nın patenlerini çözmek için eldivenlerinden çıkarmış olduğu elleri ne denli yumuşak, parmakları ne denli ince olursa olsun, Yaratan'ın yengecin yarı saydam kıskaçlarına koyduğuna eşit bir kuvvete sahip gibi görünüyorlardı. Altın bakışlarından fışkıran kıvılcımlar açıkça güneşin ışınlarıyla çatışıyor, sanki güneşten ışık alacak yerde güneşe ışık veriyordu. Bir kadınınki gibi ince ve narin vücudu, görünüşte zayıf fakat her zaman gücü arzusuna eşit ve yeri geldiğinde çok kuvvetli olan doğal yapılardan birine tanıklık ediyordu. Séraphitus'un ortalama sayılan boyu, başını yerinden fırlayacakmış gibi kaldırıp alnını öne çıkardığında uzuyordu. Bir perinin elinde lüle lüle kıvrılmış ve bir soluğun etkisiyle havalanır görünen saçları, uçuyormuş gibi hafiflik izlenimi veren tavırlarının yarattığı yanılsamaya katkıda bulunuyordu; fakat hiç kuvvet harcama belirtisi taşımayan bu duruş ve davranış, vücudun bir alışkanlığından ziyade manevi bir olgunun sonucuydu.

Minna'nın hayalgücü de, etkisine kimin olsa kapılabileceği bu sürekli yanılsamaya suç ortaklığı ediyor ve Séraphitus'a rahat bir uykuda rüyada görülen figürlerin görünümünü atfediyordu. Bilinen hiçbir insan tipi, Minna'ya göre tüm ihtişamıyla erkek olan, fakat bir erkeğin gözünde uyandırdığı kadınca zarafette Rafaello'nun en güzel portrelerini geçebilecek bu simanın bir benzeri veya imgesi olamazdı. Adı geçen gökler ressamı, resmettiği meleksi güzellerin yüz hatlarına her zaman bir tür huzurlu sevinç, aşk dolu bir sevimlilik yerleştirmiştir;

ancak, hangi ruh, meğer ki Séraphitus'un kendisini seyretmiş olsun, bu yaratığın çizgilerine kazınmış dile gelmez duyguları şöyle böyle gizleyen o umutla karışık hüznü icat edebilirdi? Kim, her şeyin mümkün olduğu sanatçı fantezilerinde bile, esrarengiz bir korkunun, gökleri sorgulayan ve her zaman dünyaya acıyan bu fazla akıllı alna yansıttığı gölgeleri görebilirdi? Bu baş, bir yandan çığlıkları havayı dalgalandıran ilahi bir alıcı kuş gibi küçümseyici tavırlarla gökte süzülüyor, fakat öte yandan ötüşü sessiz ormanların diplerine sevecenlik serpen kumru gibi de kaderine razı oluyordu. Séraphitus'un teni, –kusursuz düzgün biçiminden yansıttığı duyguların canlılığına hiçbir şekilde zarar gelmeyen bir yüzün solgunluğuyla tezatlı tek unsur olan– kırmızı dudaklar, kahverengi kaşlar ve ipeksi kirpiklerin etkisiyle daha da canlanan şaşırtıcı bir beyazlıktaydı: Duygular bu yüze ne şiddet ne sarsıntı tanımadan, fakat üstün yaratıklara atfetmekten hoşlandığımız o muhteşem ve doğal ciddiyetle yansıyordu. Bu mermerden yontulmuş figürde her şey kuvvet ve dinginliği ifade ediyordu. Minna, Séraphitus'un elini tutmak için kalktı; böylece onu kendine çekmeyi ve bu baştan çıkarıcı alna aşktan ziyade hayranlıktan koparılmış bir öpücük kondurmayı umuyordu. Fakat genç adamın, prizmadan geçen bir ışın gibi içine işleyen bakışı, zavallı kızı âdeta dondurdu. Aralarında dipsiz bir uçurum olduğunu anlamasa da hissetti, başını çevirdi ve ağladı. Birdenbire güçlü bir el kendisini belinden kavradı, tatlı ve okşayıcı bir sesle konuştu:

– Gel.

Kız itaat etti, aniden serinleyen başını genç adamın göğsüne dayadı; o ise nazik ve dikkatli bir şekilde adımlarını kızınkilere uydurarak, onu kutup doğasının ışık saçan bezeklerini seyredebildikleri bir yere götürdü.

– Bakmadan ve seni dinlemeden önce, söyle bana Séraphitus, niçin beni reddediyorsun? Hoşuna gitmeyen bir şey mi yaptım? Nasıl? Söyle. Kendime ait hiçbir şeyim olmasın isterdim. Dünyevi servetimin senin olmasını isterdim, kalbimin zenginliklerinin zaten senin olduğu gibi. Işık bana yalnız senin gözlerinden gelsin, düşüncemin de senin düşüncenden türediği gibi. O zaman senin ruhunun yansımalarını, senin kalbinin sözlerini, senin gününün ışığını böyle sana geri gönderirken seni incitmiş olmaktan korkmazdım, tıpkı Tanrı'nın ruhlarımızı beslediği tefekkürleri ona geri gönderdiğimiz gibi. Bütünümle sen olmak isterdim!

– Peki öyleyse, Minna, dinmeyen bir arzu geleceğin bize verdiği bir sözdür. Umut et! Ama saf olmak istersen bu dünyaya ait duygulara daima kadir–i mutlak Yaratan fikrini de karıştır; o zaman bütün yaratıkları seveceksin, kalbin de çok yükseklere çıkacak!

– Ne istersen yapacağım, dedi kız, ürkek bir hareketle gözlerini kaldırıp ona bakarak.

– Senin arkadaşın, yoldaşın olamam, dedi Séraphitus kederli bir tavırla.

Aklına gelen bazı düşünceleri dillendirmekten vazgeçti, kolunu ufukta bir nokta gibi görünen Christiania'ya doğru uzattı ve:

– Bak! dedi.

– Pek küçükmüşüz, dedi Minna.

– Evet, ama duygu ve zekâmızla büyük oluyoruz, diye devam etti Séraphitus. Şeylerin bilgisi, Minna, sadece bizimle başlar; görünen dünyanın yasalarından öğrendiğimiz ufak şeyler bize üst dünyaların sonsuzluğunu keşfettirir. Seninle böyle konuşmanın zamanı mı bilmem; ama umutlarımın alevini sende de tutuştura-

bilmeyi o kadar isterdim ki! Belki de bir gün bir araya gelebilirdik o zaman, sevginin ölümsüz olduğu dünyada.

– Niye şimdi ve ebediyen değil? dedi kız, mırıldanır gibi.

– Burada hiçbir şey istikrarlı değil, diye küçümser gibi devam etti. Dünyevi sevgilerin geçici mutluluklarını kimi ruhlar için daha kalıcı mutlulukların şafağını haber veren ışıklardır; tıpkı bir doğa yasasının keşfinin, bazı ayrıcalıklı kafalara sistemin tümünü tahmin ettirmesi gibi. Bu dünyadaki kırılgan mutluluğumuz, dünyadan bir parça olan toprağın dünyaya tanık olması gibi, daha tamam bir başka mutluluğun tanığı olamaz mı? Biz, küçücük –Tanrı ne kadar büyükse biz de o kadar küçük– bir parçası olduğumuz ilahi düşüncenin o geniş yörüngesini ölçemeyiz; ancak genişliğini sezebilir, diz çökebilir, tapınabilir, bekleyebiliriz. İnsanlar bilimlerinde, kürelerinin üzerinde her şeyin göreli olduğunu ve genel bir evrimle, zorunlu olarak bir ilerlemeye ve bir son getiren sürekli bir üretime bağlandığını göremedikleri için her zaman yanılırlar. İnsanın kendisi de tamamlanmış bir yaratı değildir, zaten öyle olsaydı Tanrı olmazdı!

– Bu kadar şeyi öğrenmeye nasıl zaman buldun? dedi kız.

– Hatırlıyorum, yanıtını verdi çocuk.

– Bana bütün gördüklerimden daha güzel görünüyorsun.

– Biz Tanrı'nın en büyük eserlerinden biriyiz. Doğa üstüne düşünmek, doğayı düşünceyle içimizde toplamak, ve ona doğru atılmak üzere kendimize basamak yapmak yetilerini vermedi mi bize? Birbirimizi, ruhlarımızın daha az veya daha çok semavilik içermesine

göre az veya çok seviyoruz. Ama haksızlık etme Minna, ayaklarının altına serilmiş şu manzaraya bak, muhteşem değil mi? Ayaklarının dibinde okyanus bir halı gibi yayılıyor; dağlar bir sirkin duvarları gibi, esîr[6] yukarıda sanki bu tiyatronun yuvarlak çadırı, ve buradan Tanrı'nın düşünceleri bir parfüm gibi koklanıyor. Bak! İnsan yüklü gemileri kırıp parçalayan fırtınalar buradan bize hafif çalkantılar gibi görünüyor. Başını yukarı kaldırırsan her şey mavi... İşte sanki yıldızlardan bir taç... Burada dünyevi deyimlerin anlam nüansları kayboluyor. Uzayın uçuculaştırdığı bu doğaya dayanınca içinde ruhtan fazla derinlik hissetmiyor musun? İçinde coşkunu aşan bir büyüklük, iradeni aşan bir enerji yok mu? Yorumcusu artık sende olmayan duyumlar, algılar yaşamıyor musun? Kanatlarının çıktığını hissetmiyor musun? Haydi, dua edelim.

Séraphitus diz çöktü, ellerini çaprazlama Minna'nın göğsüne koydu ve Minna da ağlayarak dizlerinin üstüne düştü. Birkaç dakika böyle kaldılar, birkaç dakika içinde gökte başlarının üstünde dalgalanmakta olan mavi hale genişledi, parlak ışınlar kendileri farkında olmaksızın onları sardı.

– Ben ağladığım zaman neden sen de ağlamıyorsun? diye sordu Minna, hıçkırıklarla ara sıra kesilen bir sesle.

– Saf ruhtan ibaret olanlar ağlamaz, dedi Séraphitus, ayağa kalkarak. Nasıl ağlayabilirim ki? Ben artık insanların sefaletini görmüyorum. Burada iyilik bütün güzelliğiyle güneş gibi parlıyor; aşağıda, telleri tutsak ruhun parmakları altında titreyen ıstıraplar arpının korku dolu yakarışlarını duyuyorum. Buradaysa ahenkli arp-

6 Esîr (Ar.): Atomlar arasındaki boşluğu ve bütün evreni doldurduğu varsayılan, ağırlığı olmayan, ısı ve ışığı ileten töz. Boşluk.

ların konserini dinliyorum. Aşağıda umut var, inancın bu güzel başlangıcı; ama burada inancın kendisi hüküm sürüyor, yani gerçekleşmiş umut!

– Beni asla sevmeyeceksin, fazla kusurluyum, beni hor görüyorsun, dedi kız.

– Minna, meşenin dibinde saklanan menekşe içinden şöyle der: "Güneş beni sevmiyor, buraya uğramıyor." Güneş de içinden şöyle der: "Aydınlatırsam ölür bu zavallı çiçek!" Ve çiçeğin dostu olduğundan, sevgilisinin taç yapraklarını renklendirmek için ışınlarını meşe yapraklarının arasından süzerek zayıflatır. Ben kendimi yeterince örtülü bulmuyorum ve hâlâ beni fazla görüyor olmandan korkuyorum: Beni daha iyi tanısaydın tüylerin ürperirdi. Dinle, ben dünyanın meyvelerinden zevk almıyorum; sizin sevinçlerinizi fazlasıyla tattım ve anladım, ve pagan Roma'nın sefih imparatorları gibi her şeyden iğrenme noktasına vardım, zira görü yeteneği verildi bana. Beni bırak git, dedi Séraphitus, duyduğu acı yüzünden okunarak.

Sonra gidip bir kayanın üzerine oturdu ve başı göğsüne düştü.

– Niçin bütün umutlarımı kırıyorsun böyle? dedi Minna.

– Git! diye bağırdı Séraphitus, benden istediğin hiçbir şey yok bende. Aşkın benim için fazla kaba. Neden Wilfrid'i sevmiyorsun? Wilfrid bir erkek, tutkuların sınavından geçmiş bir adam, seni kuvvetli kollarında sıkabilecek, üstünde geniş ve güçlü bir elin varlığını hissettirecektir. Güzel siyah saçları, insanca düşüncelerle dolu gözleri, ağzından çıkan sözlere lav selleri akıtan bir kalbi var. Seni okşayışlarıyla ezecek sevgilin, hayat arkadaşın olacaktır. Wilfrid senindir!

Minna hüngür hüngür ağlıyordu.

– Onu sevmediğini söylemeye cesaret edebiliyor musun? dedi Séraphitus, kalbe hançer gibi saplanan bir sesle.

– Yalvarırım, acı bana, Séraphitus'um!

– Onu sev, kaderinin seni kendisine karşı durulmaz biçimde çivilediği bu toprağın zavallı çocuğu, dedi ürkünçleşmiş Séraphitus, Minna'yı *soeler*'in kenarına, duyguları coşmuş bir kızın kolayca kendini dünyanın üstünde sanabileceği kadar geniş bir manzaranın görüldüğü noktaya gelmeye mecbur eden bir hareketle kavrayarak. Işık ülkesine gitmek için kendime bir yol arkadaşı arıyordum, sana bu çamur parçasını göstermek istedim ve hâlâ ona bağlı olduğunu görüyorum. Elveda! Orada kal, duyularınla haz al, doğanın dediğini yap, solgun erkeklerle sol, kadınlarla kızar, çocuklarla oyna, suçlularla dua et, acılı anlarında gözlerini göğe kaldır; titre, ümit et, çırpın; bir arkadaşın olacak, hâlâ gülüp ağlayabilecek, verip alabileceksin. Ben gökten uzakta, yurdundan kovulmuş bir sürgün gibiyim; yerden uzakta, bir ucube gibi. Kalbim artık çarpmıyor, sadece kendimle ve kendim için yaşıyorum. Ruhumla hissediyor, alnımla nefes alıyor, düşüncemle görüyor, sabırsızlık ve arzulardan ölüyorum. Bu dünyada hiç kimse benim dileklerimi yerine getiremez, sabırsızlığımı yatıştıramaz, ve ben ağlamayı da unuttum. Yapayalnızım. Kaderime boyun eğiyor ve bekliyorum.

Séraphitus, Minna'yı oturtmuş olduğu çiçekli tepeciğe baktı, sonra zirveleri kalın bulutlarla kaplı asık suratlı dağlara doğru dönerek düşüncelerinin geri kalanını o bulutlarda boğdu.

– Ruhu okşayan bir konser gelmiyor mu kulağınıza Minna? diye devam etti, bu kez kumru sesiyle, çünkü

kartal yeteri kadar bağırmıştı. Şairlerinizin ormanların ve dağların içine yerleştirmekten hoşlandıkları rüzgâr arplarının müziği zannedesi gelmiyor mu insanın? Şu bulutların içinden geçen belli belirsiz figürleri görüyor musunuz? Göğün bezeklerini hazırlayanların kanatlı ayaklarını fark ediyor musunuz? Bu nağmeler ruhu sükûna kavuşturuyor. O gök yakında bahar çiçeklerini dökecek. Kutuptan bir ışıma yükseldi. Kaçalım, artık zamanı geldi.

Bir anda patenler tekrar bağlandı ve ikisi de, dağı Sieg boyundaki yollara bağlayan dik yamaçlar üzerinden, Falberg'den aşağı salındılar. Mucizevi bir zekâ; inişlerini, daha doğru bir deyişle uçuşlarını yönetiyordu. Önlerine karla örtülü bir yarık çıktığında, Séraphitus Minna'yı kavradığı gibi, derin bir uçurumu gizleyen bu kırılgan tabakanın üstünden kuş kadar bile ağırlık vermeden atlayıp geçiyordu. Sık sık bir çukurdan, bir ağaçtan, –okyanusa alışık kimi denizcilerin suyun altındaki tehlikeli kayaları suyun yatışı, dalgalanışı veya renginden tahmin etmesi gibi– sanki karın altından gördüğü bir kayadan sakınmak için, arkadaşını biraz iterek yolundan hafifçe sapıyordu. Nihayet Siegdalhen yollarına varıp, Stromfjord buzuluna erişmek için hemen hemen korkmaksızın dümdüz ilerleme imkânına kavuştukları zaman, Séraphitus Minna'yı durdurdu:

– Artık bana bir şey demeyecek misin? diye sordu.

– Şey... dedi kız. Sanıyordum ki kendi düşüncelerinize dalmak istiyorsunuz.

– Çabuk olalım, pisiciğim benim, gece bastıracak, diye devam etti Séraphitus.

Minna kılavuzunun âdeta yenilenmiş sesini işitince ürperdi: Bir genç kızınki gibi saf ve duru bir sesti bu, ve

o ana dek içinde yürüdüğü rüyanın fantastik ışıklarını dağıttı. Séraphitus erkeksi gücünü bırakmaya ve bakışlarından o fazla keskin zekâsını atmaya başlıyordu. Çok geçmeden iki şirin yaratık, fiyordun üzerinden kaydılar ve körfezin kıyısıyla Jarvis'in evlerinin ilk sırası arasındaki kar çayırına ulaştılar; sonra, karanlığın çökmesi endişesiyle alelacele, dev bir merdivenin basamaklarını tırmanıyormuş gibi, Rabip'in tepedeki evine doğru atıldılar.

– Babam endişelenmiş olmalı, dedi Minna.

– Hayır, dedi Séraphitus.

O sırada çift, kızını akşam yemeğine beklerken kitabını okuyan Jarvis Rahibi Bay Becker'in mütevazı evinin kapısının önündeydi.

– Sevgili Bay Becker, dedi Séraphitus, işte size Minna'yı sağ salim geri getirdim.

– Teşekkür ederim matmazel, dedi ihtiyar, gözlüklerini kitabın üzerine bırakarak. Yorulmuş olmalısınız.

– Hiç yorulmadık, dedi tam o sırada alnında arkadaşının soluğunu hisseden Minna.

– Yavrum, yarından sonra akşam bana çay içmeye gelir misiniz?

– Memnuniyetle, sevgili dostum.

– Bay Becker, onu bana getireceksiniz, değil mi?

– Tabii, matmazel.

Séraphitus süslü bir jestle başını eğerek ihtiyarı selamladı, gitti, ve birkaç dakikada İsveç Şatosu'nun avlusuna vardı. Seksenlik bir uşak, elinde bir fenerle, geniş saçağın altında belirdi.

Séraphitus bir kadın zarafetiyle patenlerini çıkardı, şatonun salonuna daldı, kürklerle kaplı bir divana kendini attı ve yattı.

–Ne alacaksınız? diye sordu ihtiyar, Norveç'te kullanılan aşırı derecede uzun mumları yakarken.

– Hiçbir şey David, çok yorgunum.

Séraphitus zerdeva astarlı kürkünün düğmelerini çözdü, kürke sarındı ve uyudu.

Yaşlı uşak birkaç saniye ayakta durup gözlerinin önünde dinlenen, ve cinsiyetini hiç kimsenin, hattâ bilim adamlarının bile kolay kolay tanımlayamayacağı garip yaratığı sevgiyle seyretti. Onu böyle, erkek paltosu kadar kadın sabahlığına da benzeyen alışılmış giysisine sarınmış yatar gördüğünde, Séraphita'nın bedenine ne denli nezaketle iliştiriliverildiğini göstermek istercesine divandan sarkıttığı küçücük ayaklarını bir genç kıza atfetmemek imkânsızdı. Fakat alnı, fakat o başının profili... En yüksek derecesine varmış insan gücünün ifadesi sanılabilirdi.

– Acı çekiyor, ama bana söylemek istemiyor, diye düşündü ihtiyar. Fazla canlı bir güneş ışınının çarptığı bir çiçek gibi ölüyor.

Ve ağladı, zavallı ihtiyar.

İKİNCİ BÖLÜM

SÉRAPHITA

Akşam, David tekrar salona girdi.

– Kimi haber vereceğini biliyorum, dedi Séraphita uykulu bir sesle. Wilfrid içeri gelebilir.

Bu sözleri duyan bir adam aniden ortaya çıktı ve gidip Séraphita'nın yanına oturdu.

– Sevgili Séraphita, hasta mısınız? Sizi her zamankinden daha solgun görüyorum.

Séraphita, baş ağrısı yüzünden şikâyet etmeye bile mecali kalmamış güzel bir kadın gibi saçlarını geri attıktan sonra, ona doğru döndü.

– Bir delilik yaptım. Minna ile birlikte fiyordu baştan başa geçtik, Falberg'e de çıktık.

– Kendinizi öldürmek mi istiyordunuz? dedi adam, bir âşığın korku dolu sesiyle.

– Korkmayın iyi dost Wilfrid, Minna'nıza çok iyi baktım.

Wilfrid şiddetle elini masaya vurdu, kalktı, ağzından çıkan ıstırap dolu seslenişe engel olamayarak kapıya doğru birkaç adım attı, sonra geri döndü ve bir şikâyette bulunmaya yeltendi.

– Madem hasta olduğumu sanıyorsunuz, bu patırtı niye? dedi Séraphita.

– Affedersiniz, lütfen bağışlayın! dedi adam diz çökerek. İstediğiniz kadar sert sözler söyleyin bana, bütün zalim kadın fantezilerinizin aklınıza getireceği en zalimce şeylere dayanmamı isteyin; fakat, sevgilim, lütfen aşkımdan şüphe etmeyin. Minna'yı bir balta gibi elinize almışsınız, bana vurdukça vuruyorsunuz. Acıyın artık!

– Niçin bana böyle sözler söylüyorsunuz, dostum, yararsız olduklarını pekâlâ bildiğiniz hâlde? dedi kadını garip bakışlarını ona dikerek. Bu bakışlar giderek o denli tatlılaşıyordu ki, Wilfrid artık Séraphita'nın gözlerini değil, sadece titrekliği ehlikeyf İtalyan tembelliğiyle dolu bir şarkının son titreşimlerine benzeyen akışkan bir ışık görüyordu.

– Ah, ne yazık! İnsan korku ve endişeden ölmüyor! dedi.

– Hasta mısınız? diye devam etti kız, nağmeleri adamın kalbinde bakışlarınınkine benzer bir etki yapan bir sesle. Ne yapabilirim sizin için?

– Sizi sevdiğim gibi sevin beni.

– Zavallı Minna! diye yanıtladı bunu Séraphita.

– Ben asla yanımda silah getirmem, diye haykırdı Wilfrid.

– Bütün huysuzluğunuz üstünüzde, dedi Séraphita gülümseyerek. Bu sözleri bana aşklarını anlatıp durduğunuz o Parisli kadınlar gibi söylemedim mi?

Wilfrid oturdu, kollarını kavuşturdu ve asık bir suratla bir süre Séraphita'yı seyretti.

– Sizi affediyorum, dedi, çünkü ne yaptığınızı bilmiyorsunuz.

– Ah! dedi Séraphita, Havva'dan beri kadın iyiyi de kötüyü de hep bile bile yapmıştır.

– Buna inanıyorum.

– Bense bundan eminim Wilfrid. Bizi bu kadar kusursuz kılan da zaten bu içgüdümüz. Siz erkeklerin çabayla öğrendiklerini biz doğrudan hissediyoruz.

– Öyleyse sizi ne kadar sevdiğimi niçin hissetmiyorsunuz?

– Siz beni sevmiyorsunuz da ondan.

– Tanrı aşkına! Ne demek şimdi bu?

– Peki, niçin korku ve kaygılarınızdan şikâyet ediyorsunuz o zaman?

– Bu akşam korkunçsunuz Séraphita. Gerçek bir ifritsiniz.

– Hayır, sadece anlama yetisiyle donatılmışım, ve bu korkunç bir şey. Çekilen acı, Wilfrid, bizim için hayatı aydınlatan bir ışıktır.

– Peki, Falberg'in tepesine neden gidiyordunuz?

– Bunu size Minna anlatır, ben konuşamayacak kadar yorgunum. Söz sizin artık, her şeyi bilen, her şeyi öğrenmiş ve hiçbir şeyi unutmamış olan sizin; o kadar sosyal sınavdan geçmiş olan sizin... Hadi, eğlendirin beni, sizi dinliyorum.

– Bilmediğiniz ne söyleyebilirim ki size? Kaldı ki bu isteğiniz de bir alaydan ibaret. Dünyanın hiçbir şeyini

kabul etmiyorsunuz, onun kavram sistemini kırıp dağıtıyor; yasalarını, göreneklerini, duygularını, bilimlerini yıldırımlarınızla vuruyor, tüm bunları onlara kürenin dışından bakıldığı zaman kazandıkları boyutlara indirgiyorsunuz.

– İşte görüyorsunuz ya, dostum, ben bir kadın değilim. Beni sevmekle hata ediyorsunuz. Nasıl şey bu? Sözde gücümün esîrli semavi katmanlarını bırakıp, alçakgönüllülükle kendimi küçültüyor, tüm türlerin zavallı dişilerinin yaptığı gibi önünüzde belimi büküyorum, ve siz beni hemen yükseltiyorsunuz! Sonunda, kırılmış, parça parça olmuş durumda, sizden yardım istiyorum, kolunuza ihtiyacım var diyorum, ve siz beni reddediyorsunuz. Biz birbirimizi anlamıyoruz.

– Bu akşam daha önce hiç görmediğim kadar kötü kalplisiniz.

– Kötü kalpli mi? dedi Séraphita, adama bütün duyguları bir tek semavi algı hâlinde kaynaştıran bir bakış fırlatarak. Hayır, hastayım, acı çekiyorum, hepsi bu. Öyleyse beni terk edin dostum. Bu erkek haklarınızı kullanmak olmaz mı? Bizim görevimiz her zaman sizin hoşunuza gitmek, sizi rahatlatmak, her zaman neşeli olmak ve sadece sizi eğlendiren kaprisleri yapmak. Ne yapmam gerekiyor dostum? İster misiniz şarkı söyleyeyim, dans edeyim, yorgunluk sesimi ve bacaklarımı kullanmama izin vermediği zaman? Sayın baylar, can çekişmekte olsak bile hâlâ size gülümsememiz gerekiyor! Sanırım siz buna saltanat sürmek diyorsunuz. Zavallı kadınlar! Acıyorum onlara. Söylesenize, ruhları ve kalpleri olmadığı için mi, yaşlandıklarında onları terk ediyorsunuz? Bana gelince, Wilfrid, ben yüz yaşımı aşmışım, gidin başımdan! Gidin Minna'nın ayaklarına kapanın.

– Ah! Benim ebedî aşkım!

– Siz ebediyetin ne olduğunu biliyor musunuz acaba? Susun Wilfrid! Beni arzu ediyor, ama sevmiyorsunuz. Söylesenize, size herhangi bir işveli kadını hatırlattığım olmadı mı?

– Oh! Elbette artık sizde Jarvis Kilisesi'nde ilk kez gözüme çarpan o saf ve meleksi genç kızı görmüyorum.

Bu sözleri duyunca elini alnına götürdü; elini çekip yüzünü tekrar meydana çıkarınca Wilfrid bu yüze yayılmış olan uhrevi ve kutsal ifadeye şaşırdı.

– Haklısınız dostum. Hâlâ sizin toprağınıza ayak basmakla hata ettiğimi düşünüyorum.

– Evet, sevgili Séraphita, benim yıldızım olun ve üstüme bu kadar parlak ışıklar saçtığınız o yeri terk etmeyin.

Bu sözleri bitirirken genç kızın elini tutmak için elini ona doğru kaydırdı, fakat kız hiç küçümseme veya kızgınlık belirtisi göstermeden elini çekti. Wilfrid aniden kalkıp pencerenin yanına gitti; gözlerinde beliren birkaç damla yaşı Séraphita'ya göstermemek için pencereden yana döndü.

– Niçin ağlıyorsunuz? dedi kız. Artık çocuk değilsiniz Wilfrid. Hadi bakayım, yanıma gelin şöyle, bunu istiyorum. Benim darılmam gerekirken siz bana surat asıyorsunuz. Hasta olduğumu görüyorsunuz, ama bilmem ne gibi kuşkularla beni düşünmeye, konuşmaya veya beni bezdiren kaprisleri ve fikirleri paylaşmaya zorluyorsunuz. Benim tabiatımı anlamış olsaydınız bana müzik dinletir; dertlerimi, sıkıntılarımı uyuturdunuz; ama siz beni kendiniz için seviyorsunuz, benim için değil.

Wilfrid'in kalbini alt üst etmekte olan fırtına, bu sözler üzerine aniden yatıştı. Gözlerinin önünde, başı-

nı eline almış, düş kırıcı bir pozda dirseğine dayanarak tembelce uzanmış yatan büyüleyici yaratığı daha iyi seyretmek için yavaşça yaklaştı.

– Sizi hiç sevmediğimi sanıyorsunuz, dedi kız. Ama yanılıyorsunuz. Dinleyin beni Wilfrid. Çok şey bilmeye başlıyorsunuz, zira çok acı çektiniz. İzin verin düşüncenizi size açıklayayım. Elimi tutmak mı istiyordunuz?

Doğrulup oturdu. Narin ve kıvrak hareketleri âdeta ışıklar saçıyordu.

– Elinin tutulmasına izin veren bir genç kız bir vaadde bulunuyor sayılmaz mı, ve onu yerine getirmek zorunda değil midir? Biliyorsunuz ki ben size ait olamam. Dünya kadınlarının sevgilerine hâkim olan iki duygu vardır: Kendilerini ya teselli etmek, yerden kaldırmak, kefaretlerini ödemek istedikleri acı çeken, düşkün, suçlu yaratıklara adarlar; ya da tapınmak, anlamak istedikleri ve çoğu zaman da altlarında ezildikleri üstün, yüce, güçlü kişiliklere verirler. Siz de konumunuzdan düştünüz, ama nedametin ateşinde aklandınız, arındınız ve şimdi büyüksünüz; bense kendimi sizin eşitiniz olamayacak kadar zayıf hissediyorum, ve hepimizin üzerindeki yüce gücün önünde kendimi aşağılamayacak kadar inancıma bağlıyım. Sizin hayatınız, dostum, işte böyle yorumlanabilir; biz kuzeydeyiz, soyutlamaların geçerli olduğu bulutların arasında.

– Böyle konuştuğunuz zaman beni öldürüyorsunuz Séraphita, dedi Wilfrid. Beşeri olguları zaman, uzay ve biçimin verdiği özelliklerinden soyutlayıp, geometrinin "cisimlik" kavramını çıkarsadığı somut nesnelerle yaptığı gibi, bilmem nasıl arıtılmış bir ifade içinde matematik olarak düşünmenize yarayan o korkunç bilimi kullandığınızı her gördüğümde acı çekiyorum.

– Peki Wilfrid, sizin dediğiniz olsun. Bunları bırakalım. Zavallı David'ciğimin şuraya yaymış olduğu şu ayı postu halıyı nasıl buluyorsunuz?

– Doğrusu hiç fena değil.

– Bende şu *doucha greka*'nın olduğunu da bilmiyordunuz herhâlde!

Adı geçen şey, siyah tilki derisi astarlı, adı "ruh ısıtan" anlamına gelen kaşmir bir kürktü.

– Herhangi bir sarayda, herhangi bir hükümdarın böyle bir kürke sahip olduğunu sanır mısınız?

– Giyene layık bir kürk bu.

– Ve siz de onu çok güzel buluyorsunuz?

– İnsan sözcükleri ona uygulanamaz, onunla kalpten kalbe konuşmak lazım.

– Wilfrid, böyle tatlı... Başkalarına da söylediğiniz bu tatlı sözlerle benim acılarıma merhem olmanız çok iyi...

– Elveda...

– Durun gitmeyin. Sizi severim, sizi ve Minna'yı, buna inanın. Ama ikinizi bir varlık olarak görüyorum. Böyle birleşik durumda benim için bir kardeşsiniz, erkek veya kız. Evlenin, ki bu sınanma ve acı çekme âlemini ebediyen terk etmeden önce sizi mutlu göreyim. Tanrım, sıradan kadınlar nasıl da her istediklerini âşıklarından aldılar! Onlara "Susun!" dediler, adamlar dillerini yuttu. "Ölün!" dediler, adamlar öldü. "Beni uzaktan sev!" dediler, zavallılar kralın karşısındaki saray dalkavukları gibi mesafelerini korudular. Onlara "Evlenin!" dediler, adamlar evlendi. Bense sizin mutlu olmanızı istiyorum, ve siz bunu reddediyorsunuz. Demek ki onlarınki kadar gücüm, yetkim yokmuş? Peki öyleyse, dinleyin Wilfrid, şöyle daha yakınıma gelin, evet, Minna'yla evlendiğinizi

görmek canımı sıkacak; fakat artık beni görmez olduğunuzda, o zaman... Birleşeceğinize söz verin; Tanrı birbirinize eş olmanız için yaratmış sizi.

– Sizi büyük bir zevkle dinledim Séraphita. Sözleriniz ne denli anlaşılmaz olursa olsun, cazibeleri eksik değil. Ama ne demek istiyorsunu, tam olarak?

– Haklısınız, kaçık olmayı, zaafları hoşunuza giden o zavallı yaratık olmayı unutuyorum. Size işkence ediyorum, oysa siz, meçhul bir cinin dayanılmaz saldırıları altında kırılmış, bilimin sabır isteyen çabalarıyla gücünü tüketmiş, neredeyse ellerini suça bulaştırmış ve insan adaletinin zincirlerini taşımış olan siz, bu vahşi memlekete huzur bulmak için gelmiştiniz.

Wilfrid yarı ölü gibi halının üstüne düşmüştü, fakat Séraphita adamın alnına üfleyince, ayaklarının dibinde mışıl mışıl uykuya daldı.

– Uyu, dinlen, dedi kız, yerinden kalkarken.

Ellerini Wilfrid'in alnına koyduktan sonra, hepsi farklı tonda fakat hepsi de melodili, ve bulutlu dalgalar hâlinde başından çıkıyormuş gibi görünen bir iyiliğin damgasını taşıyan şu cümleler birer birer dudaklarından döküldü, tıpkı pagan tanrıçasının, uyuyan sevgilisi çobanın üstüne masumca döktüğü ışıklar gibi:

– Artık kendimi sana, güçlü olan sana, olduğum gibi gösterebilirim, sevgili Wilfrid.

«O an geldi, geleceğin parlak ışıklarının ruhlara yansımalarını gönderdikleri saat, ruhun özgürlüğü içinde çırpındığı saat geldi.

«Şimdi artık seni ne kadar sevdiğimi söylememe izin var. Aşkımın nasıl bir şey olduğunu görmüyor musun: Kendisi için hiçbir çıkar gözetmeyen bir sevgi, yalnız seninle dolu bir duygu, geleceğini aydınlatmak için seni

gelecekte de izleyen bir sevgi olduğunu? Zira bu aşk gerçek ışık... Seni, ağırlığıyla ezen bu hayatla hesabını kesmiş bilmeyi ve sevmenin ebedî olduğu dünyaya şimdi olduğundan daha yakın görmeyi ne denli şiddetle arzu ettiğimi şimdi tasavvur edebiliyor musun? Yalnızca bir hayat için sevmek, acı çekmek değil midir? Hiç ebedî aşkların tadını hissetmedin mi? Bir yaratığın, çift tabiatlı olduğu zaman; aşka asla ihanet etmeyeni, tapmak için önünde diz çökületi sevmekle ne kadar yüce duygulara yükseldiğini şimdi anlıyor musun?

«Seni kanatlarımın altına almak için, Wilfrid, kanatlarım olsun isterdim; bu dünyada yaşanan en temiz bağlanışın verdiği en saf sevinçlerin bile kalpleri sürekli olarak aydınlatıp neşelendiren ışığa kıyasla gölge sayılacağı o dünyaya önceden girmeni sağlamak için sana verecek kuvvetim olsun isterdim.

«Pişmanlıklarının derin acılarını yatıştırmak gibi bir iyilikseverlik gayretiyle günahlarının tablosunu bir sözcükle önüne serdiği için, bu dost ruhu bağışla. Affetmenin müziğine kulak ver! Ölümün karanlığının ötesinde senin için sökecek olan şafağı içine çekerek ruhunu rahatlat, tazele. Evet, senin asıl hayatın öte tarafta!

«Sözlerim rüyaların parlak suretlerini giyinip kuşansın, imgelerle süslensin, alev alev yansın ve senin üstüne insin. Yüksel, yüksel ki insanların deniz kıyısındaki kum tanecikleri gibi küçücük ve sıkışık olmalarına karşın tek tek seçilebildikleri o noktaya kadar çıkasın. İnsanlık, makarasından çözülen basit bir kurdele gibi açılmış semavi bahçelerin bu çiçeğinin çeşitli nüanslarına bak; henüz akıldan yoksun olanları, akılla renklenmeye yeni başlayanları, sınanmış olanları, sevgi aşamasında olanları, bilgelik aşamasında olup ışık dünyasının özlemini çekenleri görebiliyor musun?

«Bu gözle görülür düşünceyle insanlığın kaderini anlıyor musun? Nereden geldiğini? Nereye gittiğini? Yolunda devam et! Yolculuğunun sonuna varınca, mutlak gücün borularının çalındığını, zafer çığlıklarının ortalığı inlettiğini, ve bir teki bile dünyayı sarsabilecek olan, fakat doğusuz batısız bir dünyada kaybolup giden nağmeleri işiteceksin.

«Anlıyor musun, feleğin çemberinden geçmiş zavallı sevgili dost? Ki bu uyuşturulma, arkasında gizlendiğin bu uyku peçesi olmasaydı, böyle seyirlikler, tıpkı şiddetli rüzgârın ince bir bezi yırtıp uçurması gibi senin düşünme yetini alıp götürür, yırtıp parçalar, bir insanın aklını ebediyen başından almış olurdu. Anlıyor musun ki, sadece mutlak gücüne yükseltilmiş ruh, o da ancak rüyada, mananın yıkıcı ve yutucu mesajlarına biraz direnebilir?

«Uç hâlâ göğün ışıklı, parlak katmanlarında, hayran ol, koş! Böyle uçarken dinlenirsin, yorulmadan yürümüş olursun. Bütün insanlar gibi sen de her zaman böyle, baygın vücudunun ağırlığından kurtulup hafiflemiş olarak gittiğin, içinde düşüncenle konuştuğun, bu hoş koku ve bu ışık dünyalarına dalmış olmayı isterdin, değil mi? Koş, uç; ileride, içindeki sevgi duyularını yok edecek kadar eksiksiz olduğunda, her şeyinle akıl ve aşktan ibaret olduğunda gücünle ele geçireceğin kanatların bir an için keyfini sür! Ne kadar yükseğe çıkarsan altındaki uçurumları o kadar az algılarsın. Göklerde uçurum gibi şeyler yoktur. Seninle konuşanı, seni uçurumların olduğu bu dünyanın üstünde tutanı gör. Gör, seyret beni birkaç dakika daha, zira bundan sonra beni, dünyanın solgun güneşinin aydınlığında gördüğün gibi, bulanık göreceksin.»

Séraphita ayağa kalktı, başı hafifçe yana eğik, saçları dağınık, en büyük ressamların her zaman gökten

gelen elçilere verdikleri o meleksi pozda, bir an öylece kaldı: Giysisinin kıvrımları; her şeyi duyguyla dile getiren adam demek olan sanatçıyı, antik Polymnia'nın peçesinin çizgileri karşısında durduran o tanımlanamaz zarafete bürüdü. Sonra elini uzattı ve Wilfrid kalktı. Séraphita'ya baktığında, ak genç kız, başı eline dayalı, yüz ifadesi huzurlu, gözleri parlak, ayı postunun üstünde yatıyordu. Wilfrid sessizce onu seyretti; fakat siması çekingen bir tavrın ele verdiği saygılı bir korkuyla canlanıyordu.

– Evet sevgili, dedi nihayet bir soruyu yanıtlar gibi, aramızda koca koca dünyalar var. Kaderime boyun eğiyorum, size ancak tapabilirim. Fakat ne olacağım şimdi ben, zavallı yalnız yaratık?

– Wilfrid, Minna'nız yok mu?

Adam başını eğdi.

– Yoo! Bu kadar küçümseyici olmayın, diye devam etti. Kadın sevgiyle anlar, anlamadığı zaman hisseder, hissetmediği zaman görür; görmüyor, hissetmiyor, anlamıyorsa, o zaman bu dünya meleği sizi korumak için sezgisini kullanır ve korumasını da sevginin kayrası altında gizler.

– Séraphita, ben bir kadına ait olmaya layık mıyım?

– Birdenbire pek alçakgönüllü oldunuz, sakın bu bir tuzak olmasın? Kadın, zayıflığının yüceltilmesinden her zaman o denli etkilenir ki! Neyse, pekâlâ, yarın akşamdan sonra bana çay içmeye gelin; Bay Becker de orada olacak; orada bildiğim kadarıyla bu dünyadaki en lekesiz yaratık olan Minna'yı da göreceksiniz. Şimdi beni yalnız bırakın dostum, bu akşam günahlarımın bağışlanması için edilecek uzun dualarım var.

– Siz nasıl günah işlemiş olabilirsiniz?

– Zavallı sevgili dost, gücünü aşırı kullanmak kendini beğenmişlik değil midir? Bugün fazla gururlu davrandığımı sanıyorum. Haydi bakalım, gidin artık. Yarın görüşürüz.

– Yarın görüşürüz, dedi Wilfrid yavaşça, giderken silinmez bir imgesini yanında götürmek istediği bu yaratığa uzunca bir süre bakarak.

Uzaklaşmak istediği hâlde, birkaç dakika durarak, İsveç Şatosu'nun pencerelerinde parlayan ışığa baktı.

– Ne gördüm ben? diye soruyordu içinden. Hayır, bu basit bir yaratık değil, bütün bir yaratılış... Peçeler ve bulutlar arasından göz atabildiğim bu dünyadan bana, geçmiş bir ağrının anılarına benzeyen, ya da her şeyin ışık ve aşktan ibaret olduğu yüksek âlemlerin ahenkli seslerine karışan geçmiş kuşakların iniltisini işittiğimiz rüyalarda yaşanan göz kamaşmalarını andıran birtakım yankılar kalmış. Uyanık mıyım? Yoksa hâlâ uyuyor muyum? Önünden ışıklı boşlukların sonsuzca geri çekildiği ve bu boşlukları izleyen gözlerimi uykudan sakınabildim mi acaba? Gecenin soğuğuna karşın başım hâlâ ateşler içinde. Rahip'in evine gidelim bakalım. Rahip ve kızıyla birlikteyken belki düşüncelerime bir düzen gelir.

Fakat her an Séraphita'nın salonuna dalabileceği o yerden hâlâ ayrılamıyordu. Bu esrarengiz yaratık, etrafında diğer varlıklarınkinden daha geniş bir atmosfer teşkil eden bir çemberin ışık saçan merkezi gibi görünüyordu: Buraya giren herkes, insanı içine çeken bir aydınlık ve düşünce girdabının etkisine kapılıyordu. Bu anlaşılmaz kuvvetten kurtulmak için çırpınmaya mecbur kalan Wilfrid, ancak büyük çabalar harcayarak yakasını kurtarabildi; fakat bu evin bahçe duvarını aştıktan sonra özgür iradesine yeniden kavuştu, koşar gibi

Rahip'in evine doğru yürüdü ve çok geçmeden kendini Bay Becker'in hanesine revak işlevi gören yüksek ahşap kubbenin altında buldu. Rüzgârın karları arkasına yığmış olduğu *noever* kaplı birinci kapıyı açtı, ve ikinci kapıyı şiddetle çalarak şöyle dedi:

– Akşamı sizinle geçirmeme müsaade eder misiniz, Bay Becker?

– Evet, diye bağırdı, tonlamaları biribirine karışan iki ses birden.

Wilfrid salona girerken yavaş yavaş gerçek hayata geri döndü. Minna'ya büyük bir sevgiyle selam verdi, Bay Becker'in elini sıktı, gözlerini bir tablonun üzerinde gezdirdi, buradaki resimler fiziksel doğasındaki ihtilaçları yatıştırdı; bu bedende, uzun tefekkürlere alışık insanları bazen etkisine alan olaya benzer bir ruh durumu kendini gösteriyordu. Direnilmez bir düşünce bir bilgini veya şairi, Khimaira kanatlarıyla yerden kaldırıp en devasa olay yığınlarının soyutlamalara dönüştüğü, doğanın en büyük eserlerinin imgelerden ibaret olduğu sınırsız âlemlere atarak, onu bu dünyada cendereye alan dış koşullardan yalıttığı sırada ani bir gürültü duyularına çarparak, gezgin ruhunu et ve kemikten zindanına geri çağırırsa, vay onun hâline! Biri yıldırımın görünmez etkisinden pay alan, öbürü bir an için yok oluşa meydan okuyan o yumuşak direnci, duyulur doğayla paylaşan bu iki gücün, "beden" ile "ruh"un, çarpışması bu kıyasıya dövüş, daha doğrusu bu korkunç çiftleşme, görülmemiş duyulmamış acılar doğurur. Beden kendini yakıp kül eden alevi geri istemiş, alev de avını yeniden yakalamıştır. Fakat bu "füzyon", görünür tanıklarını bize kimyanın birleştirmiş olduğu iki düşman "ilk-öz" ayrılırken verdiği kaynamalar, patlamalar ve işkenceler olmadan gerçekleşmez.

Birkaç günden beri, Wilfrid Séraphita'nın yanına girdiğinde vücudu dipsiz bir boşluğa düşüyordu âdeta. Bu garip yaratık bir bakışıyla onu zihinsel olarak tefekkürün bilgini, duanın dindar ruhu, tecellinin sanatçıyı ve uykunun bazı insanları sürüklediği âleme alıp götürüyordu; zira bu üst âlemlere gitmek için her bireyin kendisine özgü yolu, orada yönünü bulmak için kendi kılavuzu mevcuttur, fakat dönüşte herkes için aynı acılar vardır. Ancak orada peçeler yırtılır ve vahiy, mananın bu dünyaya sadece birtakım parçalarını getirdiği meçhul bir dünyanın bu korkunç ve yakıcı tanıklığı, çıplak olarak görünür.

Wilfrid için Séraphita'nın yanında geçirdiği bir saat, çok defa, tiryakilerin pek sevdiği, her sinir ucunun, çevresine ışınlar gönderen bir haz odağı olduğu o rüyaya benziyordu. Onun yanından, koşan bir devi izlemeye çalışırken yorgunluktan bitmiş bir genç kız gibi, tükenmiş hâlde çıkıyordu. Soğuk, yakıcı kamçısıyla, birbirinden şiddetle ayrılmış iki doğasının sebep olduğu marazi çarpıntıyı yatıştırmağa başlıyordu; sonra, Doğu'da kendisini büyülemiş olan masalsı güzelliklerin ortasında birdenbire nostaljiye kapıldığında vatanının özlemini çeken bir Avrupalı serüvenci kadar şiddetle susuzluğunu çektiği bayağı hayatın cazibesine kapılarak rahibin evine, Minna'nın yanına dönüyordu.

Şu anda da daha önce hiç olmadığı kadar yorgun görünen bu yabancı kendini bir koltuğa bıraktı ve uykudan uyanan biri gibi bir süre etrafına bakındı. Konuklarının bu görünüşteki acayipliğine herhâlde alışık olan Bay Becker ve aynı şekilde kızı, işlerine devam ettiler.

Salonda süs olarak Norveç böcekleri ve deniz kabuklarından bir koleksiyon vardı. Duvarları kaplayan çam lambrinin sarı fonu önüne ustalıkla yerleştirilmiş bu

ilginç nesneler, tütün dumanından yer yer siyaha çalan renklere boyanmış zengin desenli bir duvar halısı oluşturuyordu. Dipte, ana kapının karşısında, hizmetçi kız tarafından özenle ovula ovula sanki cilalı çeliktenmiş gibi parlayan, dövme demirden kocaman bir soba yükseliyordu. Bu sobanın yanında, bir masanın başında, ayakları bir tür kürklü tandır içinde, kalın kumaş kaplı büyük bir koltukta oturan Bay Becker, rahle işlevi gören başka kitapların üstüne koyduğu *in-folio*[7] boyutlarında bir kitabı okuyordu; solunda bir bira sürahisiyle bir bardak vardı, sağında balık yağıyla çalışan isli bir kandil yanıyordu.

Rahip altmış yaşlarında görünüyordu. Siması Rembrandt'ın fırçalarının pek sevdiği tipe aitti: Kır düşmüş kalın kaşların altında, kırışıkların çembere aldığı o fıldır fıldır küçük gözler, siyah kadife takkenin altından iki pamuksu perçem gibi taşan o beyaz saçlar, o geniş ve dazlak alın, çenenin genişliği yüzünden hemen hemen dört köşe görünen o yüz biçimi; sonra gözlemciye bir tür güç –paranın verdiği krallık, *bourgmestre*'in[8] halka dayalı iktidarı, sanattan gelen bilinç, ya da mutlu cehaletin ham kuvveti– izlenimi veren o derin sükûnet... Topluca vücudu sağlığının yerinde olduğunu gösteren bu yakışıklı ihtiyar, kenarlarına basitçe fistó çekilmiş kaba çuhadan robdöşambrına sarınmıştı. Ağzında büyük bir ciddiyetle lüle taşından uzun bir pipo tutuyor, eşit aralıklarla tütünün dumanını salıvererek, dalgın gözlerle havada yaptığı tuhaf girdapları izliyordu; herhâlde, sindirici bir meditasyonla, şu anda eseriyle ilgilendiği yazarın düşüncelerini özümsemekle meşguldü.

---

7 In-folio: İki yaprak, dört sayfalık baskı formatı. (ç.n.)

8 *Bourgmestre*: Hollanda, Almanya, Belçika ve Lüksemburg gibi ülkelerdeki belediye başkanlığı unvanı. (ç.n.)

Sobanın öbür tarafında ve mutfağa açılan kapının yanında Minna, alışık göründüğü dumandan oluşmuş sisin içinde, belli belirsiz görülüyordu. Önünde, küçük bir masanın üstünde, bir işçi kız için gerekli öteberi vardı: Üst üste konmuş peçeteler, yamanacak çoraplar ve babasının dalmış olduğu kitabın beyaz sayfalarını parlatan lambaya benzer bir lamba... Narin çizgilerin büyük bir saflık ifadesi verdiği tazelikle ışıldayan yüzü, beyaz alnından ve berrak gözlerinden okunan masumiyetle uyum hâlindeydi. Sandalyesinde dik duruyor, ancak daha iyi görmek için lambaya doğru biraz eğilmesiyle, farkına varmadan, göğsünün güzelliğini de göstermiş oluyordu. Geceye hazırlık olarak, şimdiden beyaz pamuklu bir gecelik giymişti. Aynı kumaştan bir kırma saçak dışında süssüz beyaz pamukludan basit bir başlık saçlarını toparlıyordu. Gizli bir temaşa içinde olmakla birlikte, elindeki peçetenin ipliklerini ya da çorabın ilmiklerini hiç yanılmadan sayabiliyordu. Böylece, bakışı tapınağın bulutlarını delebilecekken hem alçakgönüllü hem hayırsever bir düşüncenin sıradan insan düzeyinde tuttuğu, dünyevi işler için yaratılmış kadının en kusursuz imgesini, en hakiki tipini sunmuş oluyordu.

Wilfrid kendisini bu iki masa arasında bir koltuğa atmış, duman bulutlarının da pekâlâ yakıştığı bu uyumlu tabloyu bir tür sarhoşlukla seyrediyordu. Güzel mevsimde bu salonu aydınlatan biricik pencere o sırada sımsıkı kapalıydı. Perde olarak, bir değneğe tutturulmuş eski bir duvar halısı kalın kıvrımlar yaparak sarkıyordu. Pitoresk, göz alıcı hiçbir şey yoktu burada, ancak kusursuz bir sadelik, hakiki bir babacanlık, doğanın kendi hâline bırakılmışlığı, ve dertsiz tasasız bir ev hayatının bütün alışkanlıklarıydı yaşanan. Birçok ikametgâhın rüya gibi görünüşleri vardır, yaşanıp geçen zevklerin

şaşaası oralarda lüksün soğuk tebessümü altında harabeler saklar gibi görünür; fakat bu salon hakikiliğiyle âdeta ulvi, renkleriyle uyumluydu, maneviyatıyla birlikte dolu dolu yaşanan bir hayatın pederşahi kavramlarını akla getiriyordu. Sessizlik sadece akşam yemeğini hazırlamakla meşgul olan hizmetçinin ayak sesleriyle, memleket usulünce tuzlu tereyağda kızarttığı kurutulmuş balığın cızırtılarıyla bozuluyordu.

– Bir pipo tüttürür müsünüz? dedi Rahip, Wilfrid'in kendisini duyabileceğini sandığı bir ânı yakalayarak.

– Teşekkür ederim, sevgili Bay Becker, dedi Wilfrid.

– Bugün her zaman olduğunuzdan daha hasta görünüyorsunuz, dedi Minna, yabancının sesinden anlaşılan zayıflığı fark ederek.

– Şatodan çıktığımda hep böyle oluyorum.

Minna titredi.

– Orada garip bir yaratık yaşıyor, sayın Rahip, diye devam etti biraz durakladıktan sonra. Bu köyde geçirdiğim altı ay boyunca size onun hakkında soru sormaya cesaret edemedim, bugün de size ondan bahsetmek için kendimi hayli zorlamam gerekiyor. Önce yolculuğumun kış yüzünden kesintiye uğramasına ve burada kalmaya mecbur oluşuma çok üzülmüştüm; ama son iki aydan beri beni Jarvis'e bağlayan zincirler her gün biraz daha kuvvetlendi; öyle ki artık ömrümü burada tamamlamaktan korkuyorum. Séraphita'yla nasıl karşılaştığımı, bakışının ve sesinin üzerimde ne etki yaptığını, nihayet hiç kimseyi kabul etmek istemeyen bu kadının evine nasıl kabul edildiğini biliyorsunuz. Daha ilk gün bu esrarengiz yaratık hakkında bilgi istemek için buraya geldim. Benim için bu büyülenmeler süreci orada başladı.

– Büyülenmeler ha! diye haykırdı Rahip, tükürük hokkası olarak kullandığı kum dolu kaba çanağa piposunun külünü silkerek. Büyülenme diye bir şey var mı ki?

– Elbette, şu anda o kadar büyük bir ciddiyet ve dikkatle Jean Wier'in *Incantations* kitabını okumakta olan siz, hissettiklerime dair vereceğim izahatı anlayacaksınız, diye devam etti hemen Wilfrid. Doğa en büyük döngülerinde olduğu gibi en küçük eserlerinde de dikkatle tetkik edilirse, bu kelimeye gerçek anlamını vermek şartıyla, büyülenmenin imkânsızlığını kabul etmemek imkânsızdır. İnsan kuvvet yaratmaz, tek var olan ve bütün ötekileri özetleyen kuvveti, yani egemen dünyalar imalatçısının anlaşılmaz nefesi olan hareketi kullanır. Türler insan elinin karıştıramayacağı kadar kesinlikle ayrılmıştır. Bu elin becerebildiği tek mucize iki düşman maddeyi birleştirmesinde gerçekleşmiştir; ancak bunda bile meydana gelen barut, yıldırımın kardeşidir! Bir yaratı ortaya çıkarmaya, hem de bunu aniden yapmaya gelince, her yaratı zaman ister ve zaman da parmağın işaretine göre ilerleyip gerilemez. Böylece, bizim dışımızda, maddi doğa, düzen ve uygulanmaları hiçbir insan eliyle değiştirilemeyecek kanunlara göre çalışır.

«Ancak, böylece "madde"nin hakkını verdikten sonra, biz insanlarda devasa bir gücün bulunduğunu kabul etmemek de akla aykırı olur; bunun yarattığı etkiler o kadar ölçülemez boyutlardadır ki tanıdığımız nesiller bunları tam olarak sınıflayamamışlardır bile. Burada her şeyi soyutlayabilme, "doğa"yı "söz"e kapanmaya mecbur etme yetisinden bahsetmiyorum; bu, sıradan insanın tıpkı hareket gibi üstüne düşünmediği dev bir eylem, ama Hintli teozofları tüm yaratılışı bir ters güç atfettikleri sözle açıklamaya sevketmiştir. Besinlerinin

en küçük parçacığı, bir yaratılışın çıktığı ve bu yaratılışın nöbetleşe özetlendiği bir pirinç tanesi, onlara yaratıcı sözün ve soyutlayıcı sözün o denli saf bir imgesini sunuyordu ki, bu sistemi dünyaların imalatına da uygulamak gayet basitti. Tabii, insanların çoğu bütün Tekvin'lerin ilk ayetinde ekilen pirinç tanesiyle yetineceklerdi. Aziz Yuhanna "söz"ün [Logos] Tanrı'da olduğunu söylemekle güçlüğü daha da güçleştirdi. Fakat bizim fikirlerimizin tohumlanması, yeşermesi ve çiçeklenmesi pek önemli bir şey değildir, eğer birçok insanın paylaştığı ve tamamen bireysel olan bu özelliği, ona kimbilir nasıl bir yoğunlaşmayla etkinleşen birtakım kuvvetler katma; onu üçüncü, dokuzuncu, yirmi yedinci kuvvetine yükseltme, böylece kitlelere etkide bulunma ve doğanın etkilerini yoğunlaştırarak sihirli sonuçlar elde etme yetisiyle kıyaslarsak...

«İmdi, ben beynimizin tuvali üzerinde, iki zar arasında gerçekleşen bu büyük olaylara büyü, büyülenme adını veriyorum. Manevi dünyanın henüz araştırılmamış doğasında, fizik dünyasında gazların sahip olduğu korkunç güçle kıyaslanabilecek bu görülmedik yetilerle donanmış, başka varlıklarla birleşebilen, onlara etkin neden olarak nüfuz eden, bünyelerinde o zavallı kölelerin, karşısında savunmasız kaldığı sihirli büyülü olaylar meydana getiren varlıklar mevcuttur: Bunlar o zavallıları büyüler, egemenliklerine alır, korkunç bir bağımlılığa düşürür ve kâh balıkçıyı çarpan torpil balığı gibi, kâh hayatı coşturan ve atılımını hızlandıran bir miktar fosfor gibi, kâh cismani doğayı uyutan, ruhu bağlarından kurtarıp dünya üzerinde uçmaya bırakan, dünyayı ona bir prizma ardından seyrettiren ve dünyadan ona en sevdiği besinini çıkartıveren afyon gibi, ve nihayet bir tek tecelli uğruna bütün yetileri iptal eden katalepsi

gibi bir etki göstererek, üstün bir doğanın ihtişam ve asası altında ezerler.

«Mucizeler, büyülenmeler, afsunlar, sihirler, kısacası yanlış olarak doğaüstü denen olaylar ve eylemler, ancak böyle bir mananın yaratılışı büyüten, küçülten, coştu-ran, keyfine göre hareket ettiren, bize göre çirkinleştiren ya da güzelleştiren, bizi cennete uçuran ya da cehenneme daldıran (en aşırı hazla, en aşırı elemi ifade eden iki terim) esrarengiz bir optiğin etkilerine katlanmaya bizi amansızca mecbur etmesiyle mümkün olur ve ancak onunla açıklanabilir. Bu fenomenler dışarıda değil içimizdedir. Séraphita adını verdiğimiz yaratık da bana, insanları sıkıştırmak, doğayı bastırmak ve Tanrı'nın gizli gücüne ortak olmak yetilerine nail olmuş bu nadir ve korkunç ifritlerden biri gibi görünüyor. Büyülenmeler serisi bende, bana dayatılan sessizlikle başladı. Ne zaman size onun hakkında soru sormak istemeye cüret ettiysem, her defasında ne pahasına olursa olsun saklamak zorunda olduğum bir sırrı ifşa edecekmişim gibi geldi; ne zaman size soru sormaya kalktıysam, dudaklarıma yakıcı bir mühür vuruldu, ve ben bu esrarengiz yasağın gönülsüz gözeticisi oldum.

«İkiniz için o narin ve nazik genç kız, benim içinse en taş kalpli büyücü olan bu varlığın içinde taşıdığı sanrılar dünyasıyla oynamaya gittiğim için, beni burada belki yüzüncü kez kırık, bitkin ve mahvolmuş durumda görüyorsunuz. Evet o benim için sağ elinde dünyayı sallamaya yarayan görünmez bir alet, sol elinde her şeyi keyfine göre kırıp dökmek için bir yıldırım tutan korkunç bir cadıdır. Nihayet, artık alnına da bakamıyorum, öyle dayanılmaz bir ışıkla parlıyor ki! Birkaç günden beri susmak için, oldukça beceriksizlik de göstererek, delilik uçurumlarının kenarında yürüyorum. Bu yüzden, onun-

la uçup uçamayacağımı sormama fırsat vermeden beni peşinden sürükleyen bu canavara direnecek biraz cesaret bulduğum şu ânı kaçırmamak istiyorum. Kim bu? Onu gençken gördünüz mü? Herkes gibi bir tarihte doğmuş olabilir mi? Ana babası olmuş mudur? Buzla güneşin birleşiminden mi doğmuş? Donduruyor ve yakıyor, kıskanç bir hakikat gibi kendisini bir gösterip bir geri çekiyor, beni hem çekiyor hem itiyor, bana bir hayat bir ölüm veriyor, onu hem seviyorum hem nefret ediyorum. Artık böyle yaşayamam, ya tamamen cennette ya tamamen cehennemde olmalıyım.»

Bay Becker, bir elinde yeniden doldurduğu piposu, öbür elinde kapağı; esinleyen varlıkla uyumlu olan bu dili anlıyor gibi görünen kızına ara sıra bir göz atarak, Wilfrid'i esrarengiz bir tavırla dinliyordu. Wilfrid, babasının hayaletine direnen ve onun yalnız kendisi için dirilerin arasına çıkıp geldiğini görerek onunla konuşan Hamlet gibi güzelleşmişti.

– Bu, seven bir erkeğin söylemine oldukça benziyor, dedi iyi kalpli Rahip saf saf...

– Seven ha! diye devam etti Wilfrid. Evet, harcıâlem görüşlere göre öyle. Ama, azizim Bay Becker, benim bu vahşi yaratığa doğru nasıl bir çılgınlıkla koştuğumu hiçbir söz dile getiremez.

– Demek onu seviyorsunuz? dedi Minna, sitem dolu bir sesle.

– Matmazel, onu gördüğüm zaman öyle garip bir titreme alıyor ki beni ve görmediğimdeyse o kadar derin bir üzüntüye kapılıyorum ki, hangi erkekte olursa olsun böyle heyecanlar âşık oluşun habercisidir; fakat bu duygu iki varlığı şiddetli bir çekimle birbirlerine yaklaştırır;

oysa onunla benim aramda her zaman öyle bir uçurum açılıyor ki, yanında olduğum zaman soğuğu içime işliyor, uzak olduğumdaysa bilincimden kayboluyor. Onu her defasında daha derin kederler içinde terk ediyor, her defasında daha ateşli bir arzuyla geri dönüyorum, tıpkı bir sırrın peşinde koşan, ama doğanın yardımı reddettiği bir bilim adamı gibi; hayatı bir tuvale geçirmek isteyen, ama sanatın bütün imkânlarıyla birlikte bu boş girişimde boğulan ressam gibi...

– Bayım, bütün bunlar bana çok doğru görünüyor, dedi genç kız safça.

– Sen bunu nasıl bilebilirsin Minna? diye sordu ihtiyar.

– Ah, babacığım, bu sabah bizimle birlikte Falberg'e çıkmış ve onu dua ederken görmüş olsaydınız, bana bu soruyu sormazdınız! Bay Wilfrid'in onu kilisemizde ilk kez gördüğü zaman dediğini derdiniz: "Bu kişi Dua'nın Cini."

Bu sözlerden sonra bir sessizlik oldu.

– A, tabii! diye devam etti Wilfrid, onun bu kürenin kovuklarında kaynaşan yaratıklarla hiçbir ortak yanı yok.

– Falberg mi dedin? diye haykırdı yaşlı Rahip. Oraya nasıl ulaşabildiniz?

– Bilmiyorum, dedi Minna. Yaptığımız koşu şimdi benim için sadece anısı kalmış rüya gibi bir şey! Şu maddi tanık olmasa belki de gerçek olduğuna inanmazdım.

Göğsünden çiçeği çıkarıp gösterdi. Üçünün de gözleri hâlâ taze olan ve lambaların ışığında, duman bulutu içinde bir başka ışık gibi parlayan güzel taşkıran çiçeğine odaklandı.

– İşte bu doğaüstü, dedi ihtiyar, kış ortasında açmış çiçeği görünce.

– Sonsuz bir boşluk! diye haykırdı, kokudan sarhoş olan Wilfrid.

– Bu çiçek başımı döndürüyor, diye devam etti Minna. Hâlâ onun, düşüncenin müziği olan sözlerini duyar gibi, sevgi olan bakışının ışığını görür gibi oluyorum.

– Ne olur, aziz dostum Bay Becker, bize şu esrarengiz çiçekle imgesi sunulan anlaşılmaz insanlık çiçeği Séraphita'nın hayatını anlatın.

– Aziz konuğum, dedi ihtiyar, piposundan bir ağız dolusu duman savurarak, size bu yaratığın doğumunu açıklayabilmek için, bütün Hristiyan öğretileri içinde en karanlık olanını saran bulutları dağıtmak gerekir; fakat gaipten gelen haberlerin en anlaşılmazından, kimilerinin çamur yığınımızın üstünde ışıyan son inanç parıltısı dediği şeyden bahsederken açık seçik konuşmak kolay değil. Swedenborg'u tanıyor musunuz?

– Sadece adını biliyorum, ama kendisi, kitapları, dini hakkında hiçbir bilgim yok.

– Peki öyleyse, size Swedenborg'u her yönüyle anlatayım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÉRAPHITA – SÉRAPHITUS

Rahip, bir süre anılarını toparlamak istermiş gibi durdu, sonra şöyle devam etti:

– Emmanuel de Swedenborg İsveç'te, Uppsala şehrinde, bazı yazarlara göre Ocak 1688'de, mezar taşına göreyse 1689'da doğdu. Babası Skara pikoposuydu. Swedenborg seksen beş yıl yaşadı, ölümü 29 Mart 1772'de Londra'da vaki oldu. "Ölüm" deyimini basit bir hâl değişikliğini ifade etmek için kullanıyorum. Tilmizlerine göre Swedenborg bu tarihten sonra Jarvis'te ve Paris'te görülmüş.

«Müsaade eder misiniz aziz dostum Wilfrid, dedi Mösyö Becker, sözünün kesilmemesi için eliyle bir hareket

yaparak. Ben ne iddia ne inkâr etmeden sadece olayları anlatıyorum. Önce dinleyin, sonra bütün bunlar hakkında istediğinizi düşünebilirsiniz. Hüküm vermem, eleştirmem, öğretilerini tartışınam gerekirse, akılla onun arasındaki entelektüel tarafsızlığımı ortaya koymak için, size durumu haber vereceğim.

«Emmanuel Swedenborg'un hayatı iki devreye ayrılır. 1688'den 1745'e kadar Baron Emmanuel de Swedenborg toplum içinde en geniş bilgiye sahip, değer verilen, erdemleri için sevilen, her zaman kusursuz, sürekli olarak herkese yararlı bir kişi olarak gözüktü. İsveç'te bazı yüksek görevler ifa ederken, 1709'dan 1740'a kadar, mineraloji, fizik, matematik ve astronomi alanlarında, bilim âlemini aydınlatan birçok ciddi kitap yayımladı. Gemilerin girişine elverişli havuzlar inşa etme yöntemini icat etti, gelgitlerin yüksekliğinden dünyanın konumuna kadar en önemli sorunlar üstüne yazılar kaleme aldı. Hem kanallar için daha iyi geçiş havuzları yapma yolları, hem daha basit ve kolay maden çıkarma usulleri buldu. Sözün kısası, hiçbir bilimle uğraşmadı ki ona bir gelişim kazandırmasın.

«Gençliğinde İbrani, Yunan, Latin ve doğu dillerini tetkik ve tetebbu etti; bunları o kadar iyi öğrendi ki, birçok ünlü profesör sık sık ona danıştı; Tataristan'da *Tanrı'nın Sözü* kitabının [*Kitab-ı Mukaddes*], *Sayılar*'da (XXI, 14, 15, 27-30) Musa tarafından, ayrıca Josué, Jérémie ve Samuel tarafından söz konusu edilen, *Jéhovah'nın Savaşları* ve *Sözlemler* adlı en eski kalıntılarını bulup teşhis etmeyi başardı. *Jéhovah'nın Savaşları* Tekvin'den önceye ait bu kitabın tarihsel kısmı, *Sözlemler* ise vahiylere ilişkin kısmıymış. Hattâ Swedenborg Josué'nin bahsetmiş olduğu *Jaschar* ya da *Doğrunun Kitabı*'nın da Doğu Tataristan'da, "denklikler doktrini"yle birlikte mevcut olduğunu iddia etti.

«Söylendiğine göre bir Fransız, bir süre önce, *Kitab-ı Mukaddes*'in Avrupa'da bilinmeyen birkaç parçasını Bağdat'ta bulduğunu haber vererek, Swedenborg'un öngörülerini haklı çıkarmış. 1785'te hayvani manyetizma olayı konusunda çıkan ve hemen hemen bütün bilim adamlarının katıldığı Avrupa çapındaki tartışma esnasında, Monsenyör Marki de Thomé, Fransa kralı tarafından manyetizmayı incelemek için atanan komiserlerin ağzından kaçmış bazı iddiaları ifşa ederek, Swedenborg'un hakkını teslimle anısını kutlamış oldu. Bu baylar, mıknatısın hiçbir teorisi olmadığını iddia ediyorlardı, oysa Swedenborg daha 1720'de bu konuyla meşgul olmuştu. Mösyö de Thomé bu fırsattan yararlanarak, en ünlü kişilerin bile hazinelerini yağmalamak ve kendi çalışmalarına buradan yardım sağlamak için İsveçli bilim adamını mahkûm ettikleri nisyanın sebeplerini gösterdi. "En ünlülerden bazıları", dedi Mösyö de Thomé, "Buffon'un *Théorie de la Terre*'ini ima ederek, tavus kuşuna saygılarını sunmadan onun tüylerini takınmak zaafını gösteriyorlar." Nihayet, Swedenborg'un ansiklopedik eserlerinden yaptığı muzaffer alıntılarla, bu büyük ileri ve açık görüşlü adamın, yavaş yürüyen insan bilimlerinin birkaç yüzyıl önünden gitmiş olduğunu kanıtladı: Gerçekten de buna kanaat getirmek için onun felsefi ve mineralojik eserlerini okumak kâfidir. Bir pasajda, organik doğanın bütün ürünlerinin çözünebilir olup sürecin sonunda iki saf ana maddeye varıldığını; su, hava ve ateşin element olmadıklarını söyleyerek modern kimyanın öncülüğünü yapar; bir başka pasajda, birkaç kelimeyle manyetizmanın sırlarına nüfuz ederek, bu konuda birinciliği Mesmer'den alır.

«İşte şurada, –dedi Bay Becker, sobayla pencere girintisi arasına yerleştirilmiş, üzerinde her boyda kitap-

lar bulunan uzun tahta rafı göstererek– on yedi farklı eser ki, sadece biri, 1734'te yayımladığı *Felsefi ve Mineralojik Eserler*'i, *in-folio* boyutunda üç cilt tutuyor. Swedenborg'un pozitif bilgilerinin delili olan bu eserleri bana Séraphita'nın babası Séraphitus vermişti.

«1740'ta Swedenborg mutlak bir sessizliğe büründü ve oradan ancak dünyevi meşguliyetlerini bırakıp münhasıran manevi âlemi düşünmek için çıktı. Gökten ilk emirleri 1745'te aldı. Göreve çağrılışı şöyle gerçekleşmiş:

«Bir akşam Londra'da, iştahla yenen bir akşam yemeğinden sonra, odasına kalın bir sis yayılmış. Karanlık dağıldığında, insan suretine bürünmüş bir yaratık odanın bir köşesinden kalkarak korkunç bir sesle ona: "O kadar yeme!" demiş. Swedenborg ondan sonra mutlak bir diyet uygulamış. Ertesi akşam aynı adam ışıklar saçarak gelmiş ve şöyle demiş: "Tanrı tarafından gönderildim; seni, insanlara sözünün ve yaratılarının anlamını açıklamak için seçti. Yazman gereken şeyleri sana dikte ettireceğim." Görüntü ancak birkaç saniye sürmüş. Dediğine göre melek erguvani giysiliymiş.

«O gece, içindeki insanın gözleri üç farklı âlemde, gökte, ruhlar âleminde ve alt âlemde [cehennemde] olanları görecek şekilde açılmış; buralarda, kimileri çoktan beri kimileri yakınlarda hayata veda etmiş tanıdık kişilere rastlamış.

«O andan itibaren Swedenborg sürekli olarak ruhların hayatını yaşadı ve bu dünyada Tanrının Elçisi olarak kaldı. Misyonu inanmayanlarca itiraza uğradı, onun tutumuysa elbette insanlığın üstünde bir varlığa yakışan türdendi.

«Önce, servetine karşın kendisini ancak gerekli ihtiyaçlarıyla sınırlayarak hayırseverlik yolunda büyük

meblağlar harcadı, özellikle birkaç önemli ticaret şehrinde iflas etmek üzere olan bazı büyük firmaları ayağa kaldırdı. Cömertliğine başvuranların hiçbiri, istediklerini elde etmeden yanından ayrılmadı.

«İnançsız bir İngiliz peşine düşmüş, onunla Paris'te görüşmüş ve evinde kapıların daima açık olduğunu anlatmış. Bir gün uşağı, efendisinin parasını hedef alacak bir hırsızlığın kendisini de töhmet altında bırakabileceğini düşünerek bu ihmalden şikâyet edince, Swedenborg gülümseyerek "İçin rahat olsun," demiş, "Kuşkularını bağışlıyorum, çünkü kapıma göz kulak olan asıl bekçiyi görmüyorlar." Gerçekten de, hangi ülkede otururşa otursun hiçbir zaman kapılarını kapamamış ve evinden hiçbir şey kaybolmamış.

«Stockholm'den altmış mil uzaklıktaki Gothenburg şehrindeyken, o sırada Stockholm'ü kül etmekte olan yangını postanın gelişinden üç gün önce, kendi evinin yanmadığını da belirterek, haber vermiş. Dediği doğru çıkmış.

«İsveç Kraliçesi'nin Berlin'de kardeşi krala anlattığına göre nedimelerinden birinden, kocasının ölmeden önce ödemiş olduğu bir borç istenmiş, ancak makbuzu bulamayan kadın Swedenborg'a başvurup, ölü kocasına ödemenin kanıtının nerede olabileceğini sormasını rica etmiş. Ertesi gün Swedenborg kadına makbuzun bulunduğu yeri göstermiş; fakat kadının arzusu üzerine ayrıca müteveffanın karısına gözükmesini de rica ettiğinden, kadın rüyasında kocasını ölmeden önce üstünde bulunan robdöşambrla görmüş; adam karısına makbuzu Swedenborg'un işaret ettiği yerde göstermiş, makbuz gerçekten orada saklıymış.

«Bir gün Londra'da Kaptan Dixon'un gemisine binerken, bir kadının çok erzak stoklanıp stoklanmadığını sorduğunu duymuş. "O kadar fazlası lüzumsuz," demiş.

"Sekiz gün sonra saat ikide Stockholm Limanı'nda olacağız." Öyle de olmuş.

«Swedenborg'un dünyevi şeylerle ilgili olarak istediği zaman girebildiği ve bütün yaklaşanları olağanüstü etkileriyle şaşırtan tecelli veya trans hâli, gökleri görme yetisinin basit bir uygulamasından ibaretti.

«Bu tecelliler arasında, *güney dünyaları*na yaptığı yolculukları anlattıkları en ilginçleri sayılabilir; bunlarla ilgili yaptığı betimlemeler ayrıntılardaki naifliklerle insanı ister istemez şaşırtacaktır. Büyük bilimsel ağırlığı tartışılmaz olan, tasarlama, irade ve hayalgücünü benliğinde birleştiren bir insan, uyduracak olsaydı herhâlde daha iyisini uydururdu.

«Kaldı ki Doğuluların fantastik edebiyatı da bu şaşkınlık verici ve tohum hâlinde şiirle dolu eser hakkında fikir verebilecek hiçbir şey sunmaz, bir inanç eserini Arap fantezisinin eserleriyle karşılaştırmak mümkünse tabii...

«Swedenborg'un, ilk yolculuğunda kendisine kılavuzluk eden melek tarafından göğe kaldırılış öyküsü; Klopstock, Milton, Tasso ve Dante'nin destanlarını Tanrı'nın Dünya'yla Güneş arasına koyduğu mesafe kadar geçen bir yüceliktedir. Güney dünyaları hakkındaki eserinin girişini teşkil eden bu bölüm hiç yayımlanmamış olup, Swedenborg'un yüreğine en yakın bulduğu üç öğrencisine bıraktığı sözlü geleneklere dâhildir. Bay Silverichm'de yazılısı mevcuttur. Bay Séraphitus da birkaç kez bana bundan bahsetmek istemişti; fakat kuzeninin sözlerinin anısı hâlâ o kadar yakıcıydı ki, daha ilk kelimelerde duraklıyor, hiçbir şeyin çekip alamadığı bir hayal âlemine dalıyordu.

«Meleğin Swedenborg'a bu bedenlerin ıssız ve başıboş gezer durumda kalmak için yaratılmış olmadıkları-

nı kanıtlarken kullandığı söylem, Baron'un bana dediğine göre, bütün insan bilimlerini ilahi bir mantık altında eziyor.

«Tanrı elçimize göre Jüpiterliler, "gölgeler" adını verdikleri bilimlerle uğraşmıyorlar; Merkürlüler fikirlerin onlara fazla maddi gelen sözlerle ifadesinden nefret ediyorlar, göze dayalı bir dilleri var; Satürnlüler kötü cinler tarafından sürekli olarak ayartılma tehlikesi içindeler; Aylılar altı yaşında çocuklar gibi küçücük, sesleri karınlarından çıkıyor ve yürümek yerine sürünüyorlar; Venüslüler devasa boylarda ama akılsızlar ve eşkiyalıkla geçiniyorlar, ancak bu gezegenin bir bölümünde iyilik sevgisiyle yaşayan yumuşak başlı bir ahali de var.

«Nihayet, bu kürelerde yaşayan halkların yaşayış tarzlarını ve varoluşlarının evrene göre genel anlamını o kadar dakik ve net terimlerle anlatıyor ve genel dünya sistemi içindeki görünen dolanımlarının etkileriyle o derece uyumlu açıklamalar yapıyor ki, belki günün birinde bilim adamları bu ışıklı pınarlarda susuzluklarını gidereceklerdir.

«İşte bakın, –dedi Bay Becker, bir kitap alıp bir belitle işaretlenmiş sayfasını açarak– bu eserini bakın hangi sözlerle bitirmiş: "Benim çok sayıda güney ülkesine götürüldüğümden şüphe edilecek olursa, öbür hayattaki mesafeler hakkındaki gözlemlerim hatırlansın: Bunlar sadece insanın dış hâline göre mevcutturlar; oysa ben deruni olarak o ülkelerin *meleksi ruh*ları gibi şekillendirilmiş olduğumdan, bütün bunları tanıyabildim."

«Bu kasabada Swedenborg'un sevgili kuzeni Baron Séraphitus'u konuk etme şerefini borçlu olduğumuz koşullar, benim bu olağanüstü hayatın hiçbir olayına yabancı kalmamamı sağladı. Son günlerde bazı Avru-

pa gazetelerinde sahtekârlıkla suçlandı; bunlar şövalye Beylon'un bir mektubuna dayanarak şu olayı ileri sürdüler: Güya Swedenborg senatörler kanalıyla merhum İsveç Kraliçesi'nin, kardeşi Prusya Prensi'yle gizli yazışmasından haberdar olarak, gizli bilgileri o prensese sızdırmış, sonra da bunları doğaüstü yollardan elde ettiğine inanılmasına izin vermiş. Sözüne güvenilir bir adam, kraliyet muhafız kıtalarında yüzbaşı ve Kılıç Tarikatı Şövalyesi Charles-Léonhard de Stahlhammer, bu iftiraya bir mektupla karşılık verdi.»

Rahip masasının çekmecesindeki kâğıtlar arasında bir şeyler araştırdı, bir gazete çıkarıp Wilfrid'e uzattı. Wilfrid yüksek sesle şu mektubu okudu:

Stockholm, 13 Mayıs 1788

Ünlü Swedenborg'un Kraliçe Louise-Ulrique'le görüşmesini anlatan mektubu şaşkınlıkla okudum. Anlatılan olaylar tamamen yanlıştır. Yazara, görüşmede hazır bulunan ve hâlâ hayatta olan birkaç önemli kişinin de tanıklık edebileceği gerçeğe sadık bir anlatıyla ne kadar yanılmış olduğunu gösterdiğimde, umarım beni bağışlayacaktır.

1758'de, Prusya Prensi'nin ölümünden az zaman sonra, Swedenborg saraya geldi; düzenli aralarla orada görünmek âdetindeydi. Kraliçe onu görür görmez şöyle dedi: "Sırası gelmişken, Sayın Yargıç, kardeşimi gördünüz mü?" Swedenborg görmediğini söyledi, Kraliçe devam etti: "Ona rastlarsanız selamımı iletin." Bunu derken şaka etmekten başka niyeti yoktu ve hiçbir şekilde kardeşiyle ilgili bilgi istemeyi düşünmüyordu.

Ne yirmi dört saat sonra ne de özel bir görüşme için, ancak sekiz gün sonra Swedenborg yine saraya geldi, fakat o kadar erken bir saatte ki, Kraliçe henüz Beyaz Oda denilen dairesinden çıkmamıştı. Orada nedimeleriyle ve diğer saray hanımlarıyla sohbet ediyordu. Swedenborg, Kraliçe'nin çıkmasını beklemedi. Doğrudan doğruya odaya daldı ve Kraliçe'nin kulağına bir şey fısıldadı. Afallayan Kraliçe'ye fenalık geldi, kendisini toparlaması için biraz zaman gerekti.

Kendine gelince etrafındakilere şöyle dedi: "Bana söylediği şeyi ancak Tanrı ve kardeşim bilebilir." Swedenborg'un ona, konusunu sadece kendilerinin bildiği, adı geçen prensle son yazışmasından bahsettiğini itiraf etti.

*Swedenborg'un bu sırdan nasıl haberdar olduğunu bilmiyorum; fakat şerefim üzerine şunu söyleyebilirim ki, ne mektubun yazarının dediği gibi Kont H***, ne de başka bir kimse kraliçenin mektuplarını ele geçirip okumuştur. O zamanın senatosu kardeşine en sıkı gizlilik şartlarıyla mektup yazmasına izin veriyor ve bu yazışmaya devlet için önemsiz gözüyle bakıyordu.*

*Sözü edilen mektubun yazarının, Kont H***'nın karakterini hiç tanımadığı belli oluyor. Vatanına birçok önemli hizmetlerde bulunmuş olan bu saygıdeğer senyör kafa kabiliyetlerine kalp niteliklerini de eklemiştir ve ileri yaşı bile bu değerli yeteneklerini zayıflatmamaktadır.*

Tüm yönetimi süresince en basiretli siyasetle en kusursuz dürüstlüğü birleştirmiş; kendisini, bir amaca ulaşmak için insana yakışmayan araçlar olarak gördüğü gizli entrikalar ve karanlık komploların düşmanı ilan etmiştir.

Söz konusu mektubun yazarı, Yargıç Swedenborg'u da hakkıyla tanıyamamıştır. Gerçekten dürüst olan bu

adamın tek zaafı ruhların insanlara göründüğüne inanmasıdır; fakat ben kendisini çok uzun zamandan beri tanırım, ve sizi temin ederim ki, ben şu anda bunları yazdığıma ne kadar eminsem, o da ruhlarla görüşüp konuştuğuna aynı samimiyetle inanmaktadır. Yurttaş ve dost olarak tanıdığım en dürüst insandır, sahtekârlıktan ölesiye nefret eder ve örnek olacak bir hayat sürer.

*Dolayısıyla, şövalye Beylon'un bu olay hakkında yapmak istediği açıklama temelden yoksun kalmaktadır; Kont H*** ile Kont T***'nin Swedenborg'a yaptıkları iddia edilen gece ziyareti de tamamen uydurmadır.*

Kaldı ki mektubun yazarı benim inançlı bir Swedenborg taraftarı olmadığımdan kesinlikle emin olabilir; beni, sık sık baştan başa yanlış ayrıntılarla anlatılan bu olayı olduğu gibi anlatmaya sevkeden hakikat sevgisidir; bu yazdıklarımın doğruluğunu iddia ediyor ve altına imzamı atıyorum.

Charles-Leonhard de Stahlhammer

– İsveç ve Prusya kraliyet hanedanlarına mensup bazı şahsiyetlerin paylaştıkları inanç, herhâlde Swedenborg'un, misyonu hakkında bu iki aile mensuplarına göstermiş olduğu tanıklıklara dayanmaktadır, diye devam etti Bay Becker, gazeteyi tekrar çekmecesine koyarak.

«Ancak, size onun maddi ve görünen hayatının bütün olaylarını anlatmayacağım, zira huyu ve tutumu bunların tam olarak bilinmesine karşıydı. Zenginleşmek veya üne kavuşmak istemeksizin, âdeta gizli saklı yaşıyordu. Hattâ taraftar kazanma çabasına karşı duyduğu bir tür tiksinmeyle dikkati çekiyor, pek az kişiye açılıyor ve bu dış yetenekleri sadece inanç, bilgelik ve sevgileri apa-

çık ortada olanlara aktarıyordu. Yanına yaklaşanların ruh hâllerini bir bakışta tahmin edebiliyor, gönül sözüyle dokunmak istediklerini gaibi gören bir "görücü"ye [voyant] çeviriyordu. Tilmizleri, 1745 yılından itibaren, onun beşeri saikle asla hiçbir şey yapmadığını gördüler.

«Tek bir kişi, Matthesius adında İsveçli bir rahip, onu delilikle itham etti. Olağanüstü bir tesadüfle, Swedenborg'un ve yazılarının düşmanı olan bu rahibin kendisi kısa bir süre sonra delirdi; birkaç yıl öncesine kadar, kralın bağladığı bir emekli maaşı sayesinde, Stockholm'de yaşıyordu.

«Swedenborg'un övgüsü, Maden Okulu Mütevelli Heyeti Üyesi Mösyö de Sandel tarafından, hayatının olayları konusunda titiz bir dikkat ve özenle hazırlandı ve 1786'da Stockholm'de Kraliyet Bilimler Akademisi'nde okundu.

«Nihayet, Londra'da *lord-mayor* tarafından alınan bir tezkerede, o sırada en yüksek mertebeden İsveçli bir kilise şahsiyeti olan Mösyö Férélius'un bakımındaki Swedenborg'un son hastalığı ve ölümü en küçük ayrıntılarıyla tutanağa geçirilmiştir. Olayda hazır bulunan kişiler Swedenborg'un, ölüm döşeğinde yazılarını yalanlamak şöyle dursun, doğruluklarını sürekli olarak vurguladığına tanıklık ediyorlar. Mösyö Férélius'a şöyle demiş: "Yüz yıl sonra kiliseyi benim doktrinim idare edecek."

«Ölümünü günü ve saatiyle gayet doğru olarak önceden tahmin etti. O gün, 29 Mart 1772 Pazar günü, saati sordu. "Saat beş," dediler. "Demek artık bitti," dedi, "Tanrı sizi takdis etsin!" On dakika sonra, gayet huzurlu bir şekilde, hafif bir iniltiyle son nefesini verdi.

«Diyeceğim; sadelik, tevazu, yalnızlık hayatının temel özellikleri oldu. Bir kitabını yazmayı bitirdiğinde bastır-

mak için gemiye atlayıp Londra'ya veya Hollanda'ya gidiyor, bir daha bundan bahsetmiyordu. Böylece art arda hepsini meleklerin diktesi altında yazdığını söylediği yirmi yedi farklı kitap yayımladı.

«Söyledikleri doğru olsun olmasın, pek az insan söyleyişinin alevlerine dayanabilecek kadar güçlüdür. İşte hepsi şurada...»

Bay Becker, üstünde altmış kadar cilt bulunan bir başka tahta rafı gösteriyordu.

– Tanrı'nın ruhunun en parlak ışıklarını saçtığı yedi kitap şunlar: *Karı Koca Aşkının Mutlulukları, Cennet ve Cehennem, Kıyametin Açımlanması, Deruni Duyunun Serimlenmesi,* İlahi Sevgi, *Hakiki Hıristiyanlık; Tanrı'nın B*üyüklük *ve Sonsuzluğunu Paylaşanların Mutlak G*üç, *Mutlak Bilgi ve Mutlak Varlığının Meleksi Bilgeliği.*

«Kıyameti açıklaması şu sözlerle başlıyor, dedi Bay Becker yanındaki ilk cildi alıp açarak: "Buraya kendimden hiçbir şey koymadım, aynı melek vasıtasıyla Yuhanna'ya *'Bu vahyin sözlerini mühürlemeyeceksin.'* (*Vahiy*, 22, 10) diyen Rabb'in iradesine göre konuştum."

«Aziz dostum, dedi Rahip, Wilfrid'e bakarak. Kış geceleri, bu adamın en akla sığmaz harikaları böyle tam bir masumiyetle dile getirdiği o dehşetli eserleri okurken, sık sık bütün vücudumla tir tir titredim.

«Söz gelimi şöyle diyor: "Gökleri ve melekleri gördüm. Maneviyat insanı, kendi benzerini; dünyeviyat insanının kendi benzerini gördüğünden çok daha iyi görür. Göklerdeki ve göklerin altındaki harikaları tasvir ederken Rabb'in bana yap dediği şeyi yapmış oluyorum. Herkes bana inanıp inanmamakta serbesttir, nasıl olsa diğerlerini Tanrı'nın beni koyduğu yere koyamam; on-

ları meleklerle konuşturmak, ya da anlama yetilerini buna uygun şekilde yeniden düzenleme mucizesini göstermek benim harcım değil; melekliğe yükseleceklerse bunun araçları yine kendileri olacaktır. Ben yirmi sekiz yıldır manevi âlemde meleklerle, dünyada da insanlarla birlikteyim; zira Rab bana ruh gözlerimi açmak lütfunda bulundu, tıpkı Paul'e, Danyal'a, Elisée'ye yapmış olduğu gibi."

«Ancak, bazı kimseler vardır ki, uyurgezerliğin dış biçimleriyle içlerindeki insan arasında gerçekleştirdiği kesin ayrımın etkisi altında, manevi dünya hakkında birtakım görülere sahip olurlar. "Bu durumda," diyor Swedenborg *Meleksi Bilgelik* (nº 257) kitabında, "insan semavi ışığa kadar yükselebilir, çünkü, cismani duyular iptal olduğundan, göğün etkisi engele takılmadan içerideki insana ulaşabilir."

«Birçok kişi, Swedenborg'un gökten vahiyler aldığından şüphe etmemekle birlikte, yine de bütün yazılarına ilahi ilhamın aynı derecede nüfuz etmediğini düşünüyor. Başkaları ise, karanlık noktalarını kabul etmekle birlikte, Swedenborg'a kayıtsız şartsız katılmak gerektiğini savunuyor; zira dünyevi dilin yetersizliklerinin bu Tanrı elçisinin manevi görülerini gerektiği gibi dile getirmesine engel olduğuna inanıyorlar; bu görülerin karanlık noktaları da zaten inançla yeniden doğmuş olanların gözünde ortadan kalkıyor, zira en büyük tilmizinin mükemmel ifadesiyle, *"ten dışsal bir doğuştur"*.

«Şair ve yazarlar için, anlattığı harikalar dünyası uçsuz bucaksız; görücüler içinse, oradaki her şey saf gerçeklik... Yaptığı tasvirleri bazı Hristiyanlar "rezalet" diye karşıladı. Bazı eleştirmenler tapınaklarının semavi malzemesini, altından saraylarını, içinde meleklerin fink attığı görkemli villalarını gülünç buldular; başka-

ları esrarengiz ağaçlardan oluşan korularıyla, çiçeklerin konuştuğu, havanın beyaz olduğu, gizemli cevahir taşlarının –kızıl akik, lapis-lazuli, yakut, beril, çeşitli renklerde kuvartz ve silikatlar, *urim* ve *thummim*– canlı olduğu, semavi hakikatleri ifade ettiği, sorgulanabildiği ve renk değiştirme yoluyla sorulara yanıt verdiği (*Gerçek Din*, nº 219) bahçeleriyle alay etti; birçok ciddi düşünce adamı, renklerin büyüleyici konserler verdiği, sözlerin alev alev yandığı, "söz"ün çivi yazısıyla [cornicules] yazıldığı (*Gerçek Din*, nº 278) dünyalarını kabul edemiyor.

«Kuzey ülkelerinde bile kimi yazarlar onun Kudüs'ünün, en küçük kapkacağın bile dünyanın en nadir maddelerinden yapılmış olduğu evlerini dayayıp döşeyip donatan inci ve elmas odalara güldüler. "Ama," diyor tilmizleri, "bütün bu değerli şeylerin bu dünyada çok seyrek ve dağınık olması öbür dünyada çok bol olmaması için yeter neden mi? Bu dünyada dünyevi bir tözden yapılmışlar, ama göklerde göksel görünüşler altında ve melek hâline aitler."

«Kaldı ki Swedenborg bu konuda İsa Mesih'in şu yüce sözlerini tekrarladı: *"Size dünyevi şeyler söylediğim hâlde beni anlamıyorsunuz; göklerin dilini kullansaydım nasıl anlardınız?"* (*Yuhanna*, 3, 12)

«Beyefendi, ben Swedenborg'u baştan başa okudum, dedi Bay Becker, vurgulayıcı bir jeste engel olamayarak. Bunu gururla söylüyorum, çünkü bunu yaparken aklımı başımda tuttum. Onu okurken ya aklınızı kaybedersiniz, ya da bir "görücü" olursunuz. Ben bile, bu iki deliliğe direnebilmiş olmama rağmen, sık sık öyle esrarengiz hâller, öyle derin etkilenişler ve deruni sevinçler yaşadım ki, bunları ancak hakikatin bütünlüğü, semavi ışığın apaçıklığı verebilir.

«Ruh bu kitapların insanı kavrayıp yutan sayfalarında dolaşırken, bu dünyadaki her şey öyle küçük görünüyor ki... Bu adamın otuz yıl içinde manevi dünyanın hakikatleri üstüne, Latince yazılmış ve küçücük harflerle basılmış, en küçüğü beş yüz sayfa tutan, *in-quarto*[9] boyutunda yirmi beş cilt kitap yayımladığını düşününce, şaşkınlığa uğramamak imkânsız. Söylendiğine göre yirmi cildi de, İsveç Kralı'nın eski özel rahibi yeğeni M. Silverichm'e emanet, Londra'da bırakmış. Yirmi yaşından altmış yaşına kadar bir tür ansiklopedinin yayınıyla uğraşa uğraşa âdeta kendini tüketmiş olan bu adam, insanın güçlerinin zayıflamağa başladığı bir çağda böyle kitaplar yazabilmek için mutlaka doğaüstü yardımlar görmüş olmalıdır.

Bu yazılarda, hiçbiri bir diğeriyle çelişmeyen binlerce önerme mevcut. Her sayfada doğruluk, yöntem ve hazırcevaplık güneş gibi parlıyor ve hepsi de aynı olgudan, meleklerin varlığından türüyor.

«Tüm öğretisinin özeti olan *Gerçek Din*, ışığı göz kamaştıran bu eser, seksen üç yaşındayken tasarlandı ve yazıldı.

«Nihayet, aynı anda birkaç yerde bulunabilme ve her şeyi bilme yetenekleri ne eleştirenleri, hattâ ne de düşmanları tarafından yalanlanabildi.

«Yine de, bu semavi ışık selinde susuzluğumu giderirken, Tanrı benim deruni gözlerimi açıvermedi, ve ben bu yazıları yeniden doğmuş olmayan bir adam gözüyle değerlendirdim. Bu yüzden sık sık, esinlenmiş Swedenborg'un, melekleri bazen yanlış anlamış olabileceğine hükmettim. "Görücü"lere bakılırsa hayranlıkla

9 In-quarto: Açıldığında sekiz sayfa olacak şekilde basılıp katlanmış kâğıt. (ç.n.)

inanmam gereken bazı tecellilere güldüm. Ne meleklerin çivi yazılarını, ne altın miktarı az veya çok zayıf kemerlerini tasavvur edebildim. Örneğin, "Yalnız melekler de vardır." cümlesi garip bir biçimde bana bayağı dokunmuştu; bu yalnızlığı düşünme yoluyla onların evlenmeleriyle bağdaştıramadım. Bakire Meryem'in gökte neden beyaz saten libaslar giyindiğini anlamadım. Dev ifritler Enakim'le Hephilim'in niçin durmadan Armageddon'un kıyamet meydanlarında Kerubi'lerle dövüştüğünü sorgulamaya cüret ettim. Şeytanların meleklerle nasıl tartıştıklarını hâlâ bilmiyorum. M. Baron Séraphitus karşılık olarak bu ayrıntıların dünyada insan suretinde kalan meleklerle ilgili olduğunu söylüyordu.

«İsveçli peygamberin tecellileri çok yerde grotesk figürlerle renkleniyor. *Mémorables* (Anılasılar) adını verdiklerinden biri şu sözlerle başlıyor: "Ruhların toplanmış olduğunu gördüm; başlarında şapkaları vardı." Bir başka *Anılası*'da gökten küçük bir kâğıt alıyor; üzerinde, dediğine göre, ilkel kavimlerin kullandığı, üstlerinde küçük halkacıklar taşıyan eğri çizgilerden oluşmuş harfler var. Göklerle iletişimini daha iyi tanıklamak üzere, bu kâğıdı İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi'ne teslim etmiş olmasını isterdim.

«Her neyse, belki yanılıyorumdur, belki de eserlerine serpilmiş bu maddi saçmalıkların manevi anlamları vardır. Aksi takdirde, savunduğu dinin gittikçe artan etki ve nüfuzunu nasıl açıklamalı? Kilisesi bugün, gerek çeşitli mezhep mensuplarının kitle hâlinde gelip katıldığı Amerika Birleşik Devletleri'nde, gerek sadece Manchester şehrinde yedi bin Swedenborg tilmizinin yaşadığı İngiltere'de, yedi yüz bin kişiyi aşan bir cemaate sahip.

«Gerek Almanya'da gerek Prusya ve Kuzey ülkelerinde, bilgileriyle olduğu kadar toplumdaki mevkileriyle de

temayüz etmiş şahsiyetler, diğer Hristiyan öğretilerinden daha teselli edici buldukları Swedenborg'un inançlarını resmen ve açıkça benimsediler.

«Şimdi size, Swedenborg'un Kilisesi için geliştirdiği doktrinin en önemli noktalarını özet hâlinde açıklamak istiyorum; fakat hafızadan yapılacak bu hülasa ister istemez hatalı olacaktır. Bu nedenle, size ancak Séraphita'nın doğumuyla ilgili *Arcana*'dan (Gizemler) bahsetmeyi göze alabilirim.»

Burada Bay Becker bir süre durdu, söyleyeceklerini toparlamak için içine dönmüş gibi gözüktü, sonra şöyle devam etti:

– İnsanın ya üst ya da alt dünyalarda yaşadığını matematiksel olarak tespit ettikten sonra, Swedenborg, bu dünyada, melek olmak için semavi âleme çıkmak üzere hazırlanan varlıklara "meleksi ruhlar" adını veriyor. Ona göre, Tanrı melekleri özel olarak yaratmamıştır, daha önce dünyada insan olarak yaşamamış melek yoktur. Böylece, dünya göğün melek fideliği oluyor. Demek ki melekler kendiliklerinden melek değiller (*Tanrı'nın Büyüklük ve Sonsuzluğunu Paylaşanların Mutlak Güç, Mutlak Bilgi ve Mutlak Varlığının Meleksi Bilgeliği,* n° 57), Tanrı'yla, Tanrı'nın asla kaçınmadığı, reddetmediği samimi bir birleşimle meleğe dönüşüyorlar, çünkü Tanrı'nın özü asla negatif olmayıp sürekli olarak aktiftir.

«Meleksi ruhlar üç türlü sevgi çemberinden geçerler, zira insan ancak adım adım yeniden doğabilir (*Gerçek Din*). Önce "kendi sevgisi": Bu sevginin en yüce ifadesi, eserleri tapınmaya konu olan insan dehasıdır. Ardından "dünya sevgisi" gelir. Bu; peygamberleri, dünyanın rehber ittihaz ettiği ve ilahi sıfatıyla selamladığı büyük adamları üretir. Son olarak, insanları "meleksi ruhlar"

yapan "gök sevgisi" gelir. Bu ruhlar âdeta insanlığın çiçekleridir; insanlık onlarda özetlenir, kendini onlarda özetlemeye çalışır. Bunların ya gök sevgisine ya da gök bilgeliğine sahip olmaları gerekir; fakat daima bilgelikten önce sevgidedirler. Böylece, insanın ilk dönüşümü "sevgi"dir. Bu birinci dereceye ulaşmak için, önceki *varoluşlarının*, kendisini "inanç" ve "dua" için yeniden doğuran "umut" ve "insanseverlik" aşamalarından geçmiş olmaları gerekir. Bu erdemlerin uygulanmasıyla elde edilmiş fikirler, "deruni varlık"ın dönüşümlerini altlarında saklayan her yeni zarf katmanına aktarılır; zira hiçbir şey ayrı tutulmaz, her şey gereklidir: İnsanseverliksiz umut, duasız inanç olmaz; bu karenin dört yüzü birbirlerini gerektirir. "Bir erdem eksik oldu mu," diyor, "meleksi ruh kırık bir inci gibidir." Demek ki varoluşlarının her biri, önceki hâlin semavi nimetlerinin sarıldığı bir çemberdir.

«Meleksi ruhların mutlak kusursuzluğu, görkemli sonuca varıncaya kadar art arda edinilen niteliklerin hiçbirinin kaybolmamasını sağlayan o esrarengiz tekâmülden gelir; zira her dönüşümde, farkına varılmayacak şekilde, tenden ve tene bağlı hatalardan arınmış olurlar.

«Sevgide yaşarken, insan bütün kötü tutkularından sıyrılmıştır; umut, insanseverlik, inanç ve dua, İşaya'nın deyimiyle, içini *savurup elemiştir*; bu "iç", artık hiçbir dünyevi etkiyle kirlenmeyecektir. Aziz Luka'nın büyük sözü de bunu dile getirir: "*Kendinize göklerde tükenmeyecek bir hazine oluşturun.*" Ve de İsa Mesih'in sözü: "*Bu dünyayı insanlara bırakın, o onlara ait; kendinizi arındırın ve babamın yanına gelin.*"

«İkinci dönüşüm "bilgelik"tir. Bilgelik, ruhun sevgi yoluyla eriştiği semavi şeylerin anlaşılmasıdır. Sevgi

ruhu, tüm dünyevi tutkuların yenilişinin sonucu olarak kuvveti ele geçirmiştir, ve Tanrı'yı körü körüne sever; fakat bilgelik ruhu akla sahiptir ve niçin sevdiğini bilir. Birinin kanatları açılmıştır ve onu Tanrı'ya doğru uçururlar, öbürünün kanatları bilimin verdiği dehşet yüzünden kapalıdır: Tanrı'yı sadece bilir. Biri durmadan Tanrı'yı görmek ister ve ona doğru atılır; öbürü ise ona dokunur ve korkudan titrer.

«Bir sevgi ruhuyla bir bilgelik ruhu arasında meydana gelen birleşme, yaratığı ilahi duruma getirir ki, burada ruhu kadın, bedeni erkektir: Ruhun cisme üstün geldiği ve cismin hâlâ ilahi ruha karşı çırpındığı, insanın son ifadesidir bu; zira cisim, ten bilmez. Başkaldırır ve kabalığında kalmak ister. Bu sınanış, ancak göklerin görebildiği ve Mesih'in de Zeytin Bağı'nda yaşadığı duyulmadık acılar doğurur.

«Ölümden sonra, bu "arınmış ikili insan doğası"na birinci gök açılır. Bu nedenledir ki insanlar umutsuzluk içinde ölürken ruh mutluluk içinde ölür. Böylece, yeniden doğmamış varlıkların yeri "doğal", meleksi ruhların yeri "manevi", ve meleğin kabuğunu kırmadan önce bulunduğu yer "ilahi" olmak üzere, insanın göğe varış yolu varolmanın üç durağından oluşur.

«Swedenborg'un bir düşüncesi "doğal" ile "manevi" arasındaki farkı size mükemmel biçimde açıklayacaktır: "İnsanlar için," diyor, "*doğal*, *manevi*nin içine girer; onlar dünyayı görülür biçimleri içinde düşünür ve duyularına özgü bir gerçeklik içinde algılarlar. Fakat meleksi ruh için *manevi*, *doğal*ın içine girer. O, dünyayı biçimi içinde değil deruni ruhu içinde düşünür."

«Örneğin, insanın bilimleri biçimlerin analizinden ibarettir. Dünyaya göre bilgin tamamen dışla uğraşır;

bilgisi gibi "derun"u da ancak hakikati anlama yeteneğini korumasına yarar. Meleksi ruh bunun çok ötesine geçer: Onun bilgisi düşüncedir ki insan bilimi bunun sözünden ibarettir; dünyaların göklerle uyumlaşmasının aracı olan denklikleri öğrenmek suretiyle, şeylerin bilgisini "söz"den alır. "Tanrı'nın sözü" baştan başa saf denkliklerle yazılıdır; denkliklerin bilgisi olmadan anlaşılamayacak deruni veya manevi bir örtülü anlam taşır. "Denkliklerin deruni anlamında," diyor Swedenborg (*Semavi Doktrin*, 26), "sayısız *arcanum*lar[10] vardır." Bu yüzden, peygamberlerin ilahi sözü derledikleri kitaplarla dalga geçenler, bu dünyada bir bilimden hiçbir şey bilmedikleri hâlde o bilimin hakikatleriyle alay edenlerle aynı cehaleti paylaşıyorlardı. Sözün göklerle arasındaki denklikleri bilmek, maddi dünyanın görülebilir ve tartılabilir şeyleriyle manevi dünyanın görülemez ve tartılamaz şeyleri arasındaki denklikleri bilmek, gökleri kavrayışımıza sığdırabilmek demektir.

«Çeşitli yaratıların bütün nesneleri, Tanrı'dan sadır olmaları hasebiyle, ister istemez gizli bir anlam içerirler.İşaya'nın muhteşem sözlerinin dediği gibi: "*Dünya bir elbisedir* (*İşaya*, 5-6)." Maddenin en küçük parçacıklarıyla gökler arasındaki bu esrarengiz bağ, Swedenborg'un "semavi arcanum" dediği şeyi teşkil eder. Bu nedenledir ki, doğal ile manevi arasındaki denkliklerin ya da "anlamlılıklar"ın açıklandığı ve Jacob Boehm'ün deyimiyle *her şeyin imzasını* verecek olan *Semavi Arcanum*'lar adlı kitabı on altı ciltten ve içindeki önermelerin sayısı da on üç binden az değildir.

«Tilmizlerinden biri şöyle diyor: "Tanrı'nın sonsuz iyiliğiyle Swedenborg'un edinmesine izin verdiği bu ha-

10 Arcanum (Lat.): Gizem, sır. (ç.n.)

rika denklikler bilgisi, eserlerinin uyandırdığı ilginin de esrarlı kaynağıdır." Bu yorumcuya göre, "Orada her şey gökten türer, her şey göğe çağırır. Peygamberin yazıları ulvi ve açıktır: Göklerden konuşur ve kendini yeryüzünde duyurur; bir cümlesinin üstüne bir cilt kitap yazılabilir."

«Ve bu tilmiz binlercesinin arasından şu cümleyi zikrediyor: "Gökler melekûtu," diyor Swedenborg (*Semavi Arcanum'lar*), "güdüler krallığıdır. Eylem gökte meydana gelir, oradan dünyaya ve basamak basamak dünyanın en küçük parçacıklarına geçer; dünyevi etkileri, semavi nedenlerine bağlı olduklarından, orada her şeyin *dengi-dengine* ve *anlamlı* olmasını sağlar. İnsan, doğal ile manevi arasındaki birliğin aracıdır."

«Demek ki meleksi ruhlar dünyanın her şeyini göğe bağlayan denklikleri esastan kavrar ve bunların döngülerini açığa vuran peygamber sözlerinin deruni anlamını bilirler. Örneğin, bu ruhlar için her şey "anlamlılık"larını içinde taşır. En küçük çiçek; bir düşünce, "büyük-bütün"ün birkaç çizgisine denk düşen ve ruhların sürekli sezgi konusu olan bir hayattır. Onlar için zina ve kutsal yazılar ile eski peygamberlerin bahsettiği, sözde yazarlar tarafından çoğu kez kırık dökük aktarılan diğer ahlaksız davranışlar, sefahat âlemleri, bu dünyada kendilerini maddi etkilenişlere bırakmakta inat eden ve böylelikle "gökten boşanmışlık"larına devam eden ruhların hâli anlamına gelir. Bulutlar, Tanrı'nın sarındığı dış katmanlar demektir. Meşale ve kandiller, kuddas ekmekleri, atlar ve atlılar, fahişeler, değerli taşlar, her şey, "yazı"da onlar için tatlı bir anlam taşır, dünyevi olayların geleceğini, gökle ilişkileri içinde, insanlara bildirir.

«Bu ruhların hepsi, insan biliminin daha sonra somut olarak da kanıtladığı, Aziz Yuhanna'nın *Söyleyiş*'le-

rinin doğruluğuna nüfuz edebilir. "Örneğin," diyor Swedenborg, birkaç insan bilimine gebe olan şu cümle gibi: "Yeni bir gök ve yeni bir yeryüzü gördüm, çünkü önceki gökle önceki yeryüzü geçip gitmişlerdi (*Vahiy*, XXI, 1). Kralların, özgür insanların ve kölelerin etlerinin yendiği, ve güneşte ayakta duran bir meleğin insanları davet ettiği (*Vahiy*, XIX, 11-18) ziyafetleri bilirler. Güneşi giyinmiş kanatlı kadını ve daima silahlı olan adamı [Vahiy] tanırlar."

«"Kıyametin atı," diyor Swedenborg, "ölüme binek olmuş insan zekâsının görülebilir imgesidir. Çünkü bu zekâ, içinde kendi yok etme ilkesini de taşır."

«Nihayet, cahillere fantastik gibi gelen suretler altında saklanan kavimleri de tanırlar.

«"Bir insan denkliklerin vahiyimsi nefesini kabule hazır olduğu zaman, bu nefes, içinde sözün ruhunu uyandırır; insan o zaman yaratılışların dönüşümlerden ibaret olduğunu anlar. O ruh, zekâsını da keskinleştirir ve kendisine ancak gökte giderilebilecek yakıcı bir hakikat susuzluğu verir. Deruniliğinin az veya çok mükemmel oluşuna göre, meleksi ruhların gücünü kavrar ve yeniden doğmamış insanın en az mükemmel hâli olan "arzu"nun kılavuzluğunda, kendisine ruhlar âlemini açan "umut"a doğru yürür; sonra göklerin anahtarını veren "dua" aşamasına varır.

«Sevgi veya bilgelikle gizlice yaşayan akıllar âlemine girmeye liyakat kesbetmeyi hangi yaratık istemez? Bu dünyada yaşamaktayken bu ruhlar saf kalırlar; diğer insanlar gibi ne görür, ne düşünür, ne de konuşurlar.

«İki tür algı vardır: Biri deruni, diğeri haricî. İnsan tamamen harici, meleksi ruh tamamen derunidir. Ruh, sayıların dibine nüfuz eder, onların tümüne sahiptir,

anlamlılıklarını bilir. Hareket yetisi vardır ve *ubiquité*[11] sayesinde her şeyle ortaklık kurar: "Bir melek," İsveçli peygambere göre, "istediği zaman bir başka meleğe arz-ı mevcudiyet eder (*Meleksi Bilgelik*). Zira bedeninden ayrılma yetisi vardır, gökleri eski peygamberlerin –ve bizzat Swedenborg'un da– gördüğü gibi görür. "Bu hâldeyken," diyor, (Gerçek Din, 136), "beden olduğu yerde kalmak üzere, insanın ruhu bir yerden bir yere taşınır; ben yirmi altı yıl bu durumda kaldım." İncil'deki "Ruh beni alıp götürdü!" cümlesinin geçtiği bütün sözleri işte böyle anlamalıyız.

«"Doğanın sayısız kuvvetleri aslında bir olan eylemi için neyse, meleksi bilgelik de insan bilgeliği için odur. Her şey ruhta yeniden yaşar, devinir, var olur, zira ruh Tanrı'dadır. Aziz Paulus'un sözleri de bunu anlatır. *"In Deo sumus, movemur, et vivimus": Tanrı'dayız, onda eyliyoruz ve yaşıyoruz.* Söz nasıl onun önüne hiçbir karanlık nokta koymazsa, dünya da iradesine hiçbir engel çıkarmaz. Yakında gelecek olan ilahiliği, Tanrı'nın sözle örtülü düşüncesini görmesine izin verir, tıpkı deruniliğiyle yaşadığı için dünyanın bütün şeylerinin altında saklı deruni anlamla iletişebildiği gibi.

«Bilim maddi âlemin, sevgi manevi âlemin dilidir. Bu yüzdendir ki insan açıklamaktan çok tasvir ederken, meleksi ruh görür ve anlar. Bilim insanı kedere boğar, sevgiyse meleği coşturur. Bilim arayıştadır, sevgiyse bulmuştur. İnsan doğayı onunla kendi ilişkisi içinde yargılar, meleksi ruh ise gökle ilişkisi içinde...

«Nihayet, her şey ruhlara bir şey söyler. Ruhlar, yaratılışların aralarındaki uyumun sırrına vakıftırlar. Seslerin, renklerin, bitkilerin ruhuyla anlaşırlar; mine-

11 Ubiquité: Aynı anda birden çok yerde bulunabilme durumu. (ç.n.)

rali de sorgularlar ve mineral de onların düşüncelerine yanıt verir. Ruhlar için dünyanın bilgileri ve hazineleri nedir ki, onları her an görüşleriyle kavrayabilecek güçteyken ve insanların bu kadar çok uğraştığı dünyalar ruhlar için sadece Tanrı'ya doğru yükselmekte kullanacakları son basamak iken?

«Gök sevgisi ve gök bilgeliği onlarda etraflarını saran ve "seçilmişler"in görebildiği bir ateş çemberiyle kendisini gösterir. Masumiyetleri –ki çocukluk bunun dış biçimidir– çocukların sahip olmadığı şeylerin bilgisine sahiptir: Hem masum hem bilgindirler.

«"Ve," diyor Swedenborg, "göklerin masumiyeti ruhlar üzerine öyle bir tesir yapar ki, bu tesire maruz kalanlar ondan hayatları boyunca sürecek bir mutluluk duygusu muhafaza ederler, tıpkı benim de hissetttiğim gibi. Belki bunun küçücük bir parçasını algılamak bile insanın, göğe yükselmeyi ve böylece umut katına girmeyi isteyecek şekilde, kesin olarak değişmesi için yeterli olur."

«Evlilik hakkındaki doktrini şu birkaç kelimeyle özetlenebilir: "Tanrı erkeğin hayatından güzellik ve zarafeti alıp kadına nakletmiştir. Erkek, hayatının bu güzelliğiyle, bu zarafetiyle tekrar birleşmediği zaman sert huylu, kederli ve insansevmez olur; birleştiğinde ise mutlu ve sevinçlidir, tamamlanmıştır."

«Melekler her zaman güzelliğin en kusursuz derecesindedirler. Evlenmeleri harika düğünlerle kutlanır. Çocuk üretmeyen bu birleşmeye erkeğin getirdiği katkı anlama yetisi, kadının getirdiği ise iradedir: İkisi bu dünyada bir varlık, tek bir ten olurlar; sonra, semavi surete bürünüp göğe giderler.

«Bu dünyada, doğal hâlde, iki cinsiyetin hazza ve zevke olan eğilimi, yorgunluk ve tiksinme getiren bir

"etki"dir; fakat semavi sureti içinde, aynı ruh olmuş olan çift kendi içinde sonu gelmeyen zevkler bulur.

«Swedenborg, Aziz Luka'nın dediğine göre, düğünü olmayan ve sadece manevi hazlar getiren bu ruh evlenmelerinden birini görmüş. Bir melek ona bir düğün göstermeyi önermiş ve kanatlarının üzerine alıp götürmüş [kanatlar maddi gerçek değil semboliktir]. Ona bayramlık elbisesini giydirmiş, Swedenborg kendini böyle ışıklar giyinmiş olarak görünce nedenini sormuş. "Böyle durumlarda," demiş melek, "giysilerimiz alevlenir ve düğün kılığına dönüşür." (*Karı Koca Aşkının Mutlulukları*, 19, 20, 21). O zaman, biri güneyden öbürü doğudan gelen iki meleği görmüş; güneyli melek, dizginleri şafağın renk ve parlaklığında iki kır at koşulu bir arabadaymış; fakat Swedenborg'un yanına gelince, ortada ne at kalmış ne araba. Erguvan giyinmiş doğulu melekle sümbül giyinmiş güneyli melek iki soluk gibi koşuşup kucaklaşmış ve bir olmuşlar: Biri Sevgi Meleği, öbürü Bilgelik Meleği imiş. Swedenborg'un rehberi, bu iki meleğin yeryüzündeyken deruni bir dostlukla biribirine bağlı ve mekânda ayrı olmalarına rağmen ruhen her zaman bir olduklarını söylemiş. Yeryüzünde iyi evlenmelerin temelini teşkil eden karşılıklı rıza, gökte meleklerin alışılmış durumuymuş. Sevgi onların dünyasının ışığıymış. Meleklerin ebedî mutluluğu Tanrı'nın onlara bahşettiği, ondan duydukları sevinci yine ona geri verebilme yetisinden ileri gelir. Bu sonsuzluk mütekabiliyeti onların hayatlarını oluşturur. Gökte, kendi kendisini var eden Tanrı'nın özünü paylaşarak, onlar da sonsuz olurlar.

«Meleklerin yaşadığı göklerin genişliği o ölçülerdedir ki, insanda güneşten dünyaya gelen ışık kadar hızlı ve devamlı bir görme duyusu olsa ve sonsuza dek baksa bile, gözünün takılacağı bir ufuk çizgisi bulamaz.

«Gökteki mutlulukları yalnız ışık açıklar. "Bu," diyor (*Meleksi Bilgelik*, 7, 15, 26, 27), "Tanrı'nın erdeminden çıkan bir tür buhar, onun aydınlığından sadır olan saf bir türümdür ki, onun yanında bizim en parlak aydınlığımız karanlık mesabesindedir." Bu ışık her şeyi yapabilir, her şeyi yeniler ve emilip karartılamaz; meleği sarar ve kendiliğinden çoğaldığı hissedilen sonsuz zevk ve lezzetlerle, ulaştığını bir anlamda Tanrı'ya dokundurur. Bu ışık onu kabule hazır olmayan herkesi öldürür. Bu dünyada, hattâ göklerde, hiç kimse Tanrı'yı gördükten sonra yaşayamaz. İşte bu yüzden şöyle denmiştir (*Huruc*, XIX, 12, 13, 21, 22, 23): "Musa'nın Tanrı'yla konuştuğu dağ, biri gelip dokunup da ölmesin diye, korunmaktaydı." Yine aynı yerde (Huruc, XXXIV, 29-35): "Musa ikinci levhaları getirdiğinde yüzü o kadar parlıyordu ki, halkına hitap ederken ölüme sebep olmamak için yüzünü örtmek zorunda kaldı."

«"İsa Mesih'in tecellisi de aynı şekilde bir gök habercisinin saçtığı ışığa, ve meleklerin sürekli olarak bunun içinde bulunmaktan duydukları anlatılmaz haz ve zevklere örnek teşkil eder. Aziz Matta şöyle diyor (XVII, 1-5): "Yüzü güneş gibi ışık saçtı, giysileri âdeta ışıktan yapılmışa döndü, ve tilmizlerini bir bulut örttü."

«Nihayet, bir gezegende sadece Tanrı'ya itaati reddedenler kaldığı, Tanrı'nın sözü umursanmaz olduğu ve meleksi ruhlar dört bir yandan toplandıkları zaman Tanrı, evrenin sonsuzluğunda kendisi için çimlenmemiş bir tohum mesabesinde olan isyankâr dünyanın maddesini değiştirmek üzere bir "yok edici melek" gönderir.

«Yok edici melek, bir kuyrukluyıldızın üstünde o küreye yaklaşarak onu ekseni etrafında hızla döndürür; o zaman kıtalar deniz diplerine, en yüksek dağlar adalara dönüşür, ve daha önce denizlerin suyuyla kaplı toprak-

lar da Tekvin'in kanunlarına göre bütün tazelikleriyle yeniden doğarlar; o zaman Tanrı'nın sözü, her yerinde dünyevi suyla semavi ateşin yaralarını taşıyan yeni bir dünyada eski gücünü tekrar kazanır.

«O zaman meleğin yukarıdan getirdiği ışık güneşi bile soldurur. O zaman, İşaya'nın dediği gibi (*Vahiy*, VII, 15-17): *"İnsanlar kaya yarıklarına girecek, toza toprağa bulanacaklar; dağlara haykıracaklar: Üstümüze yıkılın! Denizlere haykıracaklar: Bizi alın götürün! Havaya haykıracaklar: Bizi Kuzu'nun gazabından koruyun!"*

«Kuzu, bu dünyada değeri bilinmeyen ve baskıya uğrayan meleklerin büyük sembolik figürüdür. Bu yüzden Mesih şöyle demiştir: "Ne mutlu acı çekenlere! Ne mutlu safdillere! Ne mutlu sevenlere!" Tüm Swedenborg işte bu sözlerdedir: Acı çekmek, inanmak, sevmek. Tam manasıyla sevmek için acı çekmiş olmak ve inanmak lazım değil midir? Sevgi kuvveti doğurur, kuvvet de bilgeliği, oradan da aklı verir; zira "kuvvetle bilgelik", "irade"yi de içinde taşır. Akıllı olmak anlamına gelmeyen "irfan sahibi olmak", "istemek" ve "sebat edebilmek" meleksi ruhun üç özelliği değil midir?

«Eğer evrenin bir anlamı varsa, Tanrı'ya en layık olan odur. İsveç'e yaptığım bir seyahatte gördüğüm Mösyö Saint-Martin işte böyle diyordu.

«Fakat beyefendi, diye devam etti Rahip biraz durduktan sonra, ancak bir ışık nehriyle, bir alev sağanağıyla karşılaştırarak hakkında bir fikir verilebilecek bir eserin ötesinden berisinden alınmış böyle parçaların ne anlamı var? İnsan bunun içine daldı mı, korkunç bir akıntı onu alıp götürüyor.

«Beethoven'in armoni saraylarını binlerce notayla ya da mimarların muazzam katedrallerini binlerce taşla

inşa ettikleri gibi, Swedenborg'un da semavi dünyaları âdeta elle tutulur kıldığı bu sayısız ayet külliyatına dalmak isteyene, Dante'nin şiiri ancak bir nokta gibi gelir. Orada, aklınızın da size her zaman destek olmadığı dipsiz uçurumlara yuvarlanırsınız. Evet, oradan sağ salim normal sosyal fikirlerimize geri dönebilmek için gerçekten güçlü bir akıl ve zekâya sahip olmak lâzımdır.

«Swedenborg'un, eski bir İsveç âdetine göre ve anısı kaybolmuş zamanlardan beri adı Latince "–us" takısı almış olan Baron de Séraphitz'e özel bir muhabbeti vardı. Baron da, içindeki "deruni insan" gözlerini açıvermiş ve kendisini göğün buyruklarına uygun olarak yaşamaya hazırlamış olan İsveçli peygamberin en inançlı tilmizi oldu. Kadınlar arasında bir meleksi ruh aradı; Swedenborg bir tecellide bunu ona buluverdi. Baron'un nişanlısı Londralı bir ayakkabıcının kızıydı. "Bu kızda," diyordu Swedenborg, "önceki sınanmalar başarıyla geçilmiş olup, semavi hayat pırıl pırıl parlıyor." Peygamberin dönüşümünden sonra, Baron Jarvis'e geldi ve dualar arasında onun göksel düğününü yaptı.

«Bana gelince, dostum, bir "görücü" olmayan ben, bu çiftin yalnız dünyevi eserlerinin farkına varabildim: Hayatı, erdemleriyle Roma Kilisesi'ne şan ve şeref vermiş olan erkek ve kadın azizlerinkine denk bir hayat oldu. İkisi birlikte köylülerin sefaletini hafiflettiler, hepsini biraz emek pahasına olsa da ihtiyaçlarını karşılayan birer servetin sahibi yaptılar. Yakınlarında yaşayanlar hiçbir zaman öfkeyle veya sabırsızlıkla davrandıklarını görmediler. Devamlı olarak hayırsever ve tatlı dilli, iyi huylu, nezaket ve gerçek iyilikle dolu oldular; evlilikleri de hep birlik hâlinde iki ruhun uyumlu beraberliği oldu. Sesleri yankıda ve düşünceleri sözde birlikte uçan iki yaban ördeği, belki bu birleşmenin, tam tamına olmasa

da bir timsali olabilir. Burada herkes onlara, ancak bitkinin güneşe duyduğu sevgiyle kıyaslanabilir bir sevgi besliyordu. Kadın, tavır ve davranışlarında gösterişsiz ve sade, vücut hatları ve yüzüyle güzel, ve en yüce şahsiyetlerinkine benzer bir asaletteydi.

«Bu kadın 1783'te, yirmi altı yaşındayken bir çocuğa gebe kaldı. Bebeğin ana karnındaki gelişimi ağırbaşlı bir sevince vesile oldu. Karı koca, sanki böylece dünyaya veda etmekteydiler. Zira bana, büyük ihtimalle, çocukları kendi başına varolma yetisi verilip onların bakımını gerektiren ten elbisesinden çıktığı zaman dönüşeceklerini söylediler. Çocuk doğdu: Şu anda bizi meşgul eden Séraphita'ydı bu; daha ana rahmine düştüğü andan itibaren anasıyla babası geçmiştekine göre daha da münzevi bir hayat sürmüş, dualarıyla âdeta göğe yükselmeye çalışmışlardı. Bir umutları Swedenborg'u görmekti ve inanç bu umudu gerçekleştirdi. Séraphita'nın doğduğu gün Swedenborg, Jarvis'te tecelli etti ve çocuğun doğduğu odayı ışıkla doldurdu. Anlatıldığına göre, şöyle demiş: "Eser tamamlandı, gökler seviniyor!" Evdekiler garip seslerden oluşmuş bir melodi işitmişler. Dediklerine göre, dört cihetten birden esen rüzgârlarla geliyormuş. Swedenborg'un ruhu babayı evin dışına çıkarmış, fiyordun kenarına götürmüş ve orada bırakıp gitmiş. O sırada birkaç Jarvisli Séraphitus'a yaklaşınca, Kutsal Yazı'dan şu ulvi sözleri mırıldandığını işitmişler: *"Dağların üstünde Rabb'in bize gönderdiği meleğin ayakları ne güzeldir!"*

«Evimden çıkmış, çocuğu vaftiz etmek, adını koymak ve kanunların bana verdiği görevleri yerine getirmek üzere şatoya gidiyordum ki, yolda Baron'a rastladım: "Sizin göreviniz lüzumsuz," dedi bana. "Çocuğumuz bu dünyada adsız olacak. Göğün ateşinde çevrilmiş olanı,

dünya kilisesinin suyuyla vaftiz edemezsiniz. Bu çocuk çiçek kalacak, yaşlandığını görmeyeceksiniz, geçtiğini göreceksiniz; sizde varolmak var, ondaysa hayat; sizin dış duyularınız var, onda bunlar yok. O, serapa derunilik..."

«Bu sözler garip, doğaüstü bir sesle telaffuz edildi ve ben âdeta ışık terleyen yüzünün parlaklığından daha ziyade bu sesten etkilendim. Görünüşü, *Kitab-ı Mukaddes*'teki vahiyleri okurken, esinlenmişler hakkında tasavvur ettiğimiz fantastik suretleri somutlaştırıyordu. Fakat böyle etkilenmeler bizim dağlarımızın arasında pek nadir değildir; burada süreğen karların anormal beyazlığı bünyelerimizde böyle şaşırtıcı durumlar meydana getirir.

«Ona, heyecanının sebebini sordum:

– Swedenborg geldi, az önce ondan ayrıldım, göğün havasını teneffüs ettim, dedi.

– Size nasıl bir kılıkta gözüktü, diye sordum.

– Fani görünüşü içinde, 1771'de Londra'da, Cold-Bath-Field semtinde, Richard Shearsmith'in evinde son kez gördüğümdeki gibi giyinmiş olarak. Üstünde kıvırcık yünlü kumaştan yanar dönerli, çelik düğmeli takım elbisesi, kapalı yeleği, beyaz kravatı, ve pudralı lüleleri iki yana sarkan aynı muhteşem peruğu vardı. Peruğun toparladığı saçları, her yerinde güç ve sükûnet okunan büyük dört köşe simasıyla uyumlu geniş ve ışıklı alnını meydana çıkarıyordu. Geniş deliklerinden ateş saçan o burnu tanıdım; daima gülümsemiş olan, ve benim mutluluğumla dolu şu sözlerin çıktığı o dudakları tekrar gördüm: "Yakında görüşmek üzere!" Ve semavi sevginin ışıltılarını hissettim.

«Baron'un yüzünde parlayan inanmışlık tartışmaya girişmemi önlüyordu ve kendisini sessizce dinliyordum.

Sesinde benim de içimi ısıtan bulaşıcı bir sıcaklık vardı; başkasının hiddetinin bizim sinirlerimizi de germesi gibi, fanatizmi yüreğimi çarptırıyordu. Sessizce peşinden gittim, evine geldik, ve orada adsız çocuğu gördüm; esrarengiz bir şekilde kendisini saran annesinin göğsünde yatıyordu. Geldiğimi duydu ve başını bana doğru kaldırdı. Gözleri normal bir çocuğun gözleri değildi; aldığım izlenimi ifade etmek istersem, şöyle demeliyim: O gözler daha o anda görüyor ve düşünüyorlardı.

«Kaderi önceden yazılmış bu yaratığın çocukluğu, bizim iklimimiz için olağanüstü durum ve şartlar içinde geçti. Dokuz yıl boyunca kışlarımız alışılmıştan daha ılık geçti, yazlarımız daha uzun sürdü. Bu olay bilim adamları arasında tartışmalara sebep oldu. Fakat onların açıklamaları akademisyenlere yeterli göründüyse de, bunları Baron'a söylediğim zaman sadece gülümsedi.

«Séraphita hiçbir zaman, çocukların bazan görüldüğü gibi çıplak olarak görülmedi. Hiçbir zaman ona ne bir erkek ne bir kadın tarafından dokunulmadı. Annesinin sinesinde el değmemiş olarak yaşadı ve hiç ağlamadı. İhtiyar David'i, hanımı hakkında sorguya çekerseniz bu dediklerimi doğrulayacaktır; zaten ona karşı, adını taşıdığı İsrail kralının kutsal sandukaya gösterdiği saygıyla kıyaslanabilecek, tapınmaya benzer bir saygı besler.

«Çocuk dokuz yaşından itibaren dua etme hâline girmeye başladı. Dua bütün hayatıdır. Onu Noel'de tapınağımızda gördünüz; zaten sadece o gün gelir ve orada diğer Hristiyanlarla arasına bayağı büyük bir mesafe koyar. Eğer erkeklerle arasında böyle bir mesafe yoksa acı çeker. Bu yüzden çoğu zaman şatoda kalır.

«Zaten hayatının olayları da pek bilinmez. Kendini fazla göstermez. Yetileri, duyuları, her şeyi derunidir; zamanının çoğunu, papacı yazarların Mesih'in sözü ge-

leneğinin taşıyıcıları ilk münzevi Hıristiyan ermişlerine özgü olduğunu söyledikleri mistik temaşa hâli içinde geçirir. Anlayış yetisi, ruhu, bedeni, her şeyi dağlarımızın karları gibi bakirdir.

«On yaşındayken tıpkı şimdi gördüğünüz gibiydi. Dokuz yaşına geldiğinde babasıyla annesi, görülür bir hastalığa tutulmadan, hiç acı çekmeden, varoluşlarının sona ereceği saati söyledikten sonra, birlikte son nefeslerini verdiler. Séraphita cenazelerin ucunda ayakta durmuş; ne keder, ne acı, ne sevinç ne merak belirtisi göstermeksizin, sakin gözlerle onlara bakıyordu. Babasıyla annesi de ona gülümsüyorlardı.

«Cenazeleri almaya geldiğimizde kısaca şöyle dedi:

– Alın, götürün!

– Séraphita, dedim, çünkü onu böyle çağırıyorduk. Babanızın ve annenizin ölümünden hiç etkilenmediniz mi? Sizi ne kadar seviyorlardı, biliyorsunuz!

– Ölüm mü? dedi. Hayır, onlar ebediyen benim içimde. Bunlar önemsiz, diye ilave etti, hiç heyecanlanmadan kaldırılan cesetleri göstererek.

«Onu doğumundan beri üçüncü defa görüyordum. Kilisede onu fark etmek kolay değildir; zira kürsünün dayandığı sütunun dibinde, yüz hatlarını seçmeyi güçleştiren karanlıkça bir yerde durur.

«Bu olay sırasında bu evin hizmetçilerinden sadece ihtiyar David kalmıştı; seksen iki yaşına rağmen hanımının hizmetine yetişebiliyor.

Bazı Jarvisliler bu kız hakkında olağanüstü şeyler anlattılar. Bu hikâyeler özünde esrara meraklı bu ülkede belli bir gerçeklik kazanınca, ben de, bu kıza atfedilenlere benzer olaylar aramak üzere, Jean Wier'in *Incantations* [Büyüler] kitabıyla, insanlarda görülen sözde

doğaüstü etkilerin kaydedilmiş olduğu, demonolojiye ait diğer eserleri incelemeye başladım.»

– Ona inanmıyor musunuz? dedi Wilfrid.

– İnanıyorum elbette, dedi Rahip tatlılıkla, ama ona bakınca son derece kaprisli, deminden beri size özetlemeye çalıştığım dinî fikirlerle onun başını döndüren ebeveyni tarafından şımartılmış bir kız görüyorum.

Minna yavaşça başıyla olumsuz anlamda bir hareket yaptı.

– Zavallı kız! dedi Rahip devam ederek, anne ve babası ona mistikleri yoldan saptıran ve az çok akıldan çıkaran o uğursuz coşkuyu miras bıraktılar. Zavallı David'i kederden öldüren garip diyetler yapıyor.

«Bu ihtiyarcık en küçük rüzgârda sallanan, en zayıf güneşte hemen canlanıp çiçek açan cılız bir bitkiye benzer. Anlaşılmaz dilini de benimsemiş olduğu hanımı onun hem rüzgârı hem güneşidir. Ona göre Séraphita'nın ayakları elmastandır, alnına yıldızlar saçılmıştır. Beyaz ve ışıklı bir havayla çevrilmiş olarak yürür. Sesine müzik eşlik eder. Görünmez olmak yeteneğine sahiptir. Onu görmek istediğinizi söylerseniz, David size onun güney diyarlarında yolculukta olduğunu söyleyecektir.

«Böyle masallara inanmak kolay değil. Bilirsiniz, her mucize az çok Altın Diş hikâyesine benzer. Jarvis'te bizim de bir "altın diş"imiz var, hepsi bu. Örneğin, Balıkçı Duncker onu bazen fiyorda dalıp yabanördeği suretinde çıkarken, bazen da fırtınada dalgaların üzerinde yürürken gördüğünü iddia ediyor. Sürüleri *soeler*'e götüren Fergus yağmurlu havada İsveç Şatosu'nun tam üstünde, Séraphita dışarı çıktığında da başının üstünde göğün daima açık olduğunu gördüğünü söylüyor.

«Séraphita kiliseye geldiği zaman birçok kadın dev bir orgdan gelen bir müzik işitiyor ve komşularına ciddi

ciddi aynı şeyi onların da işitip işitmediğini soruyorlar. Fakat iki yıldan beri nedense Séraphita'nın sevgisini kazanmış olan kızım müzik filan işitmedi, Séraphita gezinti yaparken havayı doldurduğu söylenen semavi kokuları algılamadı. Minna eve döndüğünde sık sık genç kızın, bizim ilkbaharımızın güzelliklerine duyduğu çocukça hayranlığı anlatırdı; çeşit çeşit çamların ve birlikte koklamaya gittikleri çiçeklerin ilk filizlerinden yayılan bayıltıcı kokulardan sarhoş olmuş durumda dönerdi. Fakat zaten bu kadar uzun bir kıştan sonra böyle aşırı bir haz duygusundan daha doğal bir şey olamaz. Söz konusu insanüstü yaratığın da yanında bulunmasında hiç de öyle olağanüstü bir şey yok, değil mi kızım?»

– Onun sırları benim de sırlarım değil, dedi Minna. Onun yanında her şeyi biliyorum, uzağındayken hiçbir şey; onun yanında artık kendim değilim, uzağındaysa o tatlı anların tümünü unutuyorum. Onu görmek, anısı ancak onun keyfine göre hafızamda kalan bir rüya... O kadınların bahsettiği müziği onun yanındayken ben de işittim, ama ayrılınca bir daha hatırlamadım. Onun yanındayken semavi kokuları duyabiliyor, harika manzaraları seyredebiliyorum, ama sonra burada bakıyorum, hiçbiri aklımda kalmamış.

– Onu tanıdığımdan beri beni en çok şaşırtan şey, sizin onun yanında acı çektiğinizi görmek oldu, dedi Rahip, Wilfrid'e hitaben.

– Onun yanında mı? dedi yabancı. Elini öpmeme, hattâ sadece dokunmama bile asla izin vermedi. Beni ilk gördüğünde bakışları beni ürküttü. "Buraya hoş geldiniz, çünkü geleceğiniz yazılıydı." dedi. Bana öyle geldi ki, beni tanıyordu. Titredim. Beni ona inandıran, duyduğum dehşettir.

– Beni de sevgi, dedi Minna gayet sakin.

– Benimle eğleniyor olmayasınız? dedi Bay Becker babacan bir gülüşle. Sen kızım, kendini bir sevgi ruhu, ve siz de Mösyö, kendinizi bir bilgelik ruhu yerine koyarak?

Bir kupa bira içti, Wilfrid'in Minna'ya attığı garip bakışı fark etmedi.

– Şaka bir yana, diye devam etti. Bu iki deli kızın bugün ilk kez Falberg'in sözüm ona zirvesine çıktıklarını öğrenince çok şaşırdım; ama bu herhangi bir tepeye tırmanmış iki genç kızın abartısı olamaz mı acaba? Zira Falberg'in tepesine ulaşmak imkânsızdır.

– Baba, dedi Minna heyecanlı bir sesle. Demek ki gerçekten o cinin etkisindeymişim, çünkü onunla birlikte Falberg'e tırmandım ben.

– Şimdi iş ciddileşiyor, dedi Bay Becker. Minna asla yalan söylememiştir.

– Bay Becker, diye tekrar sözü aldı Wilfrid. Sizi temin ederim, Séraphita beni öyle olağanüstü bir gücün etkisi altına alıyor ki, buna dair fikir verebilecek hiçbir deyim gelmiyor aklıma. Bana sadece benim bilebileceğim şeyleri ifşa etti.

– Uyurgezerlik! dedi ihtiyar. Zaten Jean Wier de bu tür birçok etkiyi, vaktiyle Mısır'da da görülmüş, pekâlâ açıklanabilir fenomenler olarak anlatıyor.

– Swedenborg'un teozofik eserlerini bana emanet verir misiniz? dedi Wilfrid. Ben de o ışık kuyularına dalmak istiyorum, bana da bu susuzluğu bulaştırdınız.

Bay Becker, Wilfrid'e bir cilt uzattı, adam hemen okumaya koyuldu. Saat aşağı yukarı akşamın dokuzuydu. Hizmetçi kadın akşam yemeğini getirdi. Minna

çay demledi. Yemekten sonra her biri sessizce kendi işine daldı: Rahip *Büyüler Kitabı*'nı okumaya, Wilfrid Swedenborg'un ruhunu yakalama çabasına, genç kız da anılarına gömülmüş hâlde dikiş nakışına. Bu tam Norveç usulü bir ocakbaşı gecesi oldu: Sakin, huzurlu, boşa geçmeyen, düşüncelerle, kar altında çiçeklerle dolu bir akşam.

Wilfrid, peygamberin sayfalarını yutarcasına okurken artık yalnız deruni duyularıyla var oluyordu. Rahip ara sıra, yarı ciddi yarı alaycı bir tavırla, onu Minna'ya gösteriyor, genç kız da bir tür kederle gülümsüyordu. Minna'ya göre, Séraphitus'un başı da, her üçünü saran tütün dumanı bulutunun üstünden kendisine gülümsüyordu.

Saat gece yarısını çaldı. Dış kapı şiddetle açıldı. İki kapı arasında yer alan giriş holünde çok korkmuş bir ihtiyarın ağır ama aceleci adımlarının gürültüsü duyuldu. Sonra birdenbire David salonda belirdi.

– Saldırı var! Saldırıyorlar! diye haykırdı. Gelin! Hepiniz gelin! Şeytanlar zincirlerinden boşanmış! Başlarında ateşten külahları var. Adonis'ler, Vertumna'lar, Siren'ler bunlar! Onu sınava çekiyorlar, İsa'nın dağda sınanması gibi... Gelin, kovun şunları!

– Swedenborg'un üslubunu tanıyor musunuz? dedi Rahip gülerek. İşte saf bir numunesi!

Fakat Wilfrid'le Minna dehşet içinde ihtiyar David'e bakıyorlardı. Zavallı uşak, saçları dağınık, gözleri yuvalarından fırlamış, zangır zangır titreyen bacakları kar içinde, –çünkü patensiz gelmişti– şiddetli bir rüzgâra tutulmuş gibi bir türlü sakinleşemiyordu.

– Ne oldu? diye sordu Minna.

– Ne olacak! Şeytanlar... Şeytanlar onu yeniden ele geçirmeye çalışıyorlar.

Bu sözler Wilfrid'i ürpertti.

– Tam beş saattir ayakta, gözleri göğe dikili, kolları iki yana açık, acı çekiyor, Tanrı'ya haykırıyor. Ben sınırı geçemiyorum. Cehennem Vertumna'lardan nöbetçi dikmiş. Bunlar onunla ihtiyar uşağı David'in arasına demirden duvarlar örmüşler. Bana ihtiyacı olursa nasıl ulaşacağım ona? Bana yardım edin! Gelin dua edelim!

Zavallı ihtiyarın çaresizliği korkunç bir tablo oluşturuyordu.

– Tanrı'nın ışığı onu korur; fakat ya şiddete boyun eğmeye mecbur olursa? diye devam etti, inandırıcı bir samimiyetle.

– Susun bakayım! David, saçmalamayı bırak! dedi Rahip. Bu tahkik edilmesi gereken bir durum. Seninle geliyoruz, göreceksin ki sizin evde ne Vertumna var, ne Şeytan, ne de Siren.

– Babanız kör, dedi David Minna'ya, alçak sesle.

Hızla göz gezdirdiği Swedenborg'un birinci kitabının şiddetli etkisi altında kalmış olan Wilfrid çoktan koridora fırlamıştı ve patenlerini bağlıyordu. Minna da bir anda hazırlanmıştı. İkisi birlikte iki ihtiyarı arkada bırakıp İsveç Şatosu'na doğru atıldılar.

– Çatırtıyı duyuyor musunuz? dedi Wilfrid.

– Fiyordun buzu kımıldıyor, dedi Minna. Ne de olsa bahara çok kalmadı.

Wilfrid sessizliğini bozmadı. Şatonun avlusuna vardıkları zaman, eve girmek için ne iradelerinin ne de kuvvetlerinin kaldığını hissettiler.

– Ne düşünüyorsunuz, dedi Wilfrid. Ona ne olmuş olabilir?

"Ne kadar aydınlık!" diye haykırdı Minna, salon penceresinin önüne gelerek. "İşte orada! Aman Tanrı'm,

ne kadar yakışıklı! Oh, Séraphitus'um benim, al götür beni!"

Genç kızın haykırışı içindendi. Séraphitus'u ayakta, âdeta fosforlu vücudundan biraz dışa doğru yayılan opal rengi bir sise bürünmüş hâlde görüyordu.

"Ne kadar güzel!" diye haykırdı Wilfrid de içinden.

O sırada Bay Becker ve ardından David de geldi; Rahip, kızıyla yabancıyı pencerenin önünde görünce yanlarına geldi, salona baktı ve şöyle dedi:

– Ee, ne var bunda David? Duasını ediyor işte.

– Ama efendim, hele bir girmeyi deneyin.

– Dua edenleri niçin rahatsız edelim ki? dedi Rahip.

Tam bu sırada Falberg'in üstüne doğmakta olan aydan bir ışık huzmesi pencereye düşüverdi. Hepsi kendilerini titreten bu doğal olaydan heyecanlanarak dağa doğru döndüler; fakat Séraphita'yı görmek için tekrar içeri baktıklarında, kız ortada yoktu.

– İşte bu çok garip! dedi şaşıran Wilfrid.

– Ama ben çok hoş sesler duyuyorum! dedi Minna.

– Ee, ne var bunda şaşacak? Herhâlde gidip yatacaktır.

David eve girmişti. Sessizce geri döndüler; bu tecellinin etkilerini her biri ayrı şekilde anlıyordu: Bay Becker kuşkulanıyor, Minna tapınıyor, Wilfrid arzuluyordu.

Wilfrid otuz altı yaşında bir adamdı. Vücut hatları gelişkin olmakla birlikte, belirli bir uyumdan da yoksun değildi. Diğerlerinin arasından sivrilmiş hemen bütün erkeklerde olduğu gibi, boyu pek gösterişli değildi; göğsü ve omuzları geniş; boynu, kalpleri kafalarına yakın insanlarda olduğu gibi kısaydı; saçları siyah, ince ve sıktı; sarımsı kahverengi gözlerinde, yaradılışının ne kadar

büyük bir açlıkla ışığın özlemini çektiğini haber veren bir tür güneş parlaklığı vardı. Erkeksi ve karışık yüz hatları, fırtınasız bir hayatın verebileceği iç sükûnetinin yokluğu gibi kusurları olmakla birlikte, tükenmez duyusal güç ve imkânlarını, içgüdüsel arzularını haber veriyorlar, aynı şekilde tavır ve davranışları da fiziksel bünyesinin kusursuzluğunu, duyularının esnekliğini ve işleyişlerinin düzgünlüğünü gösteriyordu.

Bu adam bir vahşiyle dövüşebilir, onun gibi ormanlarda uzaktan düşmanların ayak seslerini işitebilir, havada kokularını duyabilir ve ufukta bir dostun işaretini fark edebilirdi. Uykusu, baskına uğramamak isteyen bütün yaratıklarınki gibi çok hafifti.

Vücudu, fırtınalı hayatının kendisini götürdüğü ülkelerin iklimine hemen uyum sağlıyordu. Sanat ve bilim bu bünyede bir tür insan modeli görüp hayran olabilirdi. Onda her şey birbirlerini dengeliyordu: Eylem ve kalp, akıl ve irade. İlk bakışta, körü körüne maddi ihtiyaçlara yönelen saf içgüdüsel yaratıklar arasında sayılacak gibi görünüyordu; fakat daha hayatının sabahından itibaren kendini, duygularının seçiverdiği sosyal dünyaya atmış, tahsili akıl ve zekâsını geliştirmiş, tefekkür düşüncesini bilemiş, bilimler de anlayış yeteneğini genişletmişti. Beşerî kanunları, tutkuların karşı karşıya getirdiği çıkarların oyunlarını incelemiş ve toplumların temelinde yatan soyutlamalarla görünüşe göre pek erken tanışmıştı. Ölü insan eylemleri olan kitaplar üzerinde benzini soldurmuş, Avrupa başkentlerinde şenliklerin ortasında uykusuz kalmış, birçok farklı yatakta uyanmış, belki savaştan önceki ve zaferden sonraki gece savaş alanında uyumuş; belki fırtınalı gençliği onu, yerkürenin en zıt karakterli ülkelerini dolaştırmak üzere, bir korsan gemisinin kıç güvertesine fırlatmıştı; bu sayede canlı in-

san eylemlerini de tanıyordu. Demek ki hâli ve geçmişi biliyordu: Yani çifte tarih, eskininki ve bugününki.

Birçok insan Wilfrid gibi eliyle, kalbiyle ve kafasıyla aynı derecede güçlü olmuştur; bunların çoğu da onun gibi bu üçlü gücü suistimal etmiştir. Fakat bu adam beden zarfıyla insanlığın çamur kısmına ait olsa da, hiç kuşkusuz aynı şekilde kuvvetin akıllı olduğu âleme de aitti. Ruhunun sarındığı örtülere rağmen, onda saf varlıkların gözüne, masumiyetleri hiçbir kötü tutkunun nefesine maruz kalmamış çocukların gözüne, kendi masumiyetini yeniden kazanmış ihtiyarın gözüne görünen, dile getirilmesi imkânsız belirtilere de rastlanıyordu. Bu belirtiler, hâlâ bir umudu olan ve dünyanın bir ucunda bir tür bağışlanma arayan bir Kâbil'i haber veriyordu.

Minna bu adamda şan şeref kadırgasında zincire vurulmuş bir forsa bulunduğundan kuşkulanıyor, Séraphita ise onu tanıyor ve her ikisi de ona hem hayran oluyor hem de acıyorlardı. Peki bu öngörüleri nereden geliyordu? Bundan daha basit, ve aynı zamanda daha olağanüstü bir şey olamaz. İnsan hiçbir şeyin sır olmadığı, sadece görmenin söz konusu olduğu doğanın sırlarına nüfuz etmeye kalkar kalkmaz, orada en basit şeyin en büyük harikayı meydana getirdiğini görür.

– Séraphitus, dedi Minna. Wilfrid'in Jarvis'e gelişinden birkaç gün sonra bir akşam, sen bu yabancının ruhunu okuyorsun, bense ancak birtakım bulanık izlenimler alabiliyorum. Beni ya donduruyor ya ısıtıyor, ama sen bu soğuğun ve bu sıcağın sebebini biliyorsun; bana da söyleyebilir misin, madem ki onun hakkında her şeyi biliyorsun?

– Evet, o sebepleri gördüm, dedi Séraphitus, geniş gözkapaklarını indirerek.

– Hangi yetenekle? diye sordu meraklı Minna.

– Bende "özgülük yeteneği" vardır, dedi Séraphitus. Özgülük, her şeye nüfuz eden bir tür deruni görüş gücüdür; onun nelere kadir olduğunu sen ancak şöyle bir karşılaştırmayla anlayabilirsin. İnsan elinin gerek manevi gerek maddi doğanın etkilerini simgelerle temsil etmeye çalıştığı eserlerin çıktığı Avrupa'nın büyük şehirlerinde, fikirleri mermerle ifade eden yüce insanlar vardır. Heykeltıraş mermeri işler, biçimlendirir, içine düşüncelerden bir dünya koyar. İnsan elinin, insanlığın yüce veya kötü bir yanını bütünüyle temsil gücüyle donattığı mermerler vardır; insanların çoğu orada bir insan figüründen başka bir şey görmez; varlıklar merdiveninde biraz daha üst basamağa tünemiş olanlar heykeltıraşın taşa tercüme ettiği düşüncelerden bir kısmını anlayabilir, oradaki forma hayran kalırlar; fakat sanatın sırlarına vakıf olanların hepsi heykeli yapanla anlaşma hâlindedir: Mermerini görünce onda tüm düşünce dünyasını tanırlar. Bunlar sanatın prensleridir; içlerinde, doğanın en küçük ilinekleriyle gelip yansıdığı bir ayna taşırlar. İmdi, bende de manevi doğanın sebep ve sonuçlarıyla birlikte gelip yansıdığı böyle bir ayna var. Bu şekilde bilinçlere nüfuz ederek geleceği ve geçmişi tahmin ediyorum. Sen yine "Nasıl?" diyeceksin. Farzet ki mermer, bir insanın bedeni olsun; farzet ki yontulmuş heykel de duygu, tutku, kötülük veya suç, erdem, günah veya nedamet olsun. O zaman, sana "özgülük"ün ne olduğunu açıklamadan, yabancının ruhunu nasıl okuduğumu anlarsın, zira bu yeteneği tasavvur edebilmek için ona sahip olmak lazımdır.

Her ne kadar Wilfrid aynı zamanda insanlığın birbirinden çok farklı ilk iki parçasına, kuvvet insanlarına ve

düşünce insanlarına ait idiyse de; aşırılıkları, dağdağalı hayatı ve hataları kendisini zaman zaman inanca yönlendirmemiş de değildi, zira şüphenin iki yüzü vardır: Işık yüzü ve karanlık yüzü.

Wilfrid dünyayı, iki sureti madde ve mana görünümleri altında; bilebilen, yapabilen ve isteyebilen hemen bütün insanların tutulduğu bilinmeyeni bilme susuzluğuna, bilinenin ötesine geçme arzusuna tutulmaktan kaçınamayacak kadar çok yoğurmuştu. Fakat ne bilgisinin, ne eylemlerinin, ne de iradesinin belli bir yönü vardı. Sosyal hayattan, manastıra kapanmaya çalışan büyük bir suçlu gibi, mecburiyet yüzünden kaçmıştı. Zayıfların erdemi olan vicdan azabı ona erişmiyordu. Vicdan azabı bir güçsüzlüktür. Onu çekenin günahlarını tekrarlamayacağı kesin değildir. Ancak nedamet kuvvettir, her şeye son verebilir.

Fakat kendine bir tür manastır ittihaz ettiği dünyayı dolaşırken, hiçbir yerde yaralarına merhem bulamamış, hiçbir yerde bağlanabileceği bir doğa görmemişti. Umutsuzluğu içindeki arzu kaynaklarını kurutmuştu. Tutkularla kapışmış ve onlara üstün gelmiş olduğu için şimdi pençelerinde sıkacak hiçbir şeyi kalmamış ruhlardandı; kendisi gibi birkaç kişinin başına geçip koca koca insan topluluklarını atlarının ayakları altında ezmek fırsatı bulamadıklarından, bir inanç uğruna kendilerini mahvetme yeteneğini korkunç bir şehadet pahasına satın alabilecek ruhlardandı: Üstlerine bir değnekle vurulmasını, içlerinden gür kaynaklar fışkırtacak olan ama bir türlü gelmeyen o vuruşu bekleyen görkemli kaya kütleleri.

Tedirgin ve araştırmacı hayatının bir cilvesiyle Norveç yollarına fırlatılınca, kış kendisini Jarvis'te yakalamıştı. Séraphita'yı ilk kez gördüğü gün, bu karşılaşma ona bütün geçmişini unutturdu. Genç kız, içinde bir

daha canlandırılamayacağını sandığı o aşırı şiddetli duyguları uyandırdı. Küller son bir alev salıverdikten sonra o sesin ilk nefesinde dağılıp gittiler.

Yaşlılıkta soğuduktan ve dünyanın çamurunda kirlendikten sonra yeniden gençleşip arınmakta olduğunu hisseden olmuş mudur? Wilfrid birdenbire hiçbir zaman sevmediği kadar sevdiğini hissetti; gizlice, inançla, dehşetle ve dışa vurmadığı çılgınlıklarla sevdi. Sadece Séraphita'yı görmeyi düşündüğünde bile hayatı, hayatın ta kaynağında fırtınaya tutuluyordu. Onu işitince bilinmedik dünyalara gidiyor, onun önünde büyüleniyor, dili tutuluyordu.

O semavi çiçek; o ana dek boşa çıkmış bütün dileklerinin özlemle yöneldiği; bizi üst diyarlara götüren o taze fikirleri, umutları ve duyguları uyandıran o çiçek, orada, karların altında, buzların arasında, sapının ucunda büyümüştü.

Semavi bir parfüm bu kayayı yumuşatıyor; söz yetisine sahip bir ışık, gök yolcusuna eşlik eden ilahi melodileri onun kulağına akıtıyordu.

Dünyevi sevgi iksirini sonuna kadar içip kupasını da dişleriyle kırdıktan sonra, şimdi de kristali çatlatmayacak kadar yakıcı bir inançla dolu dudaklarını yaklaştırabilene köreltilemez lezzetlerin susuzluğunu duyuran, içinde berrak dalgaların parıltılar saçtığı seçilmişlik kadehini görüyordu. Yeryüzünde aradığı o aşılacak tunç duvarla karşılaşmıştı. Masaldaki, hiçbir şeyden etkilenmeden dimdik duran ve altındaki hayvanın hırslı ve atılgan çabaları yüzünden gittikçe daha ağır ve ezici olan bronz şövalyenin atı gibi, altında şaha kalktığı bir tutkunun derinlik ve genişliğini ona anlatmak niyetiyle, Séraphita'nın evine rüzgâr gibi koşuyordu. Oraya haya-

tını anlatmak için, günahlarının büyüklüğüyle ruhunun yüceliğini tasvir etmek için, çöllerinin harabelerini göstermek için geliyordu; fakat bahçe duvarını aşıp, kendisini ışıltılı, ne önünde ne ardında hiçbir sınır tanımayan o gözlerin kucakladığı laciverdî geniş alanda bulduğu zaman, Afrika ovalarında avının üstüne atılan fakat sanki rüzgârın kanatlarında gelen bir sevgi mesajı almış gibi yarı yolda duran aslan gibi, yumuşuyor, sakinleşiyordu. Önünde bir uçurum açılıyor, sayıklamalarının sözleri oraya dökülüyor ve oradan kendisini değiştiren bir ses yükseliyordu: Bu durgun bakışlı genç kızın, bozulamaz sükûneti insan adaletinin zalim duygusuzluğunu hatırlatan bu beyaz insan suretinin önünde, âdeta bir çocuk, on altı yaşında bir ergen oluyordu.

Ve bu dövüş sadece o akşam, avının üstünde sersemleştirici helezonlarını çizdikten sonra beyni uyuşmuş hayvanı yere düşüren ve yakalayıp yuvasına götüren bir atmaca gibi, kızın nihayet kendisini bir bakışta yere serdiği o akşam kesilmişti.

İçimizde, sonucunun eylemlerimizden biri olduğu meydana çıkan ve insanlığa bir tür arka yüz oluşturan uzun mücadeleler vardır. Bu arka yüz Tanrı'nındır, ön yüz ise insanların.

Séraphita Wilfrid'e birçok kez, çoğu insana bir tür ikinci hayat kuruveren bu zengin ve çeşitli arka yüzü bildiğini kanıtlamıştı. Wilfrid yolda sırf kendine ait bir şey yapmak üzere onu kaçırmaya niyetlenirken, ona kumru sesiyle sık sık: "Bütün bu öfkenin sebebi ne?" demişti.

Wilfrid, Bay Becker'in evinde kopardığı ve yaşlı adamın anlattığı hikâyenin yatıştırdığı isyan çığlığını atabilecek kadar güçlü tek kişiydi. Bu alaycı, küfürcü adam nihayet gecesinin ucunda bir "yıldızımsı" inanç şafağının ilk aydınlığını görmeye başlamıştı. Kendi kendine

Séraphita'nın üst diyarlardan kovulmuş ve şimdi vatanına dönüş yolunda bir sürgün olup olmadığını soruyordu. Bu Norveç çiçeğine bütün memleketlerde âşıkların ayağa düşürdükleri tanrılaştırmaların onurunu yakıştırmakla kalmıyor, öyle olduğuna inanıyordu.

Bu kız niçin bu fiyordun dibinde kalıyordu? Orada ne yapıyordu? Wilfrid'in zihninde, yanıtı olmayan böyle sorular kaynaşıyordu. Özellikle, aralarında neler olacaktı? Kaderin hangi cilvesi kendisini de buraya getirmişti? Onun için Séraphita, Minna'nın uçurumun kenarında poz verdiğini gördüğü hareketsiz ama bir gölge kadar hafif o mermer heykeldi; Séraphita bütün uçurumların önünde, hiçbir şeyden etkilenmeksizin, kaşlarının yayı bile esnemeksizin, gözbebeklerindeki ışık bile tiremeksizin öylece duruyordu. Demek ki kendisininki umutsuz bir aşktı, umutsuz ama meraksız değil...

Wilfrid kendisine ahenkli rüyalarla hayatının sırrını ifşa etmiş olan sihirbaz kızın semavi bir varlık olduğundan kuşkulandığı andan itibaren, onu kendine ram etmeye, alıp yanında tutmaya ve kaçırıp belki de beklenmekte olduğu göğe kendisini de götürmeye zorlamak istedi. Böylece avlarını tekrar ele geçiren insanlığı, dünyayı temsil etmiş olacaktı. Gururu, insanı uzun süreliğine yüceltebilen bu tek duygu, hayatının kalan kısmı boyunca, bu zafer sayesinde onu mutlu tutacaktı.

Bu fikir aklına gelince kanı damarlarında kaynadı, yüreği coştu, şişti. Başaramazsa onu ezecek, kıracaktı. Elde edemediğini tahrip, anlamadığını inkâr, kıskandığına hakaret etmekten daha doğal ne olabilir?

Ertesi gün, bir gün önce tanık olduğu olağanüstü gösterinin doğurmuş olabileceği fikirlerle kafası dopdolu, David'i sorguya çekmek istedi ve Séraphita'nın durumunu sormak bahanesiyle onu görmeye geldi. Bay Becker

yaşlı adamın çocukluğuna geri dönmüş olduğuna inansa da; yabancı, uşağın saçmalama selinin getirebileceği hakikat parçacıklarını bulup çıkarmak için kendi keskin gözlerine güveniyordu.

David seksenlik bir ihtiyarın donmuş ve belirsiz simasına sahipti; ak saçlarının altından kırışıkların bir harabe tablosu çizdiği bir alın görünüyordu. Çehresi kurumuş bir sel yatağı gibi çizik çizik kazılmıştı. Hayatı bütünüyle bir ışının parladığı gözlerine sığınmış görünüyordu; fakat bu ışık da sanki bulutlarla kaplıydı ve bir tür sarhoşluğun hem cevval şaşkınlığını hem de eblehçe sabitliğini dışavuruyordu. Ağır, yavaş hareketleri yaşlanmanın buzlarını haber veriyor ve bunları ona uzun süre bakana da bulaştırıyordu, zira ihtiyarda uyuşukluğun kuvveti vardı. Zaten sınırlı olan aklını ancak hanımımn sesi, görünüşü veya anısı uyandırabiliyordu. Hanımı, kendisi tamamen maddi olan bu parçanın ruhuydu.

David'i yalnız görseniz ona bir ceset derdiniz. Fakat Séraphita ortaya çıktı mı, konuştu mu, veya bir şekilde söz konusu oldu mu, bu ölü mezarından çıkıyor, hareket ve konuşma yetisine tekrar kavuşuyordu. Josaphat Vadisi'nde ilahi nefesin yeniden canlandıracağı kuru kemikler, bu kıyamet tablosu, hiçbir zaman, genç kızın sesiyle boyuna kabirden hayata çağrılıp duran bu Lazare'dan daha iyi somutlaştırılmamıştır. Her zaman figürlü, mecazlı, çoğu zaman anlaşılmaz dili köylülerin onunla konuşmasını engelliyordu; fakat yine de onda gördükleri ve halkın içgüdüsel olarak hayran olduğu, sıradan insanların yolundan derin biçimde sapmış ruha saygı gösteriyorlardı. Wilfrid David'i birinci salonda, sobanın yanında uyumuş buldu. İhtiyar, evin dostlarını tanıyan köpek gibi, başım kaldırdı, yabancıyı gördü,

ama yerinden bile kımıldamadı.

– Ee, söyle bakalım, nerede o? diye sordu Wilfrid, ihtiyarın yanına oturarak.

David parmaklarıyla havada bir kuşun uçuşunu çizmek ister gibi bir hareket yaptı.

– Artık acı çekmiyor mu? diye sordu Wilfrid.

– Sadece göğe yazgılanmış yaratıklar, sevgileri acıdan azalmaksızın acı çekmeyi bilirler. Bu gerçek inancın işaretidir, dedi ihtiyar ciddiyetle, denenmekte olan bir müzik aletinden rastgele bir notanın çıkması gibi...

– Sana bu sözleri kim söyledi?

– Ruh...

– Söylesene, dün akşam ne olmuştu ona? Sonunda nöbetçi Vertumna'ların engelini aştın mı? Mammon'ların arasından sıvışıp içeri girdin mi?

– Evet, dedi David bir rüyadan uyanır gibi.

Gözlerinin buğusu ruhundan gelen ve onları kartal gözü kadar parlak, şair gözü kadar zeki kılan bir ışık altında dağıldı.

– Ne gördün? diye sordu bu ani değişime şaşıran Wilfrid.

– Türleri ve suretleri gördüm, şeylerin ruhunu işittim, kötülerin başkaldırışını gördüm, İyilerin sözlerini dinledim! Yedi şeytan geldi, yedi baş melek indi. Başmelekler uzaktaydı, peçe arkasından seyrediyorlardı. Şeytanlar yakındaydı, parlıyor ve çalışıyorlardı. Mammon sedefli deniz kabuğunun üstünde, güzel bir çıplak kadın suretinde geldi. Vücudunun maddesi göz kamaştırıyordu; ki insan suretleri asla bu kadar mükemmel olamaz. Ve şöyle diyordu: "Ben Haz'ım, bana sahip olacaksın!"

«Yılanların şahı Lucifer hükümdarlık debdebesi için-

de geldi; içindeki insan melek gibi güzeldi, ve şöyle dedi: "İnsanlık sana hizmet edecek!"

«Cimriler kraliçesi, aldığından hiçbir şeyi geri vermeyen deniz, yeşil mantosuna bürünmüş geldi. Sinesini açtı, mücevher kutusunu gösterdi, hazinelerini kustu ve sundu. Safir ve zümrüt dalgalar getirtti; ürettikleri heyecanlandı, inlerinden çıktılar ve konuştular. İncilerin en güzeli kelebek kanatlarını açtı, ışıklar saçtı, deniz müzikleri dinletti, ve şöyle dedi: "Biz, iki ızdırap kızı, kardeşiz; bekle beni! Birlikte gideceğiz, artık kadın olmaktan başka derdim yok."

«Kanatları kartal kanadı, ayakları aslan pençesi, başı kadın başı ve sağrısı at sağrısı olan kuş, o hayvan, yere düştü. Sevgili kızına yedi yüz yıl bolluk vadederek onun ayaklarını yaladı.

«En korkuncu, Çocuk, ağlayarak dizlerinin dibine geldi, ve şöyle dedi: "Beni terk mi ediyorsun? Zayıf ve acı çeken beni? Gitme, kal anneciğim!"

«Diğerleriyle oynuyor, havaya tembellik yayıyordu, ve gök de onun şikâyetine kulak verecekti.

«Saf Nağmeler Bakiresi, ruhu rahatlatan konserlerini dinletti. Şark kralları köleleri, orduları ve kadınlarıyla geldiler. Kutsanmışlar onun yardımını diledi, zavallılar ellerini uzattı: "Bizi terk etmeyin! Bizi terk etmeyin!" Ben de haykırdım: "Bizi terk etmeyin! Size tapacağız, gitmeyin!"

«Çiçekler tohumlarından çıkıp etrafını sardılar; kokuları da "Kalın!" diyordu.

«Dev Enakim, Jüpiter'den çıktı, "altın"ı ve dostlarını getirerek, kendisine katılmış olan güney diyarlarının ruhlarını getirerek; hepsi şöyle dedi: "Yedi yüz yıl senin olacağız."

«Nihayet Ölüm de solgun atından indi ve şöyle dedi:

"Sana itaat edeceğim!"

«Hepsi onun önünde secde ettiler; ah, onları görseydiniz! Koca ovayı dolduruyor ve hepsi ona şöyle bağırıyorlardı: "Seni biz besledik, sen bizim çocuğumuzsun, bizi bırakıp gitme."

«Hayat, kızıl sularından çıktı ve şöyle dedi: "Ben seni terk etmeyeceğim!"

«Sonra, Séraphita'yı sessiz görünce, güneş gibi parladı, "Ben ışığım!" diye haykırarak.

«"İşte ışık orada!" diye haykırdı Séraphita, içinde baş meleklerin tepiştiği bulutları göstererek; ama yorgundu, Arzu sinirlerini koparmıştı, ancak haykırabiliyordu: "Ey Tanrım! Kimbilir kaç meleksi ruh, dağa tırmanırken ve tepeye varmaya az kalmışken, birden ayakları çakıllı bir zemine rastlayıp gerisin geri yuvarlanarak tekrar uçuruma dalmıştır! Bütün bu düşen ruhlar ondaki azim ve sebata hayrandı; orada kımıldamadan duran bir koro teşkil etmiş, ağlayarak ona: "Cesaret!" diyorlardı.

«Nihayet, bütün suretleri içinde ve bütün türleriyle üstüne çullanan Arzu'yu yendi. Dua etme durumunu bozmadı ve gözlerini kaldırdığı zaman tekrar göklere doğru uçan meleklerin ayaklarını gördü.»

– Meleklerin ayaklarını gördü ha! diye tekrarladı Wilfrid.

– Evet, dedi ihtiyar.

– Bu bir rüya olmasın sakın? dedi Wilfrid. Herhâlde sana da anlatmış.

– Sizin hayatınız kadar ciddi bir rüya, dedi David. Ve ben de oradaydım.

Yaşlı uşağın sakin ve telaşsız hâli Wilfrid'i etkilemişti; adamın anlattığı tecellilerin, bir gün önce okumuş olduğu Swedenborg'un kitaplarında anlatılanlardan daha

olağanüstü olup olmadığını kendi kendisine sorarak evden ayrıldı.

"Ruhlar mevcutsa bir şeyler yapmaları da gerekir," diyordu içinden, Rahip'in evine giderken. Ve orada Bay Becker'i yalnız buldu.

– Azizim Rahip Efendi, dedi. Séraphita sadece suretiyle bizlerden biri ve suretine de nüfuz edilemiyor. Bana ne deli ne de âşık deyin: Kesin kanaat tartışma götürmez. Benim inancımı bilimsel varsayımlara dönüştürün de birbirimizi aydınlatmağa çalışalım. Yarın ikimiz de onun evine gidelim.

– Eee, sonra? dedi Bay Becker.

– Eğer gözü mekân falan tanımıyorsa, diye devam etti Wilfrid. Eğer düşüncesi şeyleri özünden kavramasını sağlayan akıllı bir görüşse, tek kelimeyle eğer her şeyi biliyor ve görüyorsa, o zaman biz de bu Pythonissa'yı sac ayağının üstüne oturtalım, bu amansız kartalı tehdit ederek kanatlarını açmağa zorlayalım! Bana yardım edin! İçimi kavuran bir ateş soluyorum. Ya onu söndüreyim ya da beni yakıp kül etsin. Nihayet bir av keşfettim, onu istiyorum.

– Bu, dedi Rahip. Oldukça zor bir fetih olacak, çünkü bu zavallı kız...

– Bu zavallı kız... Ne?

– Deli, dedi Rahip.

– Ben sizin delilik teşhisinizi tartışmıyorum, siz de benim üstünlük teşhisimi tartışmayın. Azizim Bay Becker, bilgilerinin derinlik ve genişliğiyle beni sık sık afallattı o. Çok seyahate çıktı mı?

– Evinden fiyorda kadar...

– Buradan hiç çıkmadı yani! diye haykırdı Wilfrid, demek ki çok okumuş.

– Bir sayfa bile, bir harf bile okumuş değildir.

Jarvis'te kitap sadece bende var. Swedenborg'un eserleri, şatodaki biricik kitaplar, işte şurada. Şimdiye dek bir tanesini bile almadı.

– Onunla sohbet etmeyi denediniz mi hiç?

– Neye yarayacak ki bu?

– Evinde başka kimse yaşamadı mı?

– Sizinle Minna'dan başka dostu ve David'den başka uşağı olmadı.

– Bilimler yahut sanatlar hakkında bir şeyler duyduğu olmadı mı?

– Kimden duyacak? dedi Rahip.

– Bu konular üstüne gayet bilgili ve yetkili gibi fikir yürütüyorsa, ki benimle sık sık böyle sohbet etmiştir, bunu neye yorarsınız?

– Bu kızın, birkaç yıllık sessizlik esnasında, belki de Tyanalı Apollonius'un ve "ikinci görü" fikrini kabul etmek istemeyen Engizisyon'un yaktığı birçok sözde büyücünün sahip olduğu yetileri edinmiş olduğuna...

– Arapça konuşuyorsa ne düşünürdünüz?

– Tıbbi bilimlerin tarihinde böyle bilmediği dilleri konuşan birkaç kız örneği mevcuttur.

– Ne yapmalı bilmem ki? dedi Wilfrid. Geçmiş hayatım hakkında yalnız benim bildiğim şeyleri biliyor.

– Bakalım benim de kimseye açmadığım düşüncelerimi bilecek mi, dedi Bay Becker.

Minna içeri girdi.

– Söyle bakalım kızım, cinin ne âlemde?

– Acı çekiyor, dedi Minna Wilfrid'e selam vererek. Sahte zenginliklerine bürünmüş insan tutkuları bütün gece çevresini kuşatmış ve önüne görülmedik harikalar sermiş. Ama siz bunlara masal diyorsunuz.

– Halk için *Binbir Gece Masalları* ne kadar güzelse,

bunları beyinlerinde okuyanlar için de o kadar güzel masallar, dedi Rahip gülümseyerek.

– Şeytan, diye devam etti Minna, kurtarıcıyı tapınağın tepesine çıkarıp ayaklarının altına serilmiş milletleri göstermedi mi?

– İncilleri yazan azizler, dedi Rahip, müsveddeleri pek dikkatle düzeltmemiş olmalılar ki, hepsinin birkaç versiyonu var.

– Siz bu görülerin gerçek olduğuna inanıyor musunuz? diye sordu Wilfrid Minna'ya.

– O anlattığı zaman kim şüphe edebilir?

– O derken bir erkekten bahseder gibi konuşuyorsunuz, kim o?

– Şuradaki genç adam, dedi Minna şatoyu göstererek.

– Séraphita'dan bahsediyorsunuz! dedi yabancı şaşkınlıkla.

Genç kız ona muzipçe ama tatlı bir bakış atarak başını eğdi.

– Demek ki siz de, diye devam etti Wilfrid, benim kafamı karıştırmaktan zevk alıyorsunuz. Kim bu? Ne düşünüyorsunuz bu kız hakkında?

– Hissettiğim şeyler açıklanamaz, dedi Minna kızararak.

– İkiniz de delisiniz! diye haykırdı Rahip.

– Yarın görüşürüz! dedi Wilfrid.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TAPINAĞIN BULUTLARI

İnsanın elindeki bütün maddi gösteriş araçlarının bir araya gelip oluşturduğu seyirlik manzaralar vardır. Seyircileri süsleyen bu inci ve elmasları bulmak için yığınlarla köle ve dalgıç denizlerin kumlarını, kayaların ciğerlerini didik didik aramıştır. Mirasla kuşaktan kuşağa aktarılan bu görkem göstergeleri bütün taçlı başlarda parıldamış olup, söz alıp konuşmağa kalksalardı insanlık tarihini aslına en sadık şekilde anlatabilirlerdi. Öyle ya, küçüklerin olduğu gibi büyüklerin de acılarını ve sevinçlerini bilmiyor mu bunlar? Her yerde ve durumda takınılıp takıştırıldılar; şenliklerde gururla, tefecide umutsuzlukla taşındılar, kan ve yağma içinde alınıp götürüldüler, onları saklamak için sanatın doğur-

duğu şaheserlerin üzerinde bir yerden bir yere taşındılar. Kleopatra'nın incisi dışında hiçbiri kaybolmadı.

Büyükler, mutlular şurada toplanmış bir kralın taç giyişini seyrediyorlar; kralın süsleri insan emeğinin ürünü, fakat bütün haşmeti içinde giydiği elbisenin erguvanı basit bir kır çiçeğininki kadar mükemmel değil. Bütün bu ışık içinde yüzen, müzikle kuşatılmış ve insan sözünün gürlemeye çalıştığı şenlikleri, insan elinin bu zaferlerini bir düşünce, bir duygu çıkıp eziverir.

Ruh insanın etrafına ve içine daha canlı ışıklar toplayabilir, ona daha ahenkli melodiler dinletebilir, bulutların üzerine sorgulasın diye parlak takımyıldızlar oturtabilir.

Gönül ise daha fazlasını da yapabilir. İnsan bir tek yaratıkla karşı karşıya kalabilir, bir tek sözde, bir tek bakışta, parlaklığı o kadar canlı, sesi o derece içe işleyici ve kütlesi taşınamayacak kadar ağır bir yük bulabilir ki, pes eder ve diz çöker.

En gerçek ihtişam ögeleri şeylerde değil bizim içimizdedir. Bilim adamı için bir doğa sırrı bir harikalar dünyası değil midir? Onun eğlencesine kuvvetin borazanları, zenginliğin pırlantaları, sevincin müziği, mahşeri bir insan kalabalığı mı eşlik eder? Hayır; herhangi karanlık bir mahzene gider, orada solgun ve marazlı bir adam kulağına bir tek kelime fısıldar. Bu kelime, bir yeraltı zindanına atılan bir meşale gibi, ona bilimleri aydınlatıverir.

Bütün insan fikir ve düşünceleri, "gizem"in icat ettiği en çekici formları giyinmiş olarak, bir yolun kenarında çamurun içinde oturan bir körün etrafına toplanmışlardı. Üç âlem, "doğal", "manevi" ve "ilahi" dünyalar, bütün iç içe küreleriyle, sırlarını zavallı bir Floransalı sürgüne faş ediyorlardı: Mutluların ve acı çekenlerin, dua eden-

lerin ve bağırıp çağıranların, meleklerin ve cehennemliklerin eşliğinde yürüyordu o.

Her şeye bilgisi ve gücü yeten Tanrı'nın elçisinin, tilmizlerinden üçüne görünmesi olayı, bir akşam, en yoksul hanlardan birinin ortak sofrasında meydana geldi. O anda ışık parladı, maddi suretleri kırdı, manevi yetileri aydınlattı. Onu tüm haşmeti içinde gördüler; dünya, nerdeyse ayaklarından kopup düşecek bir çarık gibiydi.

Bay Becker, Wilfrid ve Minna, sorgulamaya niyetlendikleri olağanüstü varlığın evine giderken korkudan titriyorlardı. Her birinin gözlerinde iyice büyümüş olan İsveç Şatosu, kütle ve renkleri şairler tarafından bilgi ve beceriyle öylesine mükemmel bir uyumla konumlanmış; insanlar için hayali, manevi âleme girmeye başlayanlar içinse gerçek olan şatolara benzeyen, devasa bir görünüm arzediyordu.

Bu *colosseum*'un tribünlerine Bay Becker şüphenin kurşuni lejyonlarını, kendi karanlık düşüncelerini, yaralayıcı tartışma formüllerini oturtuyor; oraya birbirleriyle boğuşan ve hepsi de insan tasavvurundaki "zaman" –bir eliyle tırpanını kaldıran, öbüründeyse cılız bir evreni, beşerî evreni tutan ihtiyar– gibi kadidi çıkmış birer sistem şeklinde gözüken farklı felsefî ve dinî dünyaları davet ediyordu.

Wilfrid oraya ilk hayallerini ve son umutlarını çağırıyor, insan kaderini ve içerdiği mücadeleleri, dini ve onun zaferle taçlanmış hâkimiyetlerini oturtuyordu. Minna orada, bulutların arasından belli belirsiz bir şekilde göğü görüyor, sevgi gözlerinin önünden esrarlı suretler işlemeli bir perdeyi kaldırıyor ve kulağına gelen ahenkli sesler merakını bir kat daha arttırıyordu.

Demek ki bu akşam onlar için, üç hacının Emmaüs'teki akşam yemeği, Dante'nin gördüğü tecelli, Homeros'a gelen ilham gibi bir şeydi; onlar için dünyanın üç suretinin açımlanışı, peçelerin yırtılışı, tereddütlerin dağılışı, karanlıkların aydınlanışı...

Bütün varoluş tarzlarıyla ışığı bekleyen insanlık; bu genç kızdan, bu adamdan ve biri şüphe edebilecek kadar bilgili, diğeri inanabilecek kadar cahil olan bu iki ihtiyardan başkası tarafından daha iyi temsil edilemezdi. Hiçbir sahne asla ne görünüşte bu kadar basit ne de gerçekte bu kadar geniş kapsamlı olmuştur.

İhtiyar David'in ardı sıra salona girdiklerinde, Séraphita'yı masanın önünde ayakta buldular. Masanın üstüne kuzey insanları için güney ülkelerine özgü şarap neşelerinin yerini tutan çay partisi menülerindeki çeşitli ürünler dizilmişti. Gerçi bu kızda veya bu erkekte, yani iki ayrı suret altında görünmek gibi garip bir yetenekle donanmış bu yaratıkta, hiçbir şey sahip olduğu güçlere dair bir ipucu vermiyordu. Séraphita da herkes gibi konuklarının gerektiğince ağırlanmasıyla meşgul olarak, David'e şömineye odun atmasını söylüyordu.

– Hoş geldiniz komşularım, dedi. Sevgili Bay Becker, Gelmekle ne iyi ettiniz; beni belki de son kez canlı olarak görüyorsunuz. Bu kış beni öldürdü. Buyrun, oturun efendim, dedi Wilfrid'e dönerek. Sen de Minna, şuraya otur, dedi yanındaki bir koltuğu göstererek. El işini de yanında getirmişsin, örneğini buldun mu acaba? Deseni pek güzel. Kime işliyorsun onu? Babana mı, yoksa beyefendiye mi? dedi Wilfrid'e dönerek. Elbette, ayrılırken kendisine Norveç kızlarından bir anı da bırakmayacak değiliz ya?

– Demek dün de hasta oldunuz, dedi Wilfrid.

– Önemli bir şey değil, dedi Séraphita, bu çektiğim acı hoşuma bile gidiyor; hayattan çıkmak için gerekli bir şey...

– Ölüm sizi korkutmuyor galiba, dedi hasta olduğuna inanmayan Bay Becker.

– Hayır Aziz Rahip... Ölmenin iki türü vardır: Ölüm bazılarına zafer, bazılarına yenilgidir.

– Siz yendiğinize inanıyorsunuz o hâlde? dedi Minna.

– Bilmiyorum, dedi; belki de bir adım daha atmış olacağım.

Alnının süt beyazlığı biraz değişti, ağır ağır kalkan gözkapaklarının altında gözleri sanki donuklaştı. Bu basit hareket üç meraklı komşuyu heyecanlandırdı, öylece kaldılar. En cesuru Bay Becker çıktı.

– Sevgili kızım, dedi. Siz masumiyetin ta kendisisiniz; ama ayrıca ilahi denecek bir iyilik meleğisiniz de; bu akşam sizden çay pasta yerine başka şeyler görmek isterdim. Bazı kişilerin söylediklerine bakılırsa, olağanüstü şeyler biliyormuşsunuz. Durum gerçekten böyleyse, bize kuşkularımızın bazılarını olsun dağıtmak iyiliğinde bulunmak istemez miydiniz?

– Ha, şu mesele! dedi kız gülümseyerek. Bulutların üstünde yürüyormuşum, fiyordun uçurumlarıyla aram pek iyiyiymiş, deniz üstüne binip ağzına gem vurduğum bir atmış; şakıyan çiçeğin nerede yetiştiğini, konuşan ışığın nereden yayıldığını, hoş kokulu renklerin nerede yaşayıp parladığını biliyormuşum, ayrıca parmağımda Süleyman'ın yüzüğü varmış, aslında bir periymişim, rüzgâra emirler yağdırıyormuşum ve o da itaatkâr bir köle gibi onları yerine getiriyormuş, toprağın altındaki hazineleri görüyormuşum, önünde incilerin uçuştuğu bakireymişim, ve...

– Ve hiç korkmadan Falberg'e çıkabiliyoruz, değil mi? dedi Minna sözünü keserek.

– Sen de ha! dedi Séraphita genç kıza âdeta ışık saçan ve onun aklını karıştıran bir bakış atarak. Sizi buraya getiren sebepleri alnınızdan okuma yetisine sahip olmasaydım, olduğumu sandığınız şey olur muydum? dedi her üçünü de istila edici bir bakışla sararak, ve bu yanıttan pek memnun kalan David'in giderken ellerini ovuşturmasına sebep olarak.

– Ah! diye devam etti biraz durduktan sonra. Hepiniz bir çocuk tecessüsünün etkisiyle gelmişsiniz buraya. Siz, zavallı Bay Becker'im benim... On yedi yaşında bir kız için, bilim adamlarının gözlerini göğe kaldırmaktansa burunları yerde arayıp durdukları binlerce sırdan birini bile bilmenin imkânı olup olmadığını soruyorsunuz içinizden. Size bitkinin nasıl ve ne yolla hayvanla iletişebildiğini söylersem, kuşkularınızdan kuşkulanmaya başlayacaksınız. Hadi, itiraf edin, beni sorgulamak için komplo kurdunuz, değil mi?

– Evet, sevgili Séraphita, dedi Wilfrid. Fakat bu arzu insanlar için doğal değil midir?

– Demek şu çocuğu üzmek istiyorsunuz, dedi okşar gibi bir jestle elini Minna'nın saçlarında gezdirerek.

Genç kız başını kaldırıp ona baktı ve onunla kaynaşıp bir olmak istiyormuş gibi göründü.

– Söz herkesin malıdır, diye devam etti esrarlı varlık büyük bir ciddiyetle. Çölün ortasındayken nasıl olsa kimse duymaz diyerek sessizliğini koruyanın vay hâline! Bu dünyada her şey konuşur, her şey dinler. Söz dünyaları yerinden oynatır. Umarım boşa konuşmuş olmam Bay Becker. Kafanızı en çok meşgul eden güçlükleri biliyorum: Her şeyden önce vicdanınızın geçmişiyle

yüzleşmek bir mucize olmaz mı? İşte bu mucize şimdi gerçekleşecek. Beni dinleyin. Kuşkularınızı kendinize hiçbir zaman bütün genişliğiyle itiraf etmediniz; yalnız ben, sarsılmaz inancım sayesinde bunu size söyleyebilir ve sizi kendinizden korkutabilirim. Siz "şüphe"nin en karanlık tarafındasınız; Tanrı'ya inanmıyorsunuz, oysa bu dünyada şeylerin temel ilkesine saldıran için başka her şey ikinci plana düşer. Yanlış felsefelerce hiçbir yararlı sonuç elde edilemeden sürdürülen boş tartışmaları bırakalım. Maneviyatçı nesiller de maddeyi inkâr için, maddiyatçıların ruhu inkâr için sarfettiğinden daha az boş gayret sarf etmediler. Bütün bu tartışmalar niye? İnsan o sisteme de bu sisteme de yeterince çürütülemez kanıt sunmuyor muydu? İnsanda hem maddi hem manevi şeylere rastlanmıyor mu? İnsan bedeninde bir madde parçası görmeyi reddetmek ancak bir deliye yakışır; sizin doğa bilimleriniz bu bedeni kesip biçince, onun ilkeleriyle diğer hayvanlarınkiler arasında pek az fark bulabiliyor. Öte yandan, insanda birçok şeyin karşılaştırılmasının doğurduğu "fikir" de hiç kimseye madde alanına ait gibi görünmüyor. Burada kendi görüşlerimi ifade etmiyorum; söz konusu olan sizin kuşkularınız, benim kesinliklerim değil.

«Düşünürlerin çoğuna olduğu gibi size de, gerçekliklerine duyularınızın tanıklık ettiği "şey"ler arasında keşfetmek yeteneğine sahip olduğunuz ilişkiler, maddi olabilirlermiş gibi görünmüyor. Demek ki, şeylerin ve varlıkların doğal dünyası, "insan"da "doğa"nın sayısız suretleri arasında görebildiği benzerlik veya farkların "doğaüstü evreni"nin başladığı yerde sona eriyor; bu ilişkiler sonsuzluk izlenimi verecek kadar çok sayıda, zira eğer şimdiye dek hiç kimse dünyadaki yaratılmış şeyleri bile sayamamışsa, aralarındaki ilişkileri hangi

insan hesaplayabilir? Bunların bilebildiğiniz kısmı, toplamlarına oranla, sonsuza oranlanan herhangi bir sayı gibi değil midir?

«Daha burada bile sonsuz algısına ulaşıyorsunuz ki, bu da elbette size salt manevi bir dünya tasavvur ettiriyor. Böylece insan, sözü geçen iki varoluş tarzı, "madde" ve "mana" [ruh], için yeterli bir kanıt teşkil ediyor. Onda, görülebilir ve sonlu bir evren sona eriyor, görülmez ve sonsuz bir evren başlıyor: Birbirlerini tanımayan iki dünya; fiyorddaki çakıltaşları aralarındaki çeşitli ilişki ve birleşimleri anlıyorlar mı, insanın gözüne yansıttıkları renklerin bilincindeler mi, kendilerini okşayan dalgaların müziğini duyuyorlar mı?

«Maddi bir evrenle manevi bir evrenin; görülür, dokunulur, tartılır bir yaratıyla onu sona erdiren görünmez, dokunulmaz, tartılmaz bir yaratının bir araya gelmesinin, birbirlerine hiçbir bakımdan benzemeyen, hiçlikle ötekinden ayrılmış ama tartışılmaz uyumluluk ilişkileriyle birleşmiş ve her ikisinden de pay alan bir varlıkta toplanmış bu iki dünyanın birliğinin önünüzde açtığı uçurumu, dibini bulmaya çalışmadan aşalım. Sizin felsefelerinize göre bağdaşamaz sayılan fakat olguda bağdaşan bu iki dünyayı karıştırıp tek bir dünya yapalım. İnsan onu ne kadar soyut sayarsa saysın, iki şeyi biribirine bağlayan ilişki somut bir iz, bir damga taşır. Nerede? Neyin üstünde? Burada maddenin hangi noktaya kadar incelebileceğini araştırmak durumunda değiliz. Mesele bu olsaydı şöyle derdim: "Ölçülemeyecek uzaklıklardaki yıldızları fiziksel ilişkilerle birbirlerine bağlayıp onlardan kendisine bir peçe ören güç, niçin düşünen maddeler de yaratamasın ve bu durumda onun düşünceye maddi bir beden verme yetisine de niçin karşı çıkasınız ki?

«Demek ki, sizin görünmez manevi evreninizle görünür fiziksel evreninizi tek ve hep aynı bir madde oluşturuyor. Burada cisimlerle özellikleri ve nesnelerle ilişkileri birbirinden ayırmayacağız. Var olan, bizi üstümüzden, altımızdan, önümüzden, içimizden sıkıştıran her şey; gözlerimizin ve zihnimizin görebildiği, adı konmuş veya konmamış bütün bu şeyler, "yaratılış" problemini kendi mantığımızın boyutlarına uyarlamak üzere, sonlu bir madde bloğu teşkil edecek. Sonlu, çünkü sonsuz olsaydı Tanrı onun hâkimi olamazdı.

«Bu noktada, Aziz Rahip Efendiciğim, size göre, sonsuz bir Tanrı bu sonlu madde bloğuna ne şekilde dâhil edilmek istenirse istensin, Tanrı insan tarafından atfedilen güç ve yetileriyle mevcut olamaz; onu olgularda ararsak bulamayız, yeri boştur. Akıl yürütmede ararsak yine boş olacaktır. Böylece, hem maddi hem manevi açıdan Tanrı imkânsız oluyor. Ama biz, son çıkarımlarını yapmak üzere köşeye sıkıştırılmış "insan aklının sözü"nü dinleyelim.

«Tanrı'yı büyük her şey ile karşı karşıya koyarsak, aralarında sadece iki durum mümkündür: Ya madde ile Tanrı aynı yaştadır, ya da Tanrı maddeden büyüktür, yani ondan daha önce vardır. Var olduklarından beri insan ırklarını aydınlatan aklın bir tek kafada toplanmış olduğunu varsayarsak, bu devasa kafa bile üçüncü bir yol tasavvur edemezdi, meğer ki Tanrı'yı da maddeyi de ortadan kaldırsın. İnsan felsefeleri söz ve fikir dağlarını istedikleri kadar üst üste yığsınlar; dinler inanç ve imgelerden, vahiy ve gizemlerden tepeler yapsınlar, ne yaparlarsa yapsınlar, sonunda ister istemez hep aynı dehşetli ikileme, ve onu oluşturan iki terim arasında yapılacak seçime varılır. Ancak, seçmeniz de gerekli değildir, zira her ikisi de insan aklını şüpheye götürür.

«Problem bu şekilde ortaya konunca, manayla maddenin ne önemi var? Dünyaların şu veya bu yönde yürümesinin artık bir önemi kalır mı, onları götüren varlığın absürdlüğü kanıtlandıktan sonra? İnsanın göğe doğru ilerlediğini mi, yoksa oradan geri geldiğini mi, yaratılışın manaya doğru yükseldiğini mi yoksa maddeye doğru alçaldığını mı araştırmak neye yarar, sorgulanan dünyalar hiçbir yanıt vermedikten sonra? Teogonilerle ordularının, teolojilerle dogmalarının ne anlamı var, problemin iki yüzü arasından insanın seçimi ne olursa olsun, Tanrı artık mevcut olmayınca? Birinci seçeneği araştıralım, ve Tanrı'nın maddeyle "akran" olduğunu varsayalım. Kendine yabancı bir tözün etkisine ya da birlikteliğine maruz kalmak Tanrı olmak mıdır? Bu sistemde Tanrı, maddeyi organize etmeye mecbur ikincil bir taşeron olmaz mı? Onu kim buna zorlamış? Onunla bu kaba arkadaşı arasında kim hakemlik yapmış? Bu büyük sanatçıya atfedilen "altı günlük çalışma"nın ücretini kim ödemiş? Ne Tanrı ne madde olmayan belirleyici bir güce rastgelinmiş olsaydı, Tanrı'nın dünya makinesini imal etmeye mecbur tutulduğu görülünce ona Tanrı demek, bir değirmen taşını döndürmeye gönderilen köleye Roma'nın birinci yurttaşı demek kadar gülünç olurdu.

«Kaldı ki, bu en yüce akıl için olduğu kadar Tanrı için de zor çözülür bir başka güçlük daha çıkıyor. Problemi bir üst düzeye taşımak; dünyayı bir kaplumbağanın, kaplumbağayı bir filin üstüne koyan, ama filin ayaklarının nereye bastığını söyleyemeyen Hintliler gibi yapmak olmaz mı?

«Maddeyle Tanrı'nın savaşından fışkırdığını varsaydığımız o en yüce irade, Tanrı'dan fazlası olan bu Tanrı da, bir ebediyet boyunca, ebediyetin iki "zaman"a bölü-

nebildiğini de kabul edersek, istemiş olduğu şeyi istemeden durabilir miydi? Tanrı sonsuzluğun neresinde olursa olsun, sonraki düşüncesini bilememişse, sezgisel zekâsı körelmiş olmaz mıydı? O zaman bu iki ebediyetten hangisi haklı çıkardı? Yaratılmamış ebediyet mi, yoksa yaratılmış ebediyet mi?

«Tüm zaman boyunca dünyanın şu anda olduğu gibi olmasını istemişse, bir açıdan egemen bir zekâ fikriyle de uyumlu olan bu yeni zorunluluk, maddenin de Tanrı'yla birlikte ebedî olduğu bilgisini kapsar. Diyelim ki madde, ister zorunlu olarak her zaman kendine benzer kalan ilahi bir iradeyle veya kendi iradesiyle böyle ebedî olsun, bu durumda Tanrı'nın gücü, mutlak olması gerektiği için "özgür seçim" yetisiyle birlikte ortadan kalkmış olur; zira içinde her zaman kendine hâkim olacak bir belirleyici sebep bulacaktır.

«Kendi yarattıklarından, önceki bir ebediyette olduğu kadar sonraki bir ebediyette de kendini ayıramamak Tanrı olmak mıdır? Demek ki problemin bu yüzü sebepler planında çözülemiyor. Sonuçlar planında ne olduğuna bakalım.

«Eğer Tanrı, dünyayı yaratmaya ezelden mecbur edilmiş bir varlık olarak açıklanamaz görünüyorsa, kendi eseriyle sürekli yekvücut hâlde de aynı derecede açıklanamaz görünüyor. Ebedî olarak eseriyle birleşik durumda yaşamak mecburiyetinde olan bir Tanrı da en baştaki taşeron işçi durumundaki kadar değerden düşmüş demektir.

«Kendi eserine bağımlı olamadığı gibi ondan bağımsız da olamayan bir Tanrı tasavvur edebilir misiniz? Bu varlık kendini inkâr etmeden eserini yok edebilir mi? İrdeleyin ve seçin! İster bir gün onu yok etsin, ister asla

yok etmesin, her iki seçenek de onlarsız var olamayacağı nitelik ve yetilerle ölümcül çelişki içindedir.

«Dünya bir deneme, gün gelip yok edilecek ölümlü bir suret midir? Böyleyse, Tanrı mantıken tutarsız ve güçsüz olmaz mı? Mantıken tutarsız: Sonucu deneyden önce görmesi gerekmez miydi? Ve nasıl olsa kıracağı şeyi kırmak için ne bekliyor? Güçsüz: mükemmel olmayan bir dünya yaratmaya mecbur muydu? Yaratılan şeyin kusurlu oluşu insanın Tanrı'ya atfettiği yetenekleri yalanlıyorsa, o zaman soruya geri dönelim ve yaratılanı mükemmel sayalım. Bu fikir, hiçbir konuda yanılmamış yetkinlik derecesinde akıllı bir Tanrı fikriyle de uyumludur; ama öyleyse, eserdeki bozulma neden? Tazelenme, yeniden doğma neden? Madem ki mükemmel dünya tahrip edilemez, çeşitli formlarının da yok olmaması gerekir; dünya asla ilerlemez veya gerilemez, hiçbir zaman çıkmayacağı ebedî bir çemberin içinde dolanıp durur. Demek ki Tanrı da eserine bağımlı olacaktır; demek ki eseri de onunla birlikte ebedîdir, ki bu sonuçla Tanrı'ya en karşıt önermelerden birine geri dönmüş oluruz.

«Dünya mükemmel değilse bir yürüme veya ilerlemeyi kabul eder; ama mükemmelse durağandır. Kendi yaratma eyleminin sonucunu ta ezelden beri bilemeyen, zamanla ilerleme kaydeden bir Tanrı fikrini kabul etmek imkânsızsa, durağan bir Tanrı mevcut mudur? Bu maddenin zaferi olmaz mı? Bütün inkârların en büyüğü değil midir?

«Birinci varsayımda Tanrı güçsüzlüğü yüzünden, ikincisinde ataletinin gücü yüzünden tanrılığını yitirir. Böylece, dünyaların tasarımında olduğu gibi yaratılmasında da, her samimi ve iyi niyetli düşünene göre, maddeyi Tanrı'yla çağdaş saymak, Tanrı'yı inkâr etmek istemektir.

«Milletleri yönetebilmek için problemin bu iki yüzü arasında tercih yapmak zorunda kalan, nesiller boyu birçok büyük düşünür bu görüşü seçmiştir. Asya'daki Magusçuluk'un iki temel ilke dogması –ki Avrupa'ya ebedî Tanrı'ya savaş açan "Şeytan" formu altında geçmiştir– buradan türer.

«Fakat bu dinî formül ve ondan türeyen sayısız batıl inançlar ilahi Rabb'e karşı saygısızlık suçu değil midir? Tanrı'nın karşısına rakip olarak, hiçbir zafer imkânı olmaksızın ebediyen mutlak-güçlü zekâsının çabaları içinde debelenen şahıslaştırılmış "kötülük"ü çıkaran bir inanışa başka ne ad verilebilir? Statik adını verdiğiniz biliminiz karşı karşıya gelen böyle iki kuvvetin birbirlerini iptal ettiğini söylüyor.

«Problemin ikinci yüzüne mi döneceksiniz? Yani: Tanrı her şeyden önce vardı, ve yalnız ve biriciktir.

«Ebediyetin, yaratılmamış zaman ve yaratılmış zaman diye iki "zaman"a ayrılışıyla ilgili olarak, bütün sağlamlıklarıyla yeniden devreye giren daha önceki tezleri burada tekrarlamayalım. Aynı şekilde, dünyaların değişken mi yoksa durağan mı olduğunun ortaya çıkardığı sorunları da bırakalım; bu ikinci temanın içerdiği güçlüklerle yetinelim.

«Tanrı tek başına her şeyden önce var idiyse, dünya ondan "sadır olmuştur", o zaman madde de onun özünden türemiş olur. Demek ki, artık madde falan da yok: Bütün maddi suretler "ilahi ruh"un arkasına saklandığı peçelerden ibaret. İyi ama o zaman dünya da ebedî değil mi? O zaman dünya, Tanrı olmuş olmuyor mu?

«Bu önerme, insan aklının Tanrı'ya atfettiği güç ve yetkiler için öncekinden daha ölümcül değil mi? Tanrı'nın sinesinden çıkmış, ama hâlâ onunla birleşik:

Maddenin bugünkü bu durumu açıklanabilir mi? Özünde ve yetilerinde en yüksek derecede iyi olan kadir-i mutlak Tanrı'nın kendisine benzemeyen şeyler yaratmış olduğuna, her şeyde ve her yerde sadece kendine benzer olmadığına nasıl inanılabilir? Onda, bir gün atıp kurtulacağı kötü kısımlar da mı vardı yoksa? Onur kırıcı veya gülünç olmaktan çok korkunç bir tahmin bu, zira önceki tezin kabul edilemez olduklarını kanıtladığı iki ilkeyi Tanrı'ya geri getiriyor.

«Tanrı "bir" olmak zorundadır; oluş koşullarının en önemlisinden vazgeçmeden ikiye bölünemez. Demek ki, Tanrı olmayan bir "Tanrı parçası" kabul etmek imkânsızdır. Bu varsayım Roma Kilisesi'ne o derece büyük bir suç gibi göründü ki, Kuddas[12] ekmeğinin en küçük kırıntılarında bile Tanrı'nın varlığını bir amentü maddesi hâline getirdi. O zaman, mutlak güçlü olup da zafere ulaşamayan bir akıl nasıl düşünülebilir? O, derhâl zaferi kazanmaksızın doğayla nasıl birleştirilebilir? Üstelik bu "doğa" arar, birleştirir, yeniden yapar, ölür ve dirilir; yaratırken, her şeyin füzyon hâlinde olduğu zamankinden daha çok çırpınır, debelenir; acı çeker, inler, bilmez, yozlaşır, kötülük yapar, yanılır, kendini iptal eder, kaybolur, yeniden başlar. İlahi ilkenin hemen hemen genel ölçekte bu kadar az ve yanlış bilinmesine nasıl bir neden bulmalı? Niçin ölüm var? Niçin kötülük cini var? Bu dünya kralı, özünde ve yetilerinde en yüce derecede iyi –ve kendine uygun varlıklar dışında hiçbir şey üretmemiş olan– bir Tanrı tarafından yaratılmış olabilir mi?

12 Kuddas ekmeği: İsa'nın son yemeğinde havarilerine şarapla birlikte "Alın ve yiyin: Bunlar, sizin için sunulmuş bedenim ve kanımdır." dediğine inanılan ekmeğe verilen ad. (ç.n.)

«Ancak, bizi önce absürde götüren bu kaçınılmaz sonuçtan dönüp ayrıntılara girersek, dünyaya nasıl bir son atfedebiliriz? Her şey Tanrı'ysa her şey karşılıklı olarak sonuç ve sebep demektir; daha doğrusu ne sebep vardır ne de sonuç: Her şey Tanrı gibi "bir"dir ve ne çıkış noktası ve varış çizgisi ayırdedebilirsiniz. Hangi yönde işlerse işlesin, Tanrı'dan çıkan ve yine Tanrı'ya dönen bu maddenin mekanizması bir çocuk oyunu değil midir? Neden kendini kaba göstersin? Tanrı hangi şekil altında daha fazla Tanrı'dır? İki tarzdan hiçbiri yanılamayacağına göre, madde ile manadan hangisi haklıdır? Kendi kendini, biri hiçbir şey bilmeyen, diğeri her şeyi bilen iki doğaya paylaştırmak için harcanacak o "ebedî emek"te kim Tanrı'yı görüp tanıyabilir? İnsan formuna girip kendisiyle eğlenen bir Tanrı tasavvur edebilir misiniz; kendi çabalarına gülen, cuma günü ölüp pazartesi yeniden doğan ve bu şakayı, sonunu ta ezelden beri bile bile, çağlar boyu sürdüren? "Yaratıcı-kendi"sinin yaptıkları hakkında "yaratık-kendi"sine hiçbir şey söylemeyen?

«İmkânsızlar arasından seçim yapmak gerekseydi, önceki varsayımdaki, ataletinin gücü yüzünden o denli silikleşen o Tanrı, bu varsayımdaki alık alık gülen ve insanlığın iki bölümü silah elde karşı karşıya geldiği zaman kendi kendini kurşuna dizen Tanrı'dan daha mümkün görünürdü.

«Problemin ikinci yüzünün bu en yüce ifadesi, ne denli komik olursa olsun, kendilerine şen şakrak mitolojiler uyduran milletler başta olmak üzere, insanlığın yarısı tarafından kabul gördü. Bu sevdalı milletler mantıken tutarsız değillerdi: Onlara göre her şey Tanrı'ydı, "korku" ve sebep olduğu ödleklikler bile, "suç" ve içerdiği alçaklıklar bile...

«Birkaç büyük insan dehasının dini olan panteizmi kabul edecek olursak, haklılığın hangi tarafta olduğunu

artık kim bilebilir? Ne yaparsa yapsın tüm yaptıklarında adil olan, güneşi dinleyen ve denizle konuşan, çıplaklığında giyinik ve çölünde özgür vahşide mi? Yoksa en büyük hazlarını yalanlara borçlu olan, omzuna bir tüfek almak için doğayı sıkıştıran, eğip büken, zekâsını ölüm saatini öne almakla ve bütün hazlarında kendine hastalıklar yaratmakla tüketmiş olan medeni insanda mı?

«Salgın hastalığın tırmığı, savaşın demiri ya da çöllerin cini, yerkürenin bir köşesinin üzerinden geçerek her şeyi silip süpürünce kim haklı çıkmış olur? Nübyeli vahşi mi, yoksa Thebaili aristokrat mı?

«Kuşkularınız yukarıdan aşağı iniyor, her şeyi kucaklıyor, amacı da araçları da... Fiziksel dünya açıklanamaz görünüyorsa, manevi dünya Tanrı'ya karşı daha da fazla kanıt sunuyor. O zaman ilerleme nerede? Her şey tekâmül hâlindeyse, niçin daha çocukken ölüyoruz? Niçin hiç olmazsa milletler bile varlıklarını sürdüremiyor? Tanrı'dan çıkmış ve Tanrı'da içerilen dünya durağan mı? Bir tek defa mı yaşıyoruz? Ebediyen mi yaşıyoruz? Eğer bilgisi bize verilmemiş olan "Büyük-Her Şey"in yürüyüşü içinde sürüklenerek bir kez yaşıyorsak, o zaman canımız ne isterse onu yapalım! Ebedî isek, boş verelim, bırakalım ne olursa olsun! Yaratık, geçiş anlarında var oldu diye suçlu tutulabilir mi? Büyük bir dönüşüm ânında günah işledi diye, dönüşümün kurbanı olduktan sonra bir de cezaya mı çarptırılacak?

«Nerede kaldı ilahi iyilik, bizi hemen mutlu diyarlara koyamıyorsa, ve tabii böyle yerler varsa? Nerede kaldı Tanrı'nın öngörü yetisi, bizi tabi tuttuğu sınavların sonucunu bilmiyorsa? Bütün dinlerin insana sunduğu o alternatif: Ya gidip ebediyen bir kazanda kaynamak; ya da beyaz giysiler içinde, elinde hurma dalı, başının çevresinde bir hale, bahçelerde gezinmek. Bu pagan uydurması, bir Tanrı'nın son sözü olabilir mi?

«Hangi soylu ruh, çıkar hesabına dayalı erdem fikrini ne insana ne de Tanrı'ya yakışan bir şey olarak görür? Bu fikre göre, bütün dinler, birkaç saatlik bir varoluş süresince birtakım garip ve çoğu kez doğaya karşıt şartları yerine getirene ebediyen sürecek hazlar ve zevkler sunuyor. İnsana karşı durulmaz duyu ve güdüler verip de bunların tatmin edilmesini yasaklamak gülünç değil mi?

«Zaten, "iyilik" ve "kötülük" aynı şekilde iptal edilince, bu zavallı itirazların da ne önemi kalıyor? Kötülük var mı? Bütün suretleri içinde madde Tanrı'ysa, demek ki "kötülük" de Tanrı'dır!

«Akıl yürütme ve aynı şekilde hissetme yetileri insana kullanması için verildiğine göre, çekilen acılara bir anlam aramak ve geleceği sorgulamaktan daha bağışlanabilir bir hata olamaz; bu doğru ve kesin akıl yürütmeler bizi böyle bir sonuca götürüyorsa, doğacak karışıklığa bakın! Demek ki bu dünyada sabit hiçbir şey yokmuş; hiçbir şey ne ilerliyor ne de duruyor, her şey değişiyor ve hiçbir şey yok olmuyor, her şey onarıldıktan sonra geri geliyormuş; zira zihniniz size açık ve kesin bir "son" gösteremiyorsa, maddenin en küçük parçacığının bile yok olduğunu göstermek imkânsızdır; madde dönüşebilir ama yok olamaz.

«Eğer kör kaba kuvvet tanrıtanımaza davayı kazandırıyorsa, akıllı kuvvet açıklanamaz; zira Tanrı'dan kaynaklandığına göre, önüne engel çıkarılabilir mi? Kullanılır kullanılmaz zaferi kazanması gerekmez mi?

«Tanrı nerede? Yaşayanlar onu göremiyor, tamam, ama ölüler bari bulabilecekler mi? Yıkılın, putlara tapan ve tapmayan dinler! Düşün, bütün sosyal kubbelerin zayıf kilit taşları! Siz ki bütün geçmiş milletlerin,

ne kadar güçlü temeller üstüne kurulmuş olurlarsa olsunlar, ne çöküşlerini, ne ölümlerini, ne unutulmalarını geciktirebildiniz! Devrilin, ahlaklar ve adaletler! Bizim suçlarımız, sebepleri bizce meçhul ilahi sonuçlardan ibaret, göreli şeyler! Her şey Tanrı! Ya da Tanrı biziz. Ya da Tanrı yok!

«Ey, her yılının kendi inançsızlıklarıyla almnızı kat kat buz tutturduğu bir devrin çocuğu, ihtiyar! İşte senin bilimlerinin ve uzun düşüncelerinin özeti! Sevgili Bay Becker, siz başınızı şüphenin yastığına dayamış ve orada bütün sorunların en sorunsuzunu bulmuşsunuz ve bunu yaparken insan türünün çoğunluğu gibi hareket etmişsiniz. O şöyle diyor: Artık bu problemi düşünmeyelim, Tanrı bize onu çözmek için matematik bir ispat yöntemi bahşetmek lütfunda bulunmadığına göre. Oysa dünyadan yıldızlara gitmek için ne kadar çok yöntem bahşetmiştir, değil mi!

«Nasıl, kendinize sakladığınız düşünceleriniz bunlar değil mi? Onları çarpıttım mı? Tam tersine, açık ve net olarak belirtmedim mi?

«Gerek Tanrı'nın mutlak güçlü olmasına rağmen bir şeyle savaşarak oyalandığını ima eden antagonistik iki ilk-öz dogması, gerek her şey Tanrı olduğu için Tanrı'nın ortadan kalktığını ima eden saçma panteizm, zaferleri uğruna dünyanın bütün emeğini seferber ettiği dinlerin bu iki kaynağı, aynı derecede tehlikelidir. Böylece, tarafınızdan boyalı bulutlar üzerinde tahta oturtulan beyazlara bürünmüş ihtiyarın başım kestiğiniz iki ağızlı balta aramıza atılmış oluyor. Şimdi baltayı kullanma sırası bende!»

Bay Becker'le Wilfrid genç kıza korku dolu gözlerle baktılar.

– İnanmak, diye devam etti Séraphita, kadın sesiyle –çünkü erkek az önce konuşmuştu–. İnanmak bir Tanrı vergisidir! İnanmak hissetmektir. Tanrı'ya inanmak için Tanrı'yı hissetmek lazımdır. Bu duygu, büyük adamlarda, savaşçılarda, sanat ve bilim insanlarında, bilenlerde, üretenlerde, eylem yapanlarda görüp hayranlık duyduğunuz şaşırtıcı güçlerin edinilmesi gibi, insan tarafından yavaş yavaş edinilen bir özelliktir.

«Şeyler arasında fark edebildiğiniz ilişkiler demeti olan düşünce, öğrenilen bir dildir, değil mi? Semavi hakikatler demeti olan inanç da bir dildir, ama düşünce içgüdüye ne kadar üstünse o da düşünceye bir o kadar üstün bir dil... Ve bu dil de öğrenilir. İnançlı kişi bir haykırışla, bir tek jestle yanıt verir. İnanç onun eline alevden bir kılıç verir, o da bu kılıçla keser, biçer, her şeyi aydınlatır. Gaibi gören "görücü" ise gökten inmez, göğü seyreder ve susar. Ancak, inanan ve gören, bilen ve yapabilen, seven, dua eden ve bekleyen bir yaratık da vardır. Kaderine razı olarak ışık ülkesinin özlemini çeken bu yaratıkta ne inançlının kibri, ne de "görücü"nün sessizliği vardır; dinler ve yanıt verir.

«Onun için, karanlık çağların şüphesi öldürücü bir silah değil kılavuzluk eden bir izdir; savaşı bütün biçimleriyle kabul eder; dilini bütün üsluplara uyarlayabilir. Kızıp parlamaz, merhamet eder; kimseyi ne mahkûm eder ne öldürür, tersine kurtarır ve teselli eder. Onda saldırganın kırıcılığı değil, her şeyin içine işleyen, her şeyi ısıtan, aydınlatan ışığın incelik ve tatlılığı vardır.

«Onun gözünde şüphe ne bir dinsizlik alameti, ne bir günah, ne de bir suçtur; sadece bir geçiş sürecidir ki, insan onunla ya gerisin geri "karanlık"ın içine döner ya da "ışık"a doğru ilerler.

«Şimdi, Aziz Rahip Efendi, aklımızı kullanmamız gerekiyor. Siz Tanrı'ya inanmıyorsunuz. Neden? Çünkü size göre Tanrı anlaşılamaz, açıklanamaz bir varlık.

«Tamam, kabul... Size Tanrı'yı bütünüyle anlamanın Tanrı olmak olacağını söyleyecek değilim; bana inanılabilir görüneni vurguyla ifade etmeme hak tanımak için, size açıklanamaz görüneni inkâr ettiğinizi de söylemeyeceğim. Sizin için bu, bilincinize yerleşik apaçık bir şey. Sizin anlayışınızda madde evrilip sonunda akla, zekâya varıyor; aynı şekilde insan zekâsının da karanlığa, kuşkuya, hiçliğe varacağını düşünüyorsunuz.

«Tanrı size anlaşılmaz ve açıklanmaz görünüyorsa bile, en azından salt fiziksel her şeyde mantıken gayet tutarlı ve çok üstün nitelikli bir işçi gördüğünüzü itiraf edin. Öyleyse bunun mantığı, neden en kusursuz yaratığı insana gelince orada dursun? Bu soru ikna edici olmasa bile, hiç olmazsa biraz düşünülmeyi hak ediyor.

«Tanrı'yı inkâr ediyorsanız da, bereket, kuşkularınıza temel olmak üzere, tıpkı akıl yürütmelerinizin Tanrı'yı öldürdüğü gibi akıl yürütmelerinizi öldüren iki yanı keskin olguların varlığını tanıyorsunuz.

«Madde ile mananın biribirini asla anlayamayan iki yaratı ve manevi dünyanın, sonlu maddi dünyanın yapısından türeyen sonsuz ilişkilerden oluşmuş olduğunu; yeryüzünde kimse kafa kuvvetiyle dünyevi yaratıların bütünüyle özleşememişse, zihnin bu yaratılar arasında fark ettiği ilişkilerin tam bilgisine hiç erişemeyeceğini, ikimiz de kabul etmiştik.

«Buna göre, örneğin, fiyorddaki çakıltaşlarına kendilerini görmek ve saymak yetisi tanımayışınız gibi, sizde de Tanrı'yı anlayabilme yeteneğini tanımayı reddederek, işi daha bu aşamada ve tek hamlede bitirebilirdik.

Sahi, insan o taşları alıp kendine ev yaparken onların insanı inkâr edip etmediklerini biliyor musunuz?

«Bir olgu var ki sizi eziyor: Sonsuzluk. Onu içinizde hissediyorsanız, sonuçlarını nasıl kabul etmezsiniz? Sonlu şey sonsuzun eksiksiz bilgisine ulaşabilir mi? Sonsuz olduklarını kendiniz söylediğiniz ilişkileri kavrayamıyorsanız, bunların özeti olan o uzak sonu nasıl kavrayacaksınız? Açımlanması ihtiyaçlarınızdan olan düzen sonsuz olduğuna göre, sınırlı aklınız bunu anlayabilecek mi? İnsan niçin algılayabildiğini anlayamıyor diye sormayın, çünkü anlayamadığını da algılayabiliyor. Zihninizin, erimi dâhilindeki her şeyin cahili olduğunu size kanıtlarsam, kendisini aşanı tasavvur etmesinin imkânsız olduğu konusunda bana hak vermez miydiniz? O zaman size şöyle demekte haklı olmaz mıyım: Tanrı'nın, aklınızın mahkemesinde mahkûm edildiği suçlamalardan birinin doğru, diğerinin yanlış olması gerek; yaratılmış dünya mevcut olduğuna göre, bir sonun gereğini hissediyorsunuz, ama bu son güzel olmalı değil mi?

«İmdi, eğer madde insanda, akılla sona eriyorsa; niçin insan aklının sonunda da size çözülemez bir problem gibi görünen şu Tanrı'nın sezgisine özgü üst diyarların ışığına geçilmesin? Böyle bir fikirle niçin tatmin olmayasınız? Altınızdaki türlerde dünyayı anlayacak akıl yok, ama sizde var; üstünüzde de sizinkinden daha ileri bir akla sahip türler neden mevcut olmasın? İnsanın, gücünü Tanrı'yı ölçmekte kullanmaya kalkmadan önce, kendi hakkında hâlen olduğundan daha bilgili olması gerekmez mi? Kendisini aydınlatan yıldızları tehdit etmeden, yüksek kesinliklere savaş açmadan önce, kendisiyle ilgili kesinlikleri sağlam tabana oturtması gerekmez mi?

«Ancak, şüphenin inkârlarına ben de inkârla karşılık vereceğim. Şimdi, söyleyin bana, bu dünyada kendiliğinden benim inanabileceğim kadar apaçık bir şey var mı? Eyleyen ama varlık olmayan, düşünceyi doğuran ama ruh olmayan şeylere; anlama yetisinin hiçbir biçim altında yakalayamadığı, hiçbir yerde olmayan ama her yerde bulduğunuz canlı soyutlamalara; ad verilmesi imkânsız olmasına rağmen adlandırdığınız, tasavvurunuzdaki tenden Tanrı'ya benzeyen ama açıklanamazlık, anlaşılamazlık ve absürdlük altında yok olup giden bir sürü şeye sımsıkı inandığınızı bir anda kanıtlayacağım ve size, bütün bunları benimsediğiniz hâlde neden kuşkularınızı Tanrı'ya sakladığınızı soracağım.

«"Sayı"ya inanıyorsunuz. Sayı, "kesin" diye niteleğiniz bilimlerinizin yapısını üstüne kurduğunuz temel... Sayı yoksa matematik de yok. Pekâlâ, şimdi söyleyin bakalım, hangi esrarengiz varlık –kendisine ebedî hayat yeteneği de verilmek şartıyla– varlığı düşüncenizle kanıtlanan sonsuz sayı dizisini içeren sayıyı sonuna dek telaffuz edebilir, bunu söyleyebilecek kadar hızlı bir dili nasıl bulabilir? Bunu insanlığın en üstün dâhisine sorun; bir masanın başında, başı ellerinin arasında, bin yıl otursa da size ne yanıt verecektir? Sayının ne nereden başladığını, ne nerede durduğunu, ne de nerede biteceğini biliyorsunuz. Ona şurada "zaman" burada "mekân" diyorsunuz; her şey onunla kaim, o olmasaydı her şey bir ve aynı töz olacaktı, zira ayrıştırıp niteleyen yalnızca o. Sayı, sizin zihniniz için de, madde için de neyse o, yani anlaşılmaz bir işgörücü. Peki, onu Tanrı olarak kabul edecek misiniz? O bir varlık mı? Her şeyin suretini ancak sayının bir sonucu olan bölünebilirlik sayesinde elde ettiği maddi evreni organize etmek üzere Tanrı'dan çıkan bir soluk mu? Yaratılmış şeylerin en küçükleri gibi

en büyükleri de birbirlerinden, hepsi de sayıdan doğmuş özellikler olan nicelikleri, nitelikleri, boyutları ve kuvvetleriyle ayırt edilmiyorlar mı?

«Sayıların sonsuzluğu sizin zihniniz tarafından kanıtlanmış, fakat maddi olarak hiçbir kanıta bağlanamayan bir gerçektir. Matematikçi size sayıların sonsuzluğunun var olduğunu ama kanıtlanamadığını söyleyecektir. İnançlı insansa, Aziz Rahip, Tanrı'nın hareket ve eylem yetisi olan, hissedilen, ama kanıtlanamayan bir sayı olduğunu söyleyecektir. Birim olarak, onlarla hiçbir ortak noktası olmadığı hâlde, sayıların başında yer alır. Sayının varlığı, kendisi sayı olmadığı hâlde bütün sayıları doğuran "birim"e bağlıdır. Tanrı, Aziz Rahip, kendi yarattıklarıyla hiçbir ortak noktası olmayan, ama yine de onları meydana getiren muhteşem bir "birim"dir.

«Öyleyse, benimle birlikte siz de kabul edin ki, yaratılmış ebediyetin nerede başlayıp nerede bittiğini bilmediğiniz gibi, sayının da nerede başlayıp nerede bittiğini bilmiyorsunuz. O zaman, sayıya inanıyorsanız neden Tanrı'yı inkâr ediyorsunuz? Yaratılmış varlık organize olmamış tözlerin sonsuzluğuyla ilahi kürelerin sonsuzluğu arasında yer almıyor mu, tıpkı "birim"in bir süreden beri ondalık adını verdiğiniz kesirlerin sonsuzluğuyla tamsayı adını verdiğiniz sayıların sonsuzluğu arasında yer alması gibi?

«Yeryüzünde yalnız siz sayıyı, Tanrı'ya götüren sütunlu hıyabandaki bu ilk basamağı anlıyorsunuz, ama daha burada bile aklınız tökezliyor. Şu yaptığınıza bakın! Tanrı'nın size açıverdiği ilk soyutlamayı ne ölçebiliyor, ne kavrayabiliyorsunuz; Tanrı'nın amaçlarını ölçünüze uydurmaya çalışıyorsunuz ama! Sizi, sayıyı organize eden kuvvet demek olan hareketin derinliklerine daldırsaydım ne olurdu acaba? Örneğin, size ev-

renin sayı ile hareketten ibaret olduğunu söyleseydim, görüyorsunuz ki daha o aşamada bile farklı diller konuşuyor olurduk. Ben her iki dili de anlıyorum, ama siz hiçbirini anlamıyorsunuz. Peki, hareket ve sayının "söz" tarafından meydana getirildiğini ilave etseydim ne olurdu? Vaktiyle Aziz Paulus'u atından düşüren bu Tanrı soluğunu işitmiş olan görücülerin ve peygamberlerin en yüce sebep olarak gördükleri şeyi anlatan bu kelimeyle siz insanlar alay ediyorsunuz; oysa bütün görünür eserleriniz, toplumlarınız, anıtlarınız, eylemleriniz, tutkularınız o çelimsiz sözünüzden türüyor. Diliniz olmasaydı, orman adamına pek yakın bir insan türüne benzerdiniz.

«Demek ki, "sayı"ya ve "hareket"e, bu anlaşılamaz ve açıklanamaz kuvvet ve sonuca, sarsılmazcasına inanıyorsunuz; ama ben bunların varlığı yokluğu konusuna da vaktiyle sizi Tanrı'ya inanmaktan muaf tutan ikilemi uygulayabilirim. Ama o kadar usta bir akıl yürütücü olan siz, sonsuzluğun her yerde kendisinin aynı olduğunu ve zorunlu olarak "bir" olduğunu size kanıtlamaktan sanırım beni muaf tutabilirsiniz. Sadece Tanrı sonsuzdur, zira elbette iki sonsuzluk olamaz. İnsanın kelimelerini kullanacak olursak, bu dünyada kanıtlanmış bir şey size sonsuz gibi görünüyorsa, orada Tanrı'nın yüzlerinden birini gördüğünüzden hiç şüphe etmeyin. Devam edelim.

«Sayının sonsuzluğunda kendinize bir yer edinmiş ve her şeyin hattâ toplumlarınızın bile üzerine kurulduğu taban olan aritmetiği yaratarak –tabii bir şey yaratma gücünüz varsa–, onu kendi boyunuza uyarlamışsınız. Sözde tanrıtanımazlarınızın inandığı tek şey olan sayı nasıl fiziksel yaratılmışları organize ediyorsa, sayının kullanımı olan aritmetik de aynı şekilde ahlaki dünyayı organize ediyor.

«Bu "sayma" kendiliğinden doğru olan her şey gibi mutlak olmalıydı; ama ne yazık ki tamamen görelidir, mutlak anlamda mevcut değildir, ve gerçekliğine hiçbir kanıt gösterilemez.

«Bir kere, bu sayma, organize tözleri rakamla ifadede usta olsa da; organize edici kuvvetlere gelince güçsüzdür, zira öncekiler sonlu olduğu hâlde berikiler sonsuzdur. Sonsuzu aklıyla tasavvur eden insan onu bütünlüğü içinde manipüle edemez; edebilseydi Tanrı olurdu.

«Demek ki, sizin sayma işleminiz, sonsuzluğa değil de sonlu şeylere uygulanınca, algıladığınız ayrıntılara nisbetle doğru, fakat algılayamadığınız bütüne nisbetle yanlıştır. Doğa, organize edici kuvvetlerde veya sonsuz olan ilkelerinde, hep kendi kendisiyle özdeş olmakla birlikte, sonlu neticelerinde hiçbir zaman öyle değildir; örneğin, doğada hiçbir yerde birbirinin tıpatıp aynı iki nesneye rastlanmaz. Demek ki "doğal düzen"de iki kere iki hiçbir zaman dört edemez, zira bunun olabilmesi için tıpatıp aynı birimleri bir araya getirmek gerekir; ama siz de bilirsiniz ki, ne aynı ağaçta tıpatıp aynı iki yaprak, ne de aynı ağaç türünün içinde tıpatıp aynı iki ağaç bulmak imkânsızdır.

«Sayma işleminizin bu aksiyomu görülebilir doğada yanlış olduğu gibi, aynı çeşitliliğin fikirlerinizde de bulunduğu soyutlamalarınızın görülmez evreninde de yanlıştır; o fikirler zaten, görünür dünyadaki şeylerin, ilişkileriyle genişlemiş hâlleri demektir; bu yüzden, farklar orada her yerde olduğundan daha belirgin ve keskindir. Nitekim orada her şey biribirlerine hiç benzemeyen bireylerin mizaç, güç, tutum ve alışkanlıklarına göre farklı olduğundan, en küçük nesneler bile kişisel duyguları temsil ederler.

«Şu bir gerçek ki, eğer insan da birimler yaratabilmişse, bunu birtakım altın parçalarına eşit birer ağırlık ve unvan vererek yapmıştır, değil mi? Öyleyse rahatlıkla yoksulun lirasını zenginin lirasının yanına koyup, maliyeye bunların iki eşit miktar olduğunu beyan edebilirsiniz; ancak düşünenin gözünde elbette moral açıdan birinin ağırlığı öbürününkinden daha fazladır. Biri, bir aylık mutluluğu, öbürü bir anlık geçici bir kaprisi temsil eder. Demek ki iki kere iki ancak yanlış ve vicdansızca bir soyutlamayla dört edebilir.

«Kesir de doğada mevcut değildir; orada sizin parça dediğiniz şey kendi başına "tam"dır; fakat, herhangi bir maddenin yüzde birlik parçasının bile bütün diyebileceğiniz şeyden daha önemli olduğu sık sık görülmez mi? Buna kanıt ister misiniz?

«Kesir doğal düzende mevcut değilse, moral düzende hiç mevcut değildir, zira orada da fikir ve duygular, bitkiler âleminin türleri gibi çeşitli olabilirse de, her zaman bütündürler. Demek ki kesir kuramı da ancak zihninizin iltimasıyla doğru sayılan apaçık bir soyutlamadır. Demek ki, sonsuz küçüklükleri ve sonsuz bütünlükleriyle sayı da, ancak küçük bir kısmını bilebildiğiniz, ama asıl erim ve önemi bilgi dağarcığınıza sığmayan bir kuvvettir.

«Sayıların sonsuzluğunda kendinize bir kulübe inşa etmiş, onu bilgi ve ustalıkla boyanıp dizilmiş hiyerogliflerle süslemişsiniz, ve haykırıyorsunuz: İşte her şey burada!

«Şimdi de saf sayıdan cisimleşmiş sayıya geçelim. Geometriniz doğru çizginin iki nokta arasındaki en kısa yol olduğunu söylüyor, fakat astronominiz Tanrı'nın yalnızca eğrilerle işini gördüğünü size kanıtlıyor. İşte

size aynı bilimin içinde aynı şekilde kanıtlanmış iki ayrı hakikat: Biri teleskopla güçlendirilmiş duyularınızın tanıklığıyla, öbürü aklınızın tanıklığıyla, ama biri diğerinin tersini söylüyor. Yanılabilen insan birini iddia ediyor, bugüne dek hiçbir konuda yanlışı tutulmamış olan dünyaların yapıcısı ise onu yalanlıyor. Buna göre, doğru çizgi geometrisiyle eğri çizgi geometrisi arasında, doğru kuramıyla eğri kuramı arasında, kim hakemlik yapacak?

«Amacına mucizevi bir çabuklukla ulaşmayı bilen esrarengiz "sanatçı" eserini yaparken doğru çizgiyi sadece bir eğri elde etmek için dikine kesmekte kullanmışsa da, insan bunu yapabileceğini aklından bile geçirmemelidir: Doğru çizgide gitmek üzere yönlendirdiği merıni bir eğri üzerinde yürür ve mekânda bir noktaya tam isabet kaydetmek istiyorsanız, mermiye o kaçınılmaz parabolünü çizmeyi emretmelisiniz.

«Bilginlerinizin hiçbiri şu basit çıkarımı yapmadı: Eğri çizgi maddi dünyaların, doğru çizgi ise manevi dünyaların kanunudur; biri sonlu yaratıkların diğeri sonsuzluğun kuramıdır. Bu dünyada sonsuzluğun bilgisine yalnız insan sahip olduğundan, doğru çizgiyi de yalnızca o anlayabilir. Sadece o, özel bir organa yerleştirilmiş olarak, dikeylik duygusuna sahiptir.

«Eğri çizginin yarattıklarına bağlılık, kimi insanlarda, bizi doğuran maddi tözlerle hâlâ birleşik kalmış doğalarındaki bir tür kirliliğin belirtisi olamaz mı? Yüksek dehaların doğru çizgiye besledikleri sevgiyse, göğe ilişkin önsezilerinin belirtisi?

«Bu iki tür çizgi arasında bir uçurum vardır; tıpkı sonluyla sonsuz, maddeyle mana, insanla fikir, haraketle hareketli nesne, yaratılmışla Tanrı arasında olduğu

gibi... İlahi sevgiden kanatlarını isterseniz, bu uçurumu aşabilirsiniz! Öbür yakada sözün açımlanması başlar.

«Maddi dediğiniz şeyler hiçbir yerde derinliksiz değildir. Çizgiler cisimlerin bitiş yerleri olup, belli bir eylem gücüne sahiptirler; ancak sizin bunu teoremlerinizde kaldırmanız onları bütün olarak tasarlanan cisimlere göre "yanlış" hâle getiriyor. Farkında olmaksızın eyleyici özelliklerle donattığınız bütün insan anıtlarının sürekli biçimde tahrip edilmesi de bundan ileri gelir.

«Doğada yalnız cisimler vardır, sizin biliminiz ise bunların yalnız görünüşlerini bir araya getiriyor. Bu yüzden doğa her adımda bütün kanunlarınızı yalanlıyor: Olgularca onaylanan bir tek kanun gösterebilir misiniz?

«Statik biliminizin kanunları fiziğin binlerce olgusunun tokadını yiyor; zira bir akışkan en yüksek dağları bile devirebilir ve böylelikle size en ağır maddelerin tartıya bile gelmeyen tözlerce yerlerinden kaldırılabileceğini kanıtlamış olur.

«Akustik ve optik alanlarındaki kanunlarınız da uykunuzda beyninizde işittiğiniz sesler ve ışınları çoğu kez gözünüzü rahatsız eden bir "elektrik güneşi" ile iptal edilebilir.

«Işığın nasıl akıl ve zekâ hâline geldiğini bilmediğiniz gibi; ne onu, Avrupa'nın bulutlu göğü altında yaşayan bir kuşun boynunda gri veya kahverengi kalırken Hindistan'da yaşayan aynı kuşun boynunda yakut, safir, opal veya zümrüt hâline getiren basit ve doğal süreci, ne de burada kutup doğası içinde nasıl beyaz kaldığını biliyorsunuz.

«Rengin cisimlerin özüne ait bir özellik mi, yoksa ışığın yayınımının sebep olduğu bir sonuç mu olduğuna karar veremiyorsunuz.

«Denizin tuzluluğunu kabul ediyorsunuz, ama en dibine dek tuzlu olup olmadığını araştırıp doğrulamadan.

«Boşluk olduğuna inandığınız şeyin içinden geçebilen birkaç maddenin mevcudiyetini kabul ettiniz; bu tözler maddenin aldığı hiçbir form altında kavranamıyor, ama tüm engellere karşın onunla uyuma girebiliyor. Durum böyle olunca kimya biliminin elde ettiği sonuçlara inanıyorsunuz, oysa o bilim, kristallerin ve makinelerinizin içinde, algılanması imkânsız ısı ve ışık damarları üzerinde, metalin veya camlaşmış çakmak taşının seçici çekimlerinin yönetimi altında gidip gelen bu tözlerin akışımlarından doğan değişimleri değerlendirmek için hiçbir imkâna sahip değil.

«Bu dünyada çürüyüp ayrışmaya direnen; çekim, titreşim, iç-tutarlık (kohezyon) ve kutupluluk gibi fenomenlerle kendini dışa vuran meçhul kuvveti kovduğunuz yerden sadece ölü maddeler elde ediyorsunuz.

«Hayat cisimlerin düşüncesidir, cisimlerse sadece onu sabitlemenin, yolunda tutmanın aracı... Cisimler kendi başlarına canlı varlıklar olsalardı, neden değil sebep olur ve ölmezlerdi.

«Bir kişi, bütün yaratıkların özümseme yeteneklerine göre paylaştıkları genel hareketin sonuçlarını gözleyip saptayınca, sanki deha mevcut olanı açıklamaktan ibaretmiş gibi, onu en mükemmel bilim adamı ilan ediyorsunuz. Oysa deha gözlerini sonuçların ötesine dikmelidir! Şöyle deseydiniz bütün bilginleriniz gülerdi: "Biri burada diğeri Java'da bulunan iki insan arasında öylesine gerçek ve sıkı ilişkiler vardır ki, ikisi aynı anda aynı şeyleri duyabilir, bunun bilincine varabilir, bu olayı karşılıklı sorgulayabilir ve hatasızca yanıtlarını da alabilirler!" Ancak, bu bahsettiğim duygudaşlıklar kadar, uzaktan etkileşebilen mineral maddeler de var.

«Mıknatısta sabitlenmiş elektriğin gücüne inanıyorsunuz, ama ruhun yaydığı elektriğin gücünü inkâr ediyorsunuz. Size göre, gelgitler üzerindeki etkisi kanıtlanmış olan ayın ne rüzgârlar, ne bitkiler, ne de insanlar üzerinde hiçbir etkisi yok. Denizi harekete geçiriyor ve camı kemiriyor, ama hastaları esirgemek zorunda; insanlığın bir yarısıyla sıkı ilişkiler sürdürüyor, ama öbür yarısına hiçbir şey yapamıyor. İşte sizin en kapsamlı kesin bilgileriniz...

«Daha ileri gidelim! Fiziğe inanıyorsunuz değil mi? Ama sizin fiziğiniz Katolik dini gibi bir tür şehadet sözüyle başlıyor. Cisimlerden ayrı ve onlara hareketi veren bir dış kuvvetin varlığını kabul etmiyor mu? Bu kuvvetin sonuçlarını görüyorsunuz, ama kendisi ne? Nerede? Özü, hayatı ne? Sınırları var mı? Bilmiyorsunuz. Ama Tanrı'yı inkâr ediyorsunuz.

«Böylece, bilimsel aksiyomlarınızın çoğu insana göre doğru ama bütüne göre yanlış. Bilim birdir, ama siz onu parçalamışsınız. Fenomenal kanunların gerçek anlamını bilmek için fenomenlerle bütünsel kanun arasında mevcut olan ilişkileri de bilmek gerekmez mi?

«Her şeyde duyularınıza hitap eden bir görünüş vardır ve bu görünüşün altında bir ruh yaşar; bir cisim vardır bir de yetenek. Şeyleri birbirlerine bağlayan ilişkilerin dersini nerede veriyorsunuz? Hiçbir yerde... Demek ki sizin için hiçbir mutlak yok, öyle mi? En kesin diye ortaya koyduğunuz hakikatler, mana boyutunu sürekli olarak ihmal ettiğiniz maddi suretlerin analizine dayanıyor.

«Bazı kimselerin çok geç fark ettikleri, ama itirafa cesaret edemedikleri yüksek bir bilim vardır. Bu insanlar cisimleri sırf matematik özellikleriyle değil bütün

olarak, gizli yakınlıkları içinde düşünmek ve ele almak gerektiğini anlamışlardır.

«Bunların en büyüğü, ömrünün sonuna doğru, her şeyin karşılıklı sebep ve sonuç olduğunu; görünür dünyaların birbirleriyle bağlantılı ve görünmez dünyalara bağlı olduklarını anladı. Mutlak kurallar koymaya çalışmış olduğuna bin pişman oldu! Esîrin içine üzüm taneleri gibi saçılmış dünyalarını sayarak, aralarındaki tutarlılığı gezegen ve moleküller arasındaki çekim kanunlarıyla açıklamıştı. Bu adamı alkışladınız! Ama ben iddia ediyorum ki, o umutsuzluk duygusu içinde öldü. Evreni akla uydurmak için icat ettiği merkezcil ve merkezkaç kuvvetler eşit farz edilirse, evrenin hareketi duruyor, ama o yine de belirsiz bir yönde hareketi kabul ediyordu. Fakat kuvvetler eşitsiz farz edilirse, çıkan sonuç doğrudan doğruya dünyaların karmakarışıklığı oluyordu.

«Demek ki bulduğu kanunlar mutlak değildi, daha yüksek düzeyde başka bir problem vardı. Demek ki gökcisimlerinin aralarındaki bağlantı ve öz hareketlerinin merkezcil etkisi, salkımın sarktığı asma dalını aramasına engel olmamıştı. Vah zavallı! Uzayı ne kadar genişletirse, sırtındaki yük de o kadar ağırlaşıyordu. Size, parçaların arasında nasıl bir denge bulunduğunu söyledi; peki ama bütün nereye gidiyordu?

«Yayılımı seyrediyordu: İnsanın gözünde sonsuz, teleskopumuzla ancak devede kulak bir kısmına erişebildiğimiz dünya kümeleriyle dolu, fakat uçsuz bucaksızlığı ışığın hızından anlaşılan boşluk... Bu baş döndürücü temaşa, bu boşluğun içine çayırdaki çiçekler gibi dikilmiş olup çocuklar gibi doğan, yetişkinler gibi büyüyen ve ihtiyarlar gibi ölen, atmosferlerindeki kendileri için besleyici maddeleri özümseyerek yaşayan, bir merkez-

leri ve bir hayat ilkeleri olan, bir boş alanla kendilerini biribirlerine karşı güvenceye alan, bitkiler gibi özümseyen ve özümsenen, hayatla donanmış ve bir kadere sahip sonsuz dünyaları algılamasını sağladı.

«Bu adam, bu durum karşısında titredi! Hayatın, şeyin kendi ilkesiyle birleşmesinden türediğini; ölüm veya ataletin, ya da diyelim ağırlığın, bir nesneyle ona özgü hareket arasındaki bağın kopmasından meydana geldiğini biliyordu; o zaman, söz konusu dünyaların da, Tanrı onlardan sözünü geri çektiği takdirde, çatırdayacağını önseziyle anladı ve vahiy kitabında bu sözün izlerini aramaya koyuldu! Siz onun deli olduğunu sandınız, ama bilin ki o deha sahibi olduğu için kendini kendine bağışlatmak istiyordu.

«Wilfrid... Siz bana birtakım denklemler çözeyim, bir yağmur bulutunun üstünde semaya yükseleyim, fiyorda dalıp bir kuğu olarak çıkayım diye ricaya geldiniz. Bilim ya da mucizeler insanlığın amacı olsaydı, Musa size diferansiyel ve integral hesaplarını miras bırakmış, İsa Mesih bilimlerinizdeki karanlık noktaları açıklığa kavuşturmuş olurdu; havarileri de, döne döne katılaşarak esîrde kendilerine yer arayan çekirdeklere bağlı, bazen şiddetle bir sisteme dalıp bir gökcismiyle birleşen, çarpışan ve bu şokla onu kırıp dağıtan, ya da içine ölümcül gazlar sızdırarak yok eden şu büyük gaz veya erimiş metal bulutlarının nereden çıktığını söylerdi.

«Aziz Paulus, sizi Tanrı'da yaşatmak yerine, besinin nasıl bütün yaratılmışlar arasındaki gizli, ve bütün canlı türleri arasındaki apaçık bağ olduğunu açıklardı.

«Bugünse en büyük mucize, alanı belirli bir daireninkine eşit bir kare bulmak olurdu; sizin çözümü imkânsız dediğiniz bu problem de herhâlde dünyaların gidişatı

içinde, sarmalları üst kürelere yükselmiş ruhlar için görülebilir olan birtakım matematik çizgilerin kesişmesi yoluyla çözülmüş olmalıdır.

«İnanın bana, mucizeler dışarıda değil içimizdedir. İnsan topluluklarının doğaüstü sandığı birçok doğal olay böyle meydana gelmiştir. Tanrı kudretinin delillerini bazı kuşaklara gösterip diğerlerinden esirgeseydi adaletsizlik etmiş olmaz mıydı?

«Bronz asa herkesindir. Ne Musa, ne Yakub, ne Zerdüşt, ne Paulus, ne Pythagoras, ne Swedenborg, Tanrı'nın ne en meçhul elçileri ne de en ünlü peygamberleri sizin olabileceğiniz şeyden üstün değildiler. İşin aslı; milletlerin, inanca sahip oldukları bazı özel anlar vardır, o kadar.

«Maddi bilim insan çabalarının hedefi olacak olsaydı, insanları bir araya toplayan büyük ocaklar olan toplumlar, her defasında ilahi el tarafından böyle dağıtılırlar mıydı? Medeniyet, türümüzün hedefi olsaydı, akıl ve zekâ söner miydi? Yoksa sırf bireysel bir şey olarak mı kalırdı? Tarihte büyük olan bütün milletlerin büyüklüğü, istisnalar üzerine kuruludur; istisna ortadan kalktı mı, güç de ölmüştür.

«Hedef bilim olsaydı görücüler, peygamberler, elçiler, bilgiye "inanç"ı temel yapmak yerine, bizzat bilimle uğraşmaya kalkmazlar mıydı? Kalplerinize seslenmek yerine beyninizin kapısını vurmazlar mıydı? Hepsi insanları Tanrı'ya doğru itmek için geldi. Hepsi, size göklere gitmek için gerekli basit sözleri söyleyerek, kutsal yolu ilan etti. Hepsi sevgi ve inançla tutuşmuş yanıyor; insan topluluklarının üstünde uçan, onları saran, canlandıran ve ayağa kaldıran o sözden esinleniyor ve onu hiçbir insani çıkar uğruna kullanmıyordu. Büyük

dâhileriniz; şair, kral ve bilginleriniz şehirleriyle birlikte göçüp gittiler, çöl onlara kumdan kefenlerini giydirdi; oysa sözünü ettiğim hâlâ kutlu sayılan bu iyi çobanlar felaketlerden sonra hep hayatta kaldılar.

«Sizinle hiçbir noktada anlaşamayız. Aramızda derin uçurumlar var: Siz karanlıklar yakasındasınız, bense gerçek ışığın içinde yaşıyorum. İstediğiniz bu söz müydü, bilmem; ama onu sevinçle söylüyorum, zira sizi değiştirebilir. Öyleyse şunu bilin: Bir madde bilimleri vardır, bir de mana bilimleri. Sizin cisimler gördüğünüz yerde ben doğurucu bir hareketle birbirlerine yönelen kuvvetler görüyorum. Benim için cisimlerin karakteri, ilk-özlerinin göstergesi ve özelliklerinin işaretidir. Bu ilk-özler, sizin gözünüzden kaçan ve bazı merkezlere bağlı yakınlıklar doğurur. Canlılığın dağıtılmış olduğu çeşitli türler karşılıklı denklik içinde olan sürekli kaynaklardır. Her biri kendi özel ürününü üretir.

«İnsan hem sonuç hem sebeptir; beslenir, ama besler de. Tanrı'ya "yaratıcı" diyerek onu küçültüyorsunuz. O, zannettiğiniz gibi ne bitkileri, ne hayvanları, ne yıldızları ayrı ayrı yaratmıştır; zaten işini birkaç ayrı yoldan görebilir miydi? Kompozisyon birliği yoluyla görmedi mi? Bu nedenledir ki, nesneler yerine genel kanun uyarınca, içinde bulunacakları ortamların durumuna göre gelişecek ilk-özler verdi. Demek ki: Tek bir töz ve hareket; tek bir bitki, tek bir hayvan, ama devamlı ilişkiler...

«Gerçekten de bahsettiğim bütün o yakınlıklar bitişik benzerliklerle birbirlerine bağlıdır ve dünyaların hayatı, tıpkı açlığın sizi beslenmeye sevk etmesi gibi, iyice "acıkmış" bir emilme süreciyle merkezlere doğru çekilir. Benzerliklere bağlı yakınlıklara, düşüncenizin yaratılarına temel olan bu ikincil kanuna, bir örnek vermek gerekirse, semavi sanat olan "müzik", sözünü et-

tiğim bu ilkenin hayata geçirilmesidir: Nitekim müzik, sayı ile uyumlandırılmış bir sesler bütünü değil midir? Ses de sıkışan, genleşen, yansıyan havanın değişikliğe uğraması değil midir? Havanın bileşimini biliyorsunuz: Azot, oksijen ve karbon. Boşlukta ses elde edemediğinize göre müzikle insan sesinin, organikleşmiş kimyasal maddelerin düşünme yetinizle içinizde yaratılan ve yerkürenizin büyük besleyicisi ışık tarafından düzene sokulan aynı maddelerle uyuma girmesinin sonucu olduğu açıktır. Karların çökelttiği güherçile[13] kümelerini seyredip, yıldırımın boşalttığı elektriği, ve bunların içerdiği metallerin bitkiler tarafından havadan emilişini görüp de güneşin, yeryüzünde her şeyi besleyen o incecik tözü eritip tüm canlılara dağıttığı sonucuna varmazlık edebilir misiniz?

«Swedenborg'un da dediği gibi, dünya bir insandır! Halihazırdaki bilimleriniz, yani sizi kendi gözünüzde büyük yapan şey, görücülerin içinde yüzdükleri ışıkların yanında pek zavallı kalır. Bırakın, bırakın beni sorgulamayı, dillerimiz çok farklı! Ruhunuzda bir inanç şimşeği çaktırmak, sizi harmaniyemin bir eteğiyle örterek duanın güzel iklimlerine çekmek amacıyla bir an için sizin dilinizi kullandım. Size doğru alçalmak Tanrı'ya uygun düşer mi? Tersine, sizin ona doğru yükselmeniz gerekmez mi? İnsan aklı, Tanrı'yı kendine göre kanıtlamaya kalkışıp başaramadan güç merdiveninin basamaklarını bu kadar çabuk tükettiyse, onu tanımak için başka bir yol aramak gerektiği apaçık değil mi? Bu yol içimizdedir. Görücü ve inanan, gönüllerinde dünyevi şeylere bakan gözlerden daha delici gözler bulur ve bir şafağın sökmekte olduğunu görür.

13 "Gevher-i Çili", yani "Şili Cevheri": Kuş gübresinden elde edilen doğal potasyum nitrat. (ç.n.)

«Şu hakikati görün ve anlayın: En kesin bilgileriniz, en cüretkâr meditasyonlarınız, en aydınlanmış fikirleriniz "bulut"lardan ibaret. Bunların üstünde, gerçek ışığın fışkırdığı asıl "tapınak" var.»

Yerine oturdu ve bir süre sessiz kaldı; sakin yüzünde, hatiplerin en az öfkeli nutuklarını attıktan sonra bile kapılmadan edemedikleri o seyirmelerden eser yoktu.

Wilfrid, Bay Becker'in kulağına eğildi:

– Bunları ona kim söyledi?

– Bilmiyorum.

"Falberg'in tepesinde bu kadar sert değildi," diyordu Minna içinden.

Séraphita elini gözlerinin önünden geçirdi ve gülümseyerek şöyle dedi:

– Bu akşam pek düşüncelisiniz beyler. Bizi, yani Minna'yla beni, kendileriyle politika veya ticaret konuşulacak adamlar gibi görüyorsunuz. Oysa biz, Norveç'imizin uyanık geçen gecelerinde yapıldığı gibi çay içerken masal anlatmanız gereken genç kızlarız. Haydi Bay Becker, bilmediğim Saga'lardan birini anlatın bana. Örneğin Frithiof'unkini, inandığınız ve bana anlatmaya söz verdiğiniz... Hani bir köylünün oğlunun konuşan ve ruhu da olan bir gemisi varmış, işte o hikâyeyi... Ben bu Ellida gemisinin hayalini kuruyorum! Genç kızların bu yelkenli perinin güvertesinde yolculuk yapmaları şık olmaz mıydı?

Karanlıkta saklanan hırsızın gözlerinin çalacağı hazinenin bulunduğu yere kilitlenmesi gibi, gözleri Séraphita'dan ayrılmayan Wilfrid:

– Madem ki Jarvis'e dönüyoruz, dedi, söyler misiniz bana, niçin evlenmiyorsunuz?

– Hepiniz dul olarak doğuyorsunuz, dedi Séraphita, ama benim izdivacım daha doğduğum anda planlanmıştı; ben nişanlıyım.

– Kiminle? diye sordular hepsi birden.

– Sırrımı bana bağışlayın, dedi. Size söz veriyorum, babamız isterse sizi bu esrarengiz düğüne davet edeceğim.

– Yakında mı?

– Bekliyorum.

Bu sözün ardından uzunca bir sessizlik oldu.

– İlkbahar geldi, dedi Séraphita, suların ve kırılan buzların çatırtısı duyulmaya başladı; yeni bir çağın ilkbaharını selamlamaya gelmez misiniz?

Kalktı, ardında Wilfrid'le birlikte, David'in açmış olduğu bir pencereye gitti. Kışın uzun sessizliğinden sonra, dev su kütleleri buzların altında debeleniyor ve fiyordun içinde bir müzik gibi yankılanıyordu, zira öyle sesler vardır ki, boşlukta arıtılarak kulağa hem ışık hem tazelik dolu dalgalar hâlinde ulaşırlar.

– Yeter, Wilfrid, bırakın artık sonuçlarını çok zor taşıyabileceğiniz böyle kötü düşünceler üretmeyi. Arzularınızı bakışlarınızdaki kıvılcımlardan kim olsa okuyabilir. İyi insan olun, iyiye doğru bir adım atın. Kendini bütünüyle sevilen varlığın mutluluğu uğruna feda etmek, insanların sevmek dedikleri şeyin ötesine geçmek değil midir? Dediğimi yapın, sizi hayalini kurduğunuz bütün haşmet ve azameti elde edeceğiniz ve sevginin gerçekten sonsuz olacağı bir yola sokayım.

Wilfrid'i düşüncelere dalmış durumda bıraktı.

"Bu dünya tatlısı yaratık gerçekten de gözlerinden

şimşekler fışkırtan, sesi dünyaların üstünde gürleyen, eli bizim bilimlerimize şüphenin baltasını indiren o ilahi haberci mi? Bir anlığına uyanık mı kaldık acaba?" diyordu genç adam kendi kendisine..

– Minna, dedi Séraphitus, Rahip'in kızının yanına gelerek. Kartallar leşlerin olduğu yere, kumrular serin pınarların olduğu yere, yeşil ve sakin gölgeliklere doğru uçarlar. Kartal yerden göğe yükselir, kumru gökten yere iner. Ne pınar ne gölgelik bulabileceğin bir diyarda macera aramayı bırak. Önceleri uçurumu kolun kanadın kırılmadan seyredemedinse, şimdi kuvvetini seni sevecek olana sakla. Şimdi git, zavallı kız, biliyorsun, benim bir nişanlım var.

Minna kalktı ve Séraphitus'la birlikte Wilfrid'in bulunduğu pencereye gitti. Üçü de yukarı çığırdan gelen ve şimdiden buzlara hapsolmuş ağaçları sökmeye başlayan azgın suların atılımıyla kabaran Sieg'in homurtusunu işittiler. Fiyord sesine tekrar kavuşmuştu. Hayaller dağılıp gitmişti. Hepsi engellerinden kurtulmakta olan ve yüce bir akorla sesine uyandığı ruha yanıt verir gibi görünen doğayı hayranlıkla seyrettiler.

Bu esrarengiz yaratığın konukları ondan ayrıldıklarında, hepsi ne uyku, ne uyuşukluk, ne de şaşkınlık olan, fakat bütün bunlardan bir şeyler taşıyan; ne günbatımı, ne şafak olan, fakat insanı ışığa susatan o duyguyla doluydular. Hepsi derin düşünceler içindeydi.

– Onun insan sureti altında saklanan bir ruh olduğuna inanmaya başlıyorum, dedi Bay Becker.

Sakin ve ikna olmuş hâlde evine dönen Wilfrid, böyle ilahilik derecesinde muhteşem kuvvetlerle nasıl mücadele edeceğini bilemiyordu.

Minna ise kendi kendisine soruyordu: "Onu sevmemi neden istemiyor?"

BEŞİNCİ BÖLÜM

VEDA

İnsanda, toplumların yürüyüşüne bir anlam vermek, zekânın hareketini bir ilerleme kanununa bağlamak isteyen meditasyona meyilli ruhlar için umut kırıcı bir fenomen vardır. Bir olgu ne denli vahim olursa olsun, ve –doğaüstü olguların mevcudiyeti kabul ediliyorsa– herkesin önünde gösterilen bir mucize ne denli muhteşem olursa olsun, bu olgunun çaktırdığı şimşek, bu mucizenin düşürdüğü yıldırım, yüzeyi anlık bir kaynaşmayla azıcık kırıştıktan sonra hemen tekrar alışılagelen dalgalanma seviyesine düşecek bir moral okyanusta kaybolup gidecektir.

Ses, kendini daha iyi duyurmak için hayvanın ağzından seslenir mi? El, sarayın keyif çattığı salonun frizle-

rine birtakım esrarengiz harfler kazır mı? Göz, kralın uykusunu aydınlatır mı? Peygamber gelip rüyayı yorumlar mı? Adı çağrılan ölü, yetilerin canlandığı ışıklı diyarlarda ayağa kalkar mı? Boşlukta üst üste duran, semavi avlunun basamaklarına çağlayanlar hâlinde dökülen ışıklı dalgalarla kendilerini açığa vuran "yedi manevi dünya"mn mistik merdiveninin dibinde mana maddeyi ezer mi?

İçteki açımlama ne kadar derin, dıştaki açıklama ne kadar görülür olursa olsun, ertesi gün Balaam eşeğinden ve kendisinden şüphe eder; Balthazar ve Firavun da "söz"ü "iki görücü" Danyal ve Musa'ya tefsir ettirir. Mana gelir, insanı yerden kaldırıp götürür, onun için denizleri kaldırıp diplerini seyrettirir, kaybolmuş türleri gösterir, tozlarıyla büyük vadiyi kaplayan kurumuş kemikleri canlandırır: Havari, "vahiy kitabı"nı yazar! Yirmi yüzyıl sonra insan bilimi havariyi doğrular, onun imgelerini aksiyomlara dönüştürür.

Ne önemi var! Kitle dün yaşadığı gibi, ilk olimpiyatta yaşadığı gibi, yaratılışın ertesi günü ya da büyük felaketin arife günü yaşadığı gibi yaşamaya devam eder. Şüphe her şeyi dalgalarıyla örter. Aynı dalgalar aynı hareketlerle, akıl ve zekâ okyanusuna sınır çeken insan granitini döver.

Ancak insan, gördüğü şeyleri gerçekten görüp görmediğini, söylenen sözleri işitip işitmediğini; olgunun olgu, fikrin fikir olup olmadığını kendi kendine sorduktan sonra, eski hâl ve tutumuna döner, işine gücüne bakar, ölümün peşinden giden bilmem hangi uşağa, yenisinin hiçbir şekilde hatırlamadığı eski bir insanlığı kara cübbesiyle örten unutuluşa boyun eğer.

İnsan yürümeye, gitmeye, bitkisel olarak büyümeye durmadan devam eder, ta ki "balta" inip kendisini devi-

re! Bu akışın kudreti, acı suların bu yüksek basıncı her türlü ilerlemeye engel oluyorsa, herhâlde ölümü de önler. Yalnız üst varlıklar arasında inanç için hazırlanmış ruhlar Yakup'un mistik merdivenini görebilirler.

Böyle büyük bir ciddiyetle sorguya çekilen Séraphita'nın, pedalına dokunulan orgun kiliseyi gür yankılarıyla doldurması ve en kuytu köşelerde bile pes seslerini yankılatarak, sütun başlıklarındaki en narin çiçekler üzerinde ışık gibi oynayarak müzikal evreni açığa vurması gibi, ilahi yayılımı önlerine seren yanıtını dinledikten sonra Wilfrid; dünyayı, üstüne bu genç kızın ellerinden avuç avuç garip ışıltılar saçılan bir yıkıntı yığını hâlinde görmüş olmanın dehşeti içinde döndü evine.

Ertesi gün hâlâ bunu düşünüyordu, ama korkusu yatışmıştı; kendisini ne yıkılmış ne değişmiş hissediyordu; tutkuları, fikirleri taze ve güçlü olarak tekrar canlanmıştı. Yemeğe Bay Becker'e gitti ve onu ciddi biçimde *Büyüler Kitabı*'na dalmış buldu; konuğunun içini rahatlatmak için sabahtan beri bu kitabı karıştırıyordu. Bilgili kişinin çocukça içtenliğiyle, Jean Wier'in dün meydana gelen olayların mümkün olduğunu gösteren otantik delilleri anlattığı sayfaların köşelerini kıvırmıştı; zira ulema için bir fikir bir olaydır, en büyük olaylarsa belki fikir bile sayılmaz.

İki filozofun içtikleri beşinci bardak çayda, esrarengiz akşamın havası doğallaştı. Semavi hakikatler incelenmeye değer bulundu ve güçlü veya güçsüz akıl yürütmelere konu oldu. Séraphita oldukça iyi konuşan bir genç kız olarak gözüktü; tabii bunda büyüleyici konuşma becerisinin, cazibeli güzelliğinin, efsunlu jestlerinin, bir aktörün aslında çoğu kez sıradan bir cümleye bir duygu dünyası sığdırmak için kullandığı bütün bu hitabet araçlarının da payı vardı.

– Boş ver! dedi babacan Rahip, filozofça bir edayla hafifçe yüzünü buruşturarak ekmek dilimine tereyağ sürerken. Böyle muammalarda son söz, altı kadem toprak altındadır.

– Yine de, dedi Wilfrid, çayına şeker koyarken. On altı yaşında bir kızın nasıl bu kadar şey bilebildiğini anlamıyorum; düşüncesi mengene gibi her şeyi sıktı geçti.

– Öyleyse, dedi Rahip, şu İtalyan kızının hikâyesini dinleyin: Daha on iki yaşındayken eski ve yeni tam kırk iki dil konuşabiliyormuş. Ve koklama duyusuyla düşünce okuyan şu rahibinkini... Jean Wier'inkiyle birlikte bir düzine kitapta geçiyor; okumanız için size verebilirim, bin kanıt bir kanıttan yeğdir.

– Kabul, sayın Rahip, ama benim için Séraphita sahip olunacak ilahi bir kadın olmalı.

– Akıl ve zekâdan ibaret bir kadın, dedi Bay Becker, kuşkulu bir tavırla.

Aradan birkaç gün geçti. Bu sürede vadilerdeki kar âdeta fark ettirmeden yavaş yavaş eridi; ormanların yeşilliği taze otlar gibi uç verdi, Norveç doğası bir günlük düğününde takıp takıştıracağı ziynetlerini hazırladı. Yumuşamış havanın dışarı çıkmaya izin verdiği anlarda da Séraphita yalnızlığından çıkmadı. Böylece Wilfrid'in tutkusu sevilen ama kendini göstermeyen kadının yakınlığı yüzünden daha da arttı. Bu anlatılmaz yaratık Minna'yı kabul ettiği zaman, Minna onda için için yanan bir ateşin sebep olduğu tahribatı gördü: Sesi derinden gelir olmuş, teni sararmağa başlamıştı; o zamana kadar şairler teninin beyazlığını elmasa benzetebilecekken, şimdi o renk topazların parlaklığını kazanmıştı.

– Onu gördünüz mü? diye sordu, İsveç Şatosu'nun etrafında dolaşarak Minna'nın dönüşünü bekleyen Wilfrid.

– Yakında bu genci kaybedeceğiz, dedi gözleri yaşla dolan genç kız.

– Matmazel! diye haykırdı yabancı, hiddetle yükselen sesinin yüksekliğini kontrol etmeye çalışarak. Benimle oyun oynamayın. Siz Séraphita'yı olsa olsa bir genç kızın bir başka genç kızı sevdiği gibi sevebilirsiniz, bende uyandırdığı aşk gibi bir duyguyla değil. Kıskançlığım haklı olarak uyanırsa başımza neler geleceğinin farkında değilsiniz. Ben niye onun yanına gidemiyorum? Yoksa siz mi engel çıkarıyorsunuz?

– Bilmiyorum, dedi Minna görünüşte sakin ama içinden büyük bir dehşete kapılarak, bilmiyorum hangi hakla benim kalbimi teftiş etmeye kalkıyorsunuz? Evet, onu seviyorum, dedi sonra, gönlünün dinini itiraf etmek için kesin kanıların verdiği cesareti tekrar bularak. Ama benim kıskançlığım, ki aşk için doğaldır, burada hiç kimseden korkmuyor. Heyhat! Ben onu tamamen esir almış gizli bir duyguyu kıskanıyorum. Onunla aramda aşamayacağım uçurumlar var. Yıldızlar mı ben mi, hangimiz onu daha çok seviyoruz, hangimiz kendisini onun mutluluğu için daha çabuk feda edebilir, doğrusu bilmek isterdim. Niçin sevgimi ilan etmekte özgür olmayayım? Ölüm gelip çattığında tercihlerimizi itiraf edebiliriz; ve evet, beyefendi, Séraphitus ölmek üzere...

– Yanılıyorsunuz Minna, pek çok kez arzularımla sarıp sarmaladığım; zarif, zayıf ve duygulu edalarıyla nazlı nazlı divanına uzanıp kendini hayranlıkla seyrettiren bu Siren, bir genç erkek değil.

– Bayım, dedi Minna biraz şaşkın. Kuvvetli eli beni Falberg'in tepesinde buz takkesinin altındaki o *soeler*'e götüren... Şuraya, dedi eliyle zirveyi göstererek. O kişi zayıf bir genç kız da değildi. Ah, onu öngörülerini dile

getirirken dinleseydiniz! Şiiri, düşüncenin müziğiydi. Bir genç kız ruhumu alt üst eden pes ses tonlarını böyle kullanamazdı.

– Peki, kesin kanıtınız var mı?

– Kalbimden başka hiçbir kanıtım yok, dedi Minna, yabancımn sözünü kesmek için aceleyle.

– Öyle mi? Pekâlâ! diye haykırdı Wilfrid, Minna'ya o ölümcül arzu ve şehvetle dolu korkunç bir bakış fırlatarak. Ben, üzerimdeki hâkimiyetinin ne denli güçlü olduğunu bilen ben, yanıldığınızı size kanıtlayacağım.

Wilfrid, kafasında fikirlerin kaynaşmasına denk bir canlılıkla dilinde kelimelerin itiştiği o anda, Séraphita'nın, peşinde David'le İsveç Şatosu'ndan çıktığını gördü. Bu görüntü heyecanını yatıştırdı.

– Bakın işte, dedi. Böyle bir zarafet ve rehavet ancak bir kadında bulunabilir.

– Çok acı çekiyor, son kez gezintiye çıkıyor, dedi Minna.

David, hanımının bir işareti üzerine uzaklaştı. Wilfrid ve Minna, Séraphita'ya doğru yürüdüler.

– Sieg çağlayanlarına kadar gidelim, dedi garip varlık, hastalara özgü hemen yerine getirilen o itiraz kabul etmez arzulardan birini dile getirerek.

O sırada fiyordu çevreleyen vadi ve dağları hafif beyaz bir sis kaplıyor, dağların sisi delip çıkan yıldızlar gibi ışıltılı dorukları ona yürüyen bir samanyolu görünümü veriyordu. Güneş yerden yükselen bu tül perdenin arkasından kızıl kor hâlinde bir top gibi görünüyordu. Kışın bu son oyunlarına karşın, şimdiden açık yeşil tomurcuklarını takınmış kayınların rayihalarını ve ipek sorguçları yenilenmiş karaçamların soluklarını, buhur-

la ve toprağın iniltileriyle ısınmış havayı taşıyan meltemleri, en melankolik doğanın çabuk gelip geçen sevincine, kuzeyin güzel baharına tanıklık ediyordu. Rüzgâr, körfezin manzarasını zaten tam olarak örtemeyen bu bulut peçesini kaldırmağa başlamıştı. Kuşlar ötüyordu. Güneşin, eriyerek şırıltılı derecikler hâlinde süzülmüş kırağının yollarını henüz kurutamadığı ağaçların kabukları fantastik figürlerle gözü şenlendiriyordu.

Üçü birlikte çakıllı patika boyunca sessizce yürüyorlardı. Yalnız Wilfrid'le Minna, kışın bu yerlerin sunduğu monoton tabloyu yaşamış oldukları için şimdi kendilerine sihirli gibi gelen bu gösteriyi seyrediyorlardı. Arkadaşları ise, sanki bu konserde belli bir sesi ayırt etmeye çalışıyormuş gibi, düşünceli bir tavırla yürüyordu.

Sieg'in, akıntısının orman içinde çizdiği, iki yanı çamlarla revaklı zikzaklı uzun caddenin, katedrallerdeki gibi derin nervürlü kemerlerin altından giden ince yolun sonunda, aralarından sıyrılıp dışarı fırladığı kayaların kenarına vardılar. Oradan, bütün fiyord ayaklar altındaydı, deniz ufukta çelik bir bıçak ağzı gibi ışıldıyordu.

Tam o anda dağılan sis, mavi göğün perdesini indirdi. Vadilerin her yerinde, ağaçların çevresinde hâlâ ışıltılı parçacıklar, serin bir meltemin süpürdüğü elmas tozları, piramit biçimli dalların ucunda asılı muhteşem mücevher damlaları uçuşuyordu. Akıntı başlarının üstünde bir yerlerde homurdanıyordu. Su yüzeyinden güneş altında ışığın bütün renklerine boyanan hafif bir buğu yükseliyordu; güneşin ışınları orada ayrışarak yedi renkli eşarplar çiziyor, binlerce prizmadan yansımaları biribirini gideren ateşler fışkırtıyordu. Bu vahşi rıhtım, rutubetle harelenmiş güzel bir kumaşı andıran, görkemli bir ipek gergi görünümünde, birkaç

tür likenden oluşmuş bir halıyla döşeliydi. Çiçeklerini şimdiden açmış fundalıklar, ustalıkla harmanlanmış çelenkleriyle kayaları taçlandırıyorlardı. Serin suların çekimine kapılan bütün yapraklı dallar, saçlarını suya sarkıtıyorlardı; karaçamlar dantelli dallarını sallayarak kaygılı ihtiyarlar gibi hareketsiz duran sarıçamları okşuyorlardı. Bu coşmuş bitkisel bezekliğin, hem dağların yamaçlarına kat kat yerleşmiş ormanların çizdiği kadim revakların ağırbaşlılığında, hem de üç seyircinin ayaklarının dibine serilen ve ırmağın öfkesini boğduğu fiyordun geniş örtüsünde, birer karşıt tablosu vardı. Nihayet deniz de en büyük şairin, görünüşte kendi hâline bırakılmış yaratılıştaki karmakarışıklığın sebebi olan raslantının yazdığı bu sayfayı çerçeveliyordu.

Bu manzarada, varlığı anlık olduğundan gecikme korkusuyla çabucak bir mükemmellik imgesi sunan her şey gibi ulvileşen bu uçsuz bucaksız tabloda –zira sadece bizim gözümüzde ölümcül olan bir kanuna göre, görünüşte tamamlanmış yaratıların, kalp ve bakışlarımızdaki bu sevginin, burada ancak bir baharlık ömürleri vardır– Jarvis kaybolmuş bir nokta gibiydi. Kayanın üstünde bu üç varlık, dünyada yapayalnız olduklarına inanabilirlerdi.

– Ne şehvet ama! diye haykırdı Wilfrid.

– Doğanın kendi ilahileri vardır, dedi Séraphita. Şu müziği harika bulmuyor musunuz? Hadi, itiraf edin Wilfrid: Tanıdığınız kadınların hiçbiri kendine bu kadar muhteşem bir sığınak yaratamamıştır. Ben burada şehir manzaralarının nadiren esinlediği, beni bu kadar çabuk büyümüş şu otların ortasına yatıp öylece kalmaya sevkeden bir duyguya kapılıyorum. Orada, gözlerim gökte, yüreğim açık, sonsuzluğun sinesinde yitip gitmiş durumda, ilkel doğasından sıyrılır sıyrılmaz koşmak is-

teyen şu çiçeğin iç çekişlerini, henüz sadece kanatları olduğu için sabırsızlanan yaban ördeğinin çığlığını dinlemeye kendimi bırakabilirdim, bunların hepsinden pay alan ve kendisi de arzu duyan insanın arzularını da hatırlayarak! Ama bütün bunlar, Wilfrid, kadın işi şiirden ibaret! Bu üstü buğulu geniş sıvı yüzeyinde, doğanın nazlı bir yavuklu gibi gerdan kırdığı bu işlemeli peçede ve düğün şarkıları için yeşilimsi saçlarına parfüm sıktığı bu atmosferde, şehvet uyandıran bir düşünce geliyor aklınıza. Bu buhardan tül perdede bir su perisinin silüetini mi görmek isterdiniz? Ve tabii, size göre ben de şu gümbürdeyen selin erkekçe sesini dinlemeliyim.

– Aşk da zaten burada değil mi, bir çiçek çeneğindeki arı gibi? dedi Wilfrid; Séraphita'da ilk kez dünyevi bir duygunun izini fark ettiğinden, ânın içinde kaynayan sevginin ifadesi için elverişli olduğunu düşünmüştü.

– Demek hâlâ? dedi Minna'nın yalnız bırakmış olduğu Séraphita gülerek.

Genç kız üstünde mavi kayakıran çiçekleri gördüğü bir kayaya tırmanıyordu.

– Hâlâ, evet, diye tekrarladı Wilfrid. Dinleyin beni, dedi sonra, Séraphita'ya hâkim olmaya yeltenen ama elmastan bir zırhla karşılanan bir bakış fırlatarak. Benim ne olduğumu, ne yapabileceğimi ve ne istediğimi bilmiyorsunuz. Son ricamı geri çevirmeyin! Kalbinizde taşıdığınız dünyanın mutluluğu için benim olun! Arınmış bir vicdanım olsun diye, kulağımda semavi bir ses çınlasın ve karar verdiğim büyük girişimde bana iyi şeyler ilham etsin diye benim olun! Bu işte danışmanım, milletlere karşı duyduğum kindir, ama siz yanımda olursanız bunu onların iyiliği uğruna yapmış olurum. Aşka yüklenecek bundan daha güzel bir misyon olabilir mi? Bir

kadının oynamayı hayal edebileceği daha güzel bir rol olabilir mi? Ben bu diyarlara büyük bir amacı gerçekleştirmek niyetiyle geldim.

– Ve o amacın büyüklüğünü seveceğiniz ve sizi sakin bir yola sevk edecek basit bir kıza feda edeceksiniz, öyle mi?

– Bana ne bundan? Ben yalnız sizi istiyorum! dedi Wilfrid, sözüne devam ederek. Sırrımı ifşa edeyim. Bütün kuzeyi, yaşlanmış uygarlıkları tazelemekle görevli olarak insandan örtüler hâlinde yeryüzüne yayılacak yeni ırkların örsle çekiç arasında imal edildiği o büyük atölyeyi gezdim. Eserime o noktalardan birinde başlamak, bir kavim üzerinde kuvvet ve zekânın sağladığı egemenliği ele geçirmek, o kavmi dövüşe alıştırmak, savaşı başlatmak, yangın gibi yaymak; kimilerine özgürlük kimilerine talan, bazılarına şan şeref bazılarına zevk sefa diye bağırarak Avrupa'yı kasıp kavurmak istiyordum. Ama tabii, kendim, yıldırımı oluşturan bütün parçacıkları atmosferden toplayarak ilerleyen fırtına gibi, insanla beslenerek giden obur bir doğal felaket gibi, kaderin atadığı amansız ve zalim ulu önder olarak kalacaktım.

«Böylece Avrupa'yı fethedecektim; bu kıta, dünyayı yakıp yıkarak toplumları yeniden kuracak böyle bir yeni Mesih beklediği bir döneme girmiş bulunuyor. Avrupa artık ancak kendisini ayakları altında çiğneyene inanacaktır. Bir gün şairler, tarihçiler benim hayatıma övgüler düzecek, beni yüceltecek, bana türlü türlü fikirler, niyetler atfedecekler; oysa bu kanla yazılmış devasa şaka benim için basit bir intikamdan başka bir şey olmayacaktı. Fakat, sevgili Séraphita, gözlemlerim beni kuzeyden tiksindirdi, orada kuvvet fazla kör... Ben Hint ülkelerine susadım! Bencil, ödlek ve bezirgân bir hükümetle çatışmak bana daha cazip geliyor. Hem son-

ra Kaf dağının eteklerinde oturan kavimlerin hayal gücünü harekete geçirmek, içinde bulunduğumuz buz tutmuş ülkelerin insanlarını ikna etmekten daha kolaydır. Dolayısıyla, içimden bir ses Rusya steplerini geçerek Asya'nın ucuna varmamı ve bu kıtayı Ganj Nehri'ne kadar peşim sıra getirdiğim taşkın insan seliyle boğmamı söylüyor; böylece oralardaki İngiliz iktidarını devireceğim. Daha önce yedi adam, çeşitli devirlerde, bu planı gerçekleştirdi.

«Muhammet tarafından Avrupa'nın üzerine salınan Sarazenlerin yaptığı gibi, bu sanatı yenileyeceğim! Bugün bir gümrük vergisi konusunda bile kendi uyruklarıyla didişerek Roma İmparatorluğu'nun eski eyaletlerini yönetenler gibi basit, çıkarcı bir kral olmayacağım. Yoo, hayır! Ne bakışımın yıldırımlarını ne sözlerimin fırtınalarını hiçbir şey durduramayacak! Ayaklarım Cengiz Han'ınkiler gibi yerkürenin üçte birini çiğneyecek, elim Alemgir Şah gibi Asya'yı avucuna alacak.

«Gelin bu destanda benim eşim olun, ak yüzlü güzel Sultan Hanım olarak bir tahta çıkın. Başaracağımdan asla şüphe etmedim, ama siz kalbimde yer alırsanız kesinlikle emin olacağım.

–Ben saltanatımı daha önce sürdüm, dedi Séraphita.

Bu söz usta bir oduncu tarafından genç bir ağacın gövdesine indirilen bir balta etkisi yaptı ve ağaç hemen devrildi. Bir erkek sevdiği kadına gücünü veya kuvvetini, zekâsını veya üstünlüğünü göstermeye kalktığında kaprisli kadın başım yana eğip "Bu da bir şey mi?" deyiverdiği veya kuvveti küçüklük olarak görüp bıkkın bir edayla gülümseyerek "Biliyorum!" dediği zaman, bu kadının erkeğin ruhunda ateşlediği kuduzca öfkeyi ancak erkekler anlayabilir.

– Nasıl yani? diye haykırdı Wilfrid umutsuzca. Sanat zenginlikleri, dünyanın serveti, saray hayatının ihtişamı, bütün bunlar...

Séraphita tek bir dudak kıvrımıyla sözünü kesti:

– Sizden daha güçlü birileri bana çok daha fazlasını sundu.

– Ya! Demek öyle... Demek senin ruhun yok, bir gölün kıyısında seninle yaşamak için uğruna her şeyi feda edecek bir adamı teselli etmek düşüncesi sana cazip gelmiyor?

– İyi ama, dedi, ben sınırsız bir aşkla seviliyorum zaten.

– Kim tarafından? diye bağırdı Wilfrid, ve çılgınca bir hareketle Séraphita'yı köpüren Sieg çağlayanına fırlatmak için ona doğru yürüdü.

Séraphita ona baktı, parmağıyla işaret için kalkan kolu Wilfrid'i gevşetti: Koşarak gelen, elindeki çiçekler gibi güzel, beyaz ve pembe Minna'yı gösteriyordu.

Çocuk! dedi Séraphitus, karşılamak için Minna'ya doğru yürüyerek.

Wilfrid kayanın üstünde, düşüncelerine gömülmüş, heykel gibi hareketsiz kalakaldı; içinden, gözlerinin önünden geçerek körfezde kaybolan devrilmiş ağaç gövdeleri gibi kendini Sieg'in akıntısına bırakıvermek geliyordu.

– Bunları sizin için topladım, dedi Minna ve buketini taparcasına sevdiği varlığa sundu. İçlerinden biri, işte şu, dedi bir çiçeği ayırıp göstererek, Falberg'in üstünde bulduğumuz çiçeğe benziyor.

Séraphitus bir çiçeğe bir Minna'ya baktı.

– O soruyu bana niye sordun? Benden şüphe mi ediyorsun?

– Hayır, dedi genç kız, size güvenim sonsuz. Benim için şu güzel doğadan daha güzel olduğunuzdan başka, bütün insanlığın topundan daha akıllısınız da. Sizi gördüğüm zaman Tanrı'ya dua ettiğimi sanıyorum. İsterdim ki...

– Ne isterdin? dedi Seraphitus, genç kıza aralarındaki geniş uçurumu açıkça gösteren bir bakışla bakarak.

– İsterdim ki sizin yerinize acı çekeyim...

"İşte en tehlikeli yaratık..." dedi içinden Séraphitus. "Ey Tanrım, onu sana takdim etmek istemek suç sayılacak bir fikir mi?"

– Sana yukarıda neler söylediğimi hatırlamıyor musun? diye devam etti genç kıza hitap ederek ve Buz Takkesi'ni göstererek.

"İşte yine dehşet saçmaya başladı." diye düşündü Minna, korkudan titreyerek.

Sieg'in sesi, birkaç dakika için çıkıntılı bir kaya sahanlığında bir arada, fakat manevi dünyada birbirinden uçurumlarla ayrılmış hâlde kalan bu üç varlığın düşüncelerine eşlik ediyordu.

– Peki öyleyse, öğretin bana, dedi Minna inci gibi gümüş çınlayışlı ve dokununca çeneğini kapatan bir çiçeğin hareketi gibi tatlı bir sesle. Sizi sevmemek için ne yapmam gerektiğini bana öğretin. Size kim hayran olmaz? Aşk da hiç bıkmayan bir hayranlıktır.

– Zavallı çocuk! dedi Séraphitus benzi solarak, ancak tek bir varlık böyle sevilebilir.

– Kim? diye sordu Minna.

– Öğreneceksin, dedi Séraphitus, ölüm döşeğine yatan birinin zayıf sesiyle.

– İmdat! Ölüyor! diye haykırdı genç kız.

Wilfrid koştu ve zamanın cilalı likenlerden, kızıl yosunlardan oluşan kadife harmaniyesini üstüne attığı bir gneiss parçasına zarafetle yerleşmiş garip yaratığı görünce kendini tutamadı:

– Ne kadar da güzel!

– Bu, doğum sancıları çeken bu doğaya atfedebileceğim son bakış, dedi Séraphitus/Séraphita, kalkmak için bütün gücünü toplamaya çalışarak.

Kayanın kenarına doğru ilerledi; oradan, kısa süre önce kardan bir giysiye bürünmüş olan bu büyük ve ulvi manzaranın sunduğu çiçeklenmiş, yeşillenmiş, canlanmış tabloları olduğu gibi kucaklayabiliyordu.

– Elveda, dedi, içinde her şeyin azimle merkezden uçlara yürüdüğü, uçların da kadın saçları gibi toplanarak senin algılanamayan esîrde ilahi düşünceye bağlandığın meçhul beliği ördüğü yakıcı sevgi ocağı!

«Alnının teriyle sulanan saban çiziğinin üstüne eğilmişken bir an için belini doğrultup göğü sorgulayan adamı, çocukları toplayıp sütüyle besleyen kadını, fırtınanın göbeğinde geminin halatlarını bağlayan tayfayı, bir kaya kovuğunda oturup babayı bekleyen kızı görüyor musunuz? Nankör çabalarla geçmiş bir hayattan sonra ellerini uzatan bütün insanları görüyor musunuz? Hepsine sükûnet ve cesaret diliyorum, hepsine elveda!

«Ölüm hâlindeki meçhul askerin çığlığını, çölde ağlayan aldatılmış adamın haykırışını duyuyor musunuz? Hepsine sükûnet ve cesaret, hepsine elveda! Elveda, dünyanın kralları için ölen sizlere! Ama sana da elveda, vatansız halk, size de elveda halksız topraklar, ki birbirinize kavuşmak diliyorsunuz! Hele sana özellikle elveda, başını nereye yaslayacağını bilemeyen ulvi sürgün! Elveda, fazla sevdikleri için saçlarından sürüklenen sevgili masumlar! Elveda, can çekişen oğullarının

başucunda oturan anneler! Elveda yaralı mukaddes kadınlar! Elveda yoksullar! Elveda, acılarını o kadar sık paylaştığım küçükler, zayıflar ve acı çekenler! Elveda, başkaları için acı çekerek içgüdünün yörüngesinde dolanan hepinize!

«Elveda, ilk-özler gibi geniş soyutlamalarınızın koyu karanlıkları içinde doğuyu arayan gemiciler! Elveda, düşüncenin rehberliğiyle gerçek ışığa götürülen düşünce şehitleri! Elveda, hakarete uğrayan dehanın yakınışını, çok geç aydınlanan bilginin iç çekişini işittiğim zihinsel çalışma çevreleri!

«İşte melekler konseri, hoş kokulu meltem, dua eden, teselli eden, kederli ruhlara ilahi ışığı götüren ve semavi merhemi sürenlerden yayılan gönül tütsüsü! Cesaret, aşk korosu! Halkların "Bizi teselli edin, bizi savunun!" diye bağırdıkları ülkeler size de cesaret ve elveda!

«Elveda granit, çiçek olacaksın. Elveda çiçek, güvercin olacaksın. Elveda güvercin, kadın olacaksın. Elveda kadın, ıstırap olacaksın. Elveda erkek, inanç olacaksın. Elveda hepiniz, ki saf sevgi ve dua olacaksınız!»

Yorgunluktan tükenmiş hâldeki anlaşılmaz yaratık, evine dönebilmek için ilk kez Wilfrid'le Minna'ya dayanmak zorunda kaldı. O zaman Wilfrid ve Minna kendilerine anlayamadıkları bir hâlin sirayet ettiğini hissettiler. Birkaç adım atmışlardı ki, David ağlayarak evden çıktı.

– Ölecek işte, niçin onu buralara kadar getirdiniz? diye bağırıyordu uzaktan.

Séraphita bir an için gençliğinin kuvvetine yeniden kavuşan bu ihtiyar uşak tarafından alınıp götürüldü. David, beyaz bir koyunu kapıp yuvasına götüren kartal gibi İsveç Şatosu'na doğru âdeta uçuyordu.

ALTINCI BÖLÜM

GÖĞE GÖTÜREN YOL

Séraphita, sonunun yaklaştığını sezerek, ebediyen terk etmeden önce zindanına son kez bakan bir mahpus gibi dünyaya veda ettiğinin ertesi günü, kendisini en ağır hastalıklarda olduğu gibi mutlak surette kımıldamadan durmaya mecbur eden ağrılar hissetti. Wilfrid'le Minna görmeye geldiklerinde onu post kaplı bir divanda yatar buldular. Hâlâ tenin peçesi altındaki ruhu oradan da ışığını yayıyor ve benzini günden güne ağartıyordu. Onu sonsuzluktan ayıran ve son seddi çökertmekte olan mananın ilerleyişine "hastalık", hayata kavuşma saatine de "ölüm" deniyordu. Hanımının, kendi teselli sözlerini dinlemeksizin acı çektiğini görerek ağlıyordu David; çocuk gibi mantıksızlaşmıştı. Bay Becker, Séraphita'nın tedavi olmasını istiyordu, fakat her şey faydasızdı.

Sonunda bir gün, sevgiyle bağlanmış olduğu iki varlığı yanına istedi ve onlara o günün, kötü günlerinin sonuncusu olduğunu söyledi. Wilfrid'le Minna dehşet içinde geldiler, onu kaybetmek üzere olduklarını biliyorlardı. Séraphita onlara daha iyi bir dünyaya gidenlerin gülümsediği gibi gülümsedi; çeneğini son kez gösteren ve havaya son kokularını salıveren, fazla çiyden ağırlaşmış bir çiçek gibi başını yana eğdi. Ziyaretçilerine yine onların esinlediği bir melankoliyle bakıyor, artık kendini düşünmüyordu; onlar da bunu hissediyor, ama içine minnet de karışan acılarını ifade edemiyorlardı.

Wilfrid büyüklüğü bu dünyada ulvi bir yücelik karşısında bulunulduğu duygusu veren şeylerin sebep olduğu o seyredalış hâllerinden birine gömülmüş hâlde, sessiz, hareketsiz, ayakta durdu.

Bu güçlü yaratığın görünen bu zayıflığından cesaret aldığından, ya da belki onu ebediyen kaybetme korkusuyla, Minna ona doğru eğilip konuştu:

– Séraphitus, bırak ben de peşinden geleyim.

– Bunu men edebilir miyim?

– İyi ama neden beni burada kalacak kadar sevmiyorsun?

– Ben burada hiçbir şeyi sevemem.

– Öyleyse neyi seviyorsun?

– Göğü...

– Tanrı'nın yaratıklarını böyle hor görürken göğe layık olabilir misin? dedi Minna.

– İki varlığı aynı anda sevebilir miyiz? Bir sevgili bütün kalbi doldurmazsa sevgili olabilir mi? Birinci, sonuncu, biricik olması gerekmez mi? Saf sevgiden ibaret yaratık sevdiği için dünyayı terk etmez mi? Ailesi bile

bir anı olur, bir tek akrabası vardır: O! Ruhu artık kendisine değil ona aittir! Kendisinde ona ait olmayan bir şey saklamışsa sevmiyordur; evet, sevmiyordur! Bütün kuvvetini vermeden sevmek sevmek midir? Sevgilinin sözü seveni sevince boğar ve kandan daha kırmızı bir erguvan olarak damarlarında akar; bakışı içine işleyen bir ışıktır, benliği onun içinde erir. Onun olduğu yerde her şey güzeldir. Ruha sıcaklık verir, her şeyi aydınlatır. Onun yanında hiç soğuk veya gece olur mu? O hiçbir zaman uzaklarda değil, daima içimizdedir, onda düşünürüz, onu düşünürüz, Onun için düşünürüz. İşte Minna, ben böyle seviyorum.

– Kimi? dedi Minna, ruhunu kemiren bir kıskançlığa kapılarak.

– Tanrı'yı! dedi Séraphita ve sesi ruhlarda dağdan dağa yakılan bir özgürlük ateşi gibi parladı. Bize asla ihanet etmeyen Tanrı'yı! Bizi terk etmeyen ve arzularımızı anında tatmin eden, yaratıklarının susuzluğunu sonsuz ve katışıksız bir sevinçle giderebilen biricik varlık olan Tanrı'yı! Hiç bıkmayan ve dudaklarından gülümseme eksik olmayan Tanrı'yı! Hep yeni kalan, ruha hazinelerini boca eden, arıtan, hiç acı vermeyen, bütünüyle ahenk ve alev olan Tanrı'yı! İçimize girip orada çiçeklenen, tüm dileklerimizi yerine getiren, ona ait olduğumuz zaman bizimle hesap kitap yapmayıp kendini bütünüyle veren, bizi yerden kaldırıp kendinde yücelten, çoğaltan Tanrı'yı! Fazla söze ne hacet, Tanrı'yı işte! Minna, seni seviyorum, çünkü ona ait olabilirsin. Seni seviyorum, çünkü, ona gelirsen benim olacaksın.

– Öyleyse beni de götür! dedi Minna diz çökerek. Elimden tut ve götür, artık senden ayrılmak istemiyorum.

– Bizi de götür Séraphita! diye haykırdı, karşı durulmaz bir hareketle gelip Minna'ya katılan Wilfrid de... Evet, nihayet beni de "ışık"a ve "söz"e susattın işte! Kalbime koyduğun aşk ile susuzluktan yanıyorum, ruhunu ruhumda ebediyen saklayacağım; fırlat oraya iradeni, ne yap dersen yapacağım. Seni elde edemesem de bana ilham edeceğin duyguları olduğu gibi korumak istiyorum! Seninle ancak kendi kuvvetimle birleşebiliyorsam, bu çabaya ateşin kavurduğu şeye sarıldığı gibi sarılacağım. Konuş!

– Melek! diye haykırdı anlaşılmaz yaratık, her ikisini de lacivert bir harmaniyeye sarar gibi bir bakışla kucaklayarak. Melek... Sana kalacak miras, gök olacak!

Wilfrid'le Minna'nın ruhlarında semavi bir müziğin ilk nağmeleri gibi çınlayan bu haykırışın ardından aralarında uzunca bir sessizlik oldu.

– Ayaklarınızı göklere giden yollarda yürümeye alıştırmak istiyorsanız, diye devam etti Séraphitus, bilin ki başlangıcı çetindir! Tanrı'nın yalnız kendisi için aranması lazımdır. Bu anlamda kıskançtır o, size bütününüzle sahip olmak ister; ama kendinizi ona verdiniz mi, bir daha sizi asla bırakmaz.

«Size içinde ışığın parladığı, her yerinde babanın ağuşunda, kocanın kalbinde olacağınız melekûtun anahtarlarını bırakacağım. Kapılarında hiçbir nöbetçi beklemez, içine her yönden girebilirsiniz; ne sarayı, ne hazineleri, ne asası, hiçbir şeyi koruma altında değildir. Herkese "Alın bunları!" demiştir. Fakat bunun için oraya gitmek istemek gerekir. Seyahate çıkar gibi evini terk etmek, tasarılarından vazgeçmek; dostlara, babaya, anaya, kız kardeşe, hattâ beşikte ağlayan en küçük

kardeşe veda etmek, hem de ebediyen veda etmek lazımdır. Zira bir daha geri dönülmeyecektir, tıpkı odun yığınına doğru yürüyen şehitlerin eve dönmeyecekleri gibi... Son olarak, insanların önem verdiği şeylerden ve duygulardan da arınmanız gerekir, yoksa kendinizi tamamiyle girişiminize adayamazsınız.

«İhtiraslı amaçlarınız için yaptıklarınızı, kendinizi bir sanata adarken yaptığınızı, bir yaratığı ondan fazla severken yaptığınızı, ya da insan biliminde bir sırrın peşinden koşarken yaptığınızı, şimdi "o"nun için yapın. Zaten Tanrı bilimin ta kendisi, sevginin ta kendisi, ve tüm şiirin kaynağı değil mi? Hazinesine göz koymamak olabilir mi? Onun hazinesi tükenmez, şiiri sonsuz, sevgisi sarsılmaz, bilgisi yanılmaz ve sır saklamazdır!

«Dolayısıyla, hiçbir şeye bağlanmayın, o size her şeyi verecektir. Evet, onun gönlünde, dünyada kaybettiklerinizle kıyaslanamayacak kadar büyük servetler bulacaksınız. Size söylediklerim kesinlikle doğrudur: Onun kudretine sahip olacak, ve bunu sevgilinizin malını kullandığınız gibi kullanabileceksiniz.

«Heyhat! İnsanların çoğu şüphe ediyor, inançları, iradeleri, azim ve sebatları eksik. İçlerinden birkaçı yola koyulursa hemen gelip arkalarından bakıyor, ama işlerine dönüyorlar. Pek az kişi şu iki uç arasında seçim yapabiliyor: Kalmak veya gitmek, çamur veya gökler. Herkes tereddüt ediyor. Zaaflar sapmayı başlatıyor, tutkular kötü yola sürüklüyor, alışkanlık olmuş kötülük de büsbütün batırıyor; ve insan daha iyi durumlara doğru hiçbir ilerleme kaydedemiyor.

«Bütün insanlar, içgüdüler katmanında bir çeşit "birinci hayat" sürer ve bin bir zahmetle dünya hazinelerini biriktirdikten sonra onların faydasızlığını görüp hayatı

anlamaya çalışmakla geçirirler tükenmiş zamanlarını. İnsan, düşüncenin sahte bilimlere uygulandığı ve zihnin nihayet insan sözünden bıkıp usandığı soyutlamalar katmanında girilecek başka sınavlara hazır bir şekilde çıkıncaya kadar, bu birinci dünyada kim bilir kaç kez yaşar? Zira madde tükenince gündeme mana gelir. Göğe çıkmaya yazgılı varlık, manevi dünyaların giriş avlusu olan yıldızlı steplerin sessizlik ve yalnızlığının değerini anlayacak noktaya gelinceye dek kim bilir kaç suret eskitmiştir!

«Gözler boşluk ve hiçliği yaşadıktan sonra doğru yola döner. O zaman, ışığın parladığı yola varıncaya kadar daha başka varoluşlar eskitmek söz konusudur. Ölüm bu yolculuğun ara konağıdır. O zaman aynı yaşantılar bu kez tersine gerçekleşir: Çoğu kez insana, daha önce içinde yaşadığı hataların tam karşıtı olan erdemleri edinmesi için bütün bir hayat daha gerekir.

«Böylece, önce acı çekilen ve uğranılan işkencelerin insanı sevgiye susattığı yaşam gelir. Ardından, bir şeyin sevildiği, yaratılmışa bağlılığın Yaratan'a bağlılığı öğrettiği, sevginin erdemlerinin ve sebep olduğu binlerce ıstırabın, meleksi umutlarının, peşinden hüzün getiren sevinçlerinin, sabır ve rızasının insanda ilahi şeylere karşı istek uyandırdığı hayat gelir. Daha sonra, sessizlikte sözün izlerinin arandığı, insanın mütevazı ve hayırsever olduğu hayat, onun ardındansa bir şeye arzu duyulan hayat gelir. Son olarak da dua edilen yaşam. İşte orası ebedî öğle vaktidir; çiçekler oradadır, hasat orada yapılır!

«Edinilen ve benliğimizde yavaş yavaş gelişen nitelikler varolmaklıklarımızı biribirine bağlayan ve sadece ruhun hatırlayabildiği görünmez bağlardır, zira madde, manevi şeylerin hiçbirini hatırlayamaz. Yalnız düşün-

ce, öncekinin geleneğine sahiptir. Geçmişten bugüne ve bugünden geleceğe sürekli aktarılan bu miras dâhilerin sırrıdır: Kimileri suretler, kimileri sayılar, kimileri uyumlar alanında yeteneklidir. Hepsi ışıklı yolda birer ilerlemedir. Evet, kim bu yeteneklerden birine sahipse, bir noktadan sonsuza dokunuyor demektir.

«Burada size birkaç kelimesini açımladığım "söz"ü dünya paylaşmış, toz hâline getirmiş, eserlerine, öğretilerine, şiirlerine ekmiştir. Bir eserde bunun belli belirsiz bir taneciğinin pırıltısını görürseniz, "Aman ne büyük, aman ne doğru, aman ne yüce şey!" dersiniz. Bu küçük şey içinizde titreşim yapar ve göğün önsezisini dürter. Kimine bizi dünyadan ayıran hastalık, kimine bizi Tanrı'ya yaklaştıran yalnızlık, kimine de şiir; "söz"ün kısası, sizi kendinize döndüren, sizi sarsan ve ezen, yükselten ve alçaltan her şey ilahi âlemin bir yankılanışıdır.

«Bir insan tarlada ilk çiziğini doğru attı mı, diğerlerinin doğruluğu için bu yeterlidir: Tek bir derinleştirilmiş düşünce, işitilen tek bir ses, derinden duyulan tek bir ıstırap, sözün sizde uyandırdığı tek bir yankı, ruhunuzu ebediyen değiştirir. Her yol Tanrı'ya çıkar; dolayısıyla, insanın burnunun dikine gittiği zamanlarda bile onu bulma şansı yüksektir.

«Hac yolculuğunuzun başladığı ve yola ilk adımınızı attığınız mutlu gün gelince, dünyanız bunu bilemez, artık sizi anlamaz olur, zaten siz de kendinizi anlamazsınız, dünya sizsinizdir. Bu şeylerin bilgisine erişen ve doğru sözden birkaç kelime söyleyen insanlar, hiçbir yerde başlarını koyacak yastık bulamaz, yırtıcı hayvanlar gibi kovalanır, avlanır ve çoğu kez, toplanmış halkın sevinç gösterileri arasında, darağacında can verirler; bu sırada melekler de onlara göğün kapılarını açar.

«Demek ki gideceğiniz yer Tanrı'yla sizin aranızda bir sır olacaktır, tıpkı sevginin iki gönül arasında bir sır olması gibi... Siz, altın açlığıyla kıvranan insanların bilmeden üstünden geçtiği gömülü hazine olacaksınız. Hayatınız o zaman sürekli aktif hâle gelir; her eyleminiz Tanrı'yla ilişkili bir anlam taşır, tıpkı sevgide eylem ve düşüncelerinizin sevilen yaratıkla dolu olması gibi... Fakat sevgi ve sunduğu mutluluklar, sevgi ve sağladığı hazlar sizi semavi nişanlıya bağlayan sonsuz sevginin ancak zayıf bir imgesi olabilir. Tüm dünyevi sevinçlerin ardından kaygı ve korkular, memnuniyetsizlikler gelir; sevginin tiksintisiz olması için ölümün onu ateşinin en alevli olduğu anda bitirmesi gerekir ki, o zaman ancak küllerini bilirsiniz; fakat burada Tanrı sefaletimizi mutluluğa dönüştürür, sevinç kendiliğinden çoğalır, gittikçe büyür ve tüm sınırları aşar.

«Böylece, dünyevi hayatta geçici sevgi hiç bitmeyen dert ve sıkıntılarla sona ererken, manevi hayatta bir günlük dertler hiç bitmeyen sevinçlerle sona erer. Ruhunuz hep neşe içindedir. Tanrı'yı yanınızda, içinizde hissedersiniz; her şeye kutsal bir tat verir, ışığı ruhunuza yayılır, şefkati içinize işler, ilginizi dünyadan çevirip kendinize yöneltir, ve kendi gücünü kullanmanıza izin vererek bu ilgiyi canlı tutar. Esinlediği işleri onun adına icra eder, gözyaşlarınızı kurular, eylemlerinizi onun için yaparsınız. Artık kendinize ait hiçbir şeyiniz yoktur, yaratılmışları onun gibi küllenmez bir aşkla seversiniz; hepsinin birlikte ona doğru yürümesini istersiniz, tıpkı gerçek bir sevenin, bütün halkların sevdiğine itaat etmesini istediği gibi...

«Sonuncu hayat, diğer hayatların özetlendiği, bütün kuvvetlerin odaklandığı, erdemlerinin kâmil ruha kutsal kapıyı açtığı hayat, dua hayatıdır. Duanın büyüklük,

ihtişam ve gücünü size kim anlatabilir? Sesim gönüllerinizde çınlasın ve onları değiştirsin! Geçeceğiniz sınavlardan sonra ne olacaksanız şimdi, şu anda olun!

«Ayrıcalıklı yaratıklar vardır; peygamberler, görücüler, haberciler, şehitler gibi, söz uğruna acı çeken ya da sözü ilan eden bütün insanlar gibi... Bu ruhlar beşeri katmanları bir hamlede aşarak doğrudan doğruya dua katına ulaşırlar. İnancın ateşinde yananların durumu da böyledir. Siz de bu korkusuz çiftlerden biri olun. Tanrı korkusuzluğa karşı çıkmaz, aksine kuvvetle tutulup alınmaktan hoşlanır, ve kendisine kadar gelebileni asla geri çevirmez.

«Şunu bilin: İradenizin seli olan arzu insanda o kadar güçlüdür ki, kuvvetle dile getirilen bir tanesi bile her şeyi elde ettirebilir, çoğu kez inancın baskısı altında atılan bir tek çığlık yeter. Kuvvet, istem ve sevgiyle dolu varlıklardan olun! Dünyayı yenin! Benliğinizi Tanrı açlığı ve susuzluğu sarsın! Susamış geyiğin pınara koştuğu gibi ona koşun! Arzu sizi kanatlarıyla donatacaktır; nedametin çiçekleri olan gözyaşları semavi bir vaftiz görevi yapacak, ve oradan doğanız arınmış olarak çıkacaktır.

«Bu dalgaların içinden duaya atlayın. Sessizlik ve meditasyon bu yolda ilerlemek için iyi yöntemlerdir. Tanrı daima münzevi ve içine dönük insana açar kendisini. Böylece, sizi bunca zaman karanlıklarıyla sarmış olan madde ile içinizde doğarak sizi aydınlatan mana arasındaki ayrılma gerçekleşecektir, zira o zaman ruhunuzda gündüz olacaktır. Kırık kalbiniz o zaman ışığı alır, ışığa boğulur. O zaman içinizde yalnız müphem kamlar değil, gün gibi açık kesinlikler hissedersiniz.

«Şair dile getirir; bilge derin düşünür, doğru eylem yapar. Fakat ilahi dünyaların eşiğinde duran dua eder; duası da hem söz, hem düşünce hem de eylemdir! Evet,

duası her şeyi içine alır, her şeyi ihata ve ihtiva eder, ruhunu ve gidişini açımlayarak insanın doğasını tamamlar. Bütün insan erdemlerinin beyaz ve ışıklı kızı, yerle gök arasındaki ittifakın mührü, hem aslan hem güvercin asıllı müşfik yol arkadaşı dua, size göklerin anahtarını verecektir. Masumiyet gibi yılmaz ve saf, bir ve basit her şey gibi kuvvetli bu yenilmez "güzel sultan" maddi dünyaya dayanır, onu avucuna almıştır; zira güneşin yaptığı gibi onu ışıktan bir çembere alıp sıkar.

«Evren, kim isterse, kim bilirse, kim dua ederse ona aittir; fakat istemek, bilmek ve yapabilmek, kısaca kuvvet, bilgelik ve inanca sahip olmak gerektir. Bu yüzden, o kadar çok sınavın sonucu olan dua bütün hakikatlerin, bütün güçlerin, bütün duyguların kemale ermesi demektir. Sözün ilahi soluğuyla canlanan bütün doğal özelliklerin, emek ürünü, ileriye dönük ve sürekli gelişmesinin semeresi olarak, büyüleyici etkinlikler gösterir. En son tapınımdır, ilahi dünyanın tapınımı. O zaman duayı eden biz değilizdir, dua içimizde kendiliğinden tutuşur, kendi kendini icra eden bir yetidir. Kendisini suretlerin üstüne taşıyan bir faaliyet karakterini kazanmıştır. O zaman ruhu Tanrı'ya bağlar; onunla, ağacın köklerinin toprakla birleştiği gibi birleşirsiniz; damarlarınız her şeyin ilk-özüne tutunur, ve dünyaların hayatıyla yaşarsınız.

«Dua, bütün yetilerinizin ilkel tözlerle bağlaşımı yoluyla sizi maddi dünyaya nüfuz ettirerek, dışa ilişkin kanıyı verir; özünüzü geliştirerek ve onu manevi dünyaların özüyle karıştırarak, içe ilişkin kanıyı verir.

«Bu şekilde dua etme aşamasına erişmek için, tenden tamamen sıyrılmayı başarın, potaların ateşinde elmasın saflığını elde edin, zira bu mükemmel iletişim ve ortaklaşım ancak mutlak dinginlikle, bütün fırtınaların yatışmasıyla elde edilebilir.

«Evet, tam anlamıyla bedenden bütünüyle ayrılmış ruhun özlemi olan dua, bütün kuvvetleri alıp götürür ve görünenle görünmeyenin kalıcı ve sarsılmaz birliğine uygular. Bıkmadan, sevgiyle, kuvvetle, kesin inançla, akıl ve zekâyla dua etme yetisine sahip olunca, manevileşmiş doğanız çok geçmeden güce de malik olur. Her şeyi süpüren bir rüzgâr ya da yıldırım gibi, her şeyin içinde geçer ve Tanrı'nın gücünden pay alır. Ruhunuz çevikleşmiştir; bir anda bütün dünyalarda birden var olursunuz, sözün kendisi gibi dünyanın bir ucundan öbürüne taşınırsınız. Nerede bir uyum varsa katılırsınız! Nerede bir ışık varsa görürsünüz! Nerede bir melodi varsa, nağmeleri içinizdedir. Bu durumdayken akıl ve zekânızın geliştiğini, büyüdüğünü, ve görme yetisinin olağanüstü mesafelere uzandığını hissedersiniz; gerçekten de bu ruh için ne yer ne zaman mevcuttur. Uzam ve zaman, madde için yaratılmış oranlardır, ve madde ile mananın hiçbir ortak noktası yoktur.

«Bütün bu şeyler sükûnet ve sessizlik içinde, telaşsızca, dışa vurulmuş hareket olmadan gerçekleşirse de, duada her şey eylemdir; ama her türlü maddilikten arınmış ve dünyaların hareketi gibi, görünmez ve saf bir kuvvet olmaya indirgenmiş bir canlı eylem... Işık gibi her yere iner ve ışınları altında bulunan ruhlara hayat verir, doğanın güneşin altında bulunması gibi... Her yerde erdemi yüzeye çıkarır, bütün fiilleri arıtır ve kutsallaştırır, ıssızlığı doldurur, ebedî hazların ön tadımını yaptırır.

«Deruni çabalarınızın ürünü olan ilahi sarhoşluğun hazzını bir kere duydunuz mu, her şey söylenmiş olur; Tanrı'yı terennüm eden müzik aletini bir kez tuttunuz mu, bir daha bırakamazsınız. Meleksi ruhların, içinde yaşadıkları yalnızlık ve beşeri sevinçleri doğuran şeyleri

küçümsemeleri bundan ileri gelir. Bir daha söyleyeyim: Onlar ölecek olanların listesinden silinmişlerdir; ölümlülerin dillerini anlasalar da fikirlerini kavrayamazlar. Tutum ve davranışlarına, politika, maddi kanunlar ve toplum gibi şeylerine şaşarlar. Onlar için sır, gizem kalmamıştır, salt hakikatler vardır.

«Gözlerinin kutsal kapıyı keşfettiği noktaya gelmiş olup, arkalarına hiç bakmadan ve hiç pişmanlık belirtisi göstermeden, kaderlerini de kavradıkları dünyaları seyredenler, susar, bekler, ve son mücadelelerini verirler. Bunların en zoru sonuncusu, en yüce erdem de "rıza"dır: Sürgün olmak ama şikâyet etmemek, dünyevi şeylerden zevk almamak ama gülümsemek, Tanrı'ya ait olup insanlar arasında kalmak! Size "Yürü! Yürü!" diye bağıran sesi duyarsınız! Semavi tecellilerde sık sık melekler iner ve sizi ilahileriyle sararlar; hiç ağlayıp sızlanmadan kovanlarına geri dönüşlerini seyretmeniz gerekir, zira şikâyet etmek düşüş olurdu. Kadere rıza, göğün kapısında olgunlaşan meyvedir. Kaderine razı yaratığın sakin tebessümü ve tertemiz alnı ne kadar güçlü ve arıdır! O alnı süsleyen açıklık, yayılan bir ışıktır! Onun havasında yaşayan hep daha iyi olur! Bakışı içlere işler, yürekleri yumuşatır. Peygamberin sözüyle söylediğinden daha çok şeyi sessizliğiyle söyler, salt mevcudiyetiyle zaferi kazanır. Sahibini bekleyen sadık köpek gibi kulak kabartır. Sevgiden daha güçlü, umuttan daha canlı, inançtan daha büyük olan o ışık, ak ve arı ayaklarının izini bırakarak kazanmış olduğu palmiye dalını, zafer çelengini bir an elinde tutan, yere yatmış güzeller güzeli genç kızdır; ortadan kaybolduğunda insanlar üşüşüp "Görüyor musunuz?" derler.

«Ama Tanrı onu orada bir figür olarak tutar ki, hayvaniyetin suretleri ve türleri yollarını bulmak için

ayaklarının dibinde sürünsünler. Ara sıra saçlarından yayılan ışığı silkeler. İnsanlar görür, konuşur. İnsanlar işitir, ve hepsi içlerinden "Mucize!" derler.

«Çoğu kez Tanrı adına zaferi o kazanır; dehşete düşen insanlar onu inkâr edip idam ederler. O, kılıcını bırakır, kavimleri kurtardıktan sonra odun yığınına gülümser. Kimbilir ne kadar çok sayıda bağışlanmış melek şehadetten göğe geçmiştir! Sina'da Golgotha'da şurada veya burada değildir. Melek bütün yerlerde, bütün katmanlarda çarmıha gerilir. Ağlayıp sızlanmalar her taraftan Tanrı'ya ulaşır. Üzerinde bulunduğumuz dünya hasatta toplanacak başaklardan biridir, insanlık göğün çiçeklerinin yetiştirildiği engin tarladaki türlerden biridir. Nihayet, her yerde Tanrı hep kendisine benzer ve her yerde dua ederek ona kolayca ulaşılır. »

Sanki çölde bir başka Hacer'in dudaklarından dökülen, fakat ruha ulaşınca onu İşaya'nın alevli sözünün fırlattığı oklar gibi allak bullak eden bu sözler üzerine, garip yaratık sanki son kuvvetini toplamak için aniden sustu. Ne Wilfrid ne Minna konuşmaya cesaret edebiliyordu. Derken yaratık birdenbire ölmek için yerinde doğruldu.

– Her şeyin ruhu! Ey Tanrım! Kendin için sevdiğim sen! Hâkim ve baba sen, ancak senin sonsuz iyiliğinle ölçülebilecek bir sevgi ateşinin derinliğini gör! Sana daha iyi ait olabilmem için bana kendi özünü ve yetilerini ver! Al beni ki, artık kendim olmayayım! Yeterince saf değilsem beni tekrar kazana daldır! Tırpan şeklinde yontulmuşsam beni bir besleyici saban demiri ya da muzaffer kılıç yap! Bana parlak bir şehadet nasip eyle ki orada senin sözünü ilan edeyim! Reddedilirsem de adaletine

şükredeceğim. Ağır ve sabırlı zahmetlerden esirgeneni aşırı sevgi bir an için elde edebiliyorsa, beni ateşten arabana alarak göğe kaldır! Bana zaferler bağışlasan da yeni acılar çektirsen de sana çok şükürler olsun! Zaten senin uğruna acı çekmek de bir zafer değil mi? Tut, kavra, kopar, al götür beni! İstersen reddet! Sen kötü bir şey yapmayan, tapınılan varlıksın.

"Ah!" diye haykırdı kısa bir sessizlikten sonra.

– İşte bağlar kopuyor! Saf ruhlar, kutsal sürü... Çukurlarınızdan çıkın, ışıklı dalgaların yüzeyinde uçuşun! Saat çaldı, gelin, toplamn! Tapınağın kapısında ilahilerimizi söyleyelim, nağmelerimiz son bulutları dağıtacaktır. Ebedî günün şafağını selamlamak için seslerimizi birleştirelim. İşte hakiki ışığın şafağı! Ah, niçin dostlarımı yanımda götüremiyorum? Elveda zavallı toprak dünya! Elveda!

YEDİNCİ BÖLÜM

GÖĞE YÜKSELİŞ

Bu son ilahiler ne sözle, ne gözle, ne jestle, ne de insanların düşüncelerini iletmek için kullandıkları herhangi bir işaretle değil, sanki ruh kendi kendine konuşuyormuş gibi dile getirildi; zira Séraphita'nın kendisini gerçek mahiyetiyle açığa vurduğu anda, fikirleri artık insan kelimelerinin esiri değildi. Son duasının yoğunluğu bağları koparmıştı. Ruhu bir an, tükenen maddesi tümüyle yok olmak üzere olan bedeninin üstüne konmuş bir ak güvercin gibi kaldı.

Ruhun göğe doğru emilişi o derece bulaşıcı oldu ki, Wilfrid'le Minna bile hayatın parlak kıvılcımlarını görünce ölümün geldiğinin farkına varmadılar.

Yaratık kendi gidiş doğrultusunda dikildiğinde, diz çökmüş hâlde, onun trans hâline katılıyorlardı. İnsanı

ikinci kez yaratan ve üstündeki çamurdan temizleyen Rab, gönüllerini doldurmuştu.

Gözleri dünya şeylerine kapandı, göğün aydınlığına açıldı.

İnsanlar arasında peygamber diye anılan görücülerden bazıları gibi Tanrı'nın titretişiyle titremekte olmalarına karşın, "ruh"un haşmetinin parladığı yerde bulunmalarından dolayı, orada öylece kaldılar.

O ana kadar bunu onlardan gizlemiş olan ten perdesi yavaş yavaş incelip siliniyor ve ilahi tözü görmelerine engel olmaktan çıkıyordu. Doğmakta olan "şafak"ın alacakaranlığında, o hâlde kaldılar; bu şafağın zayıf ışıkları onları ölmeksizin gerçek ışığı görmeye, "canlı sözü" duymaya hazırlıyordu.

Bu hâldeyken her ikisi de dünyanın şeylerini göğün şeylerinden ayıran kıyas kabul etmez farkları tasavvur etmeye başladılar.

Bir yangının karşısındaki bir korunağın altında duran iki çocuk gibi aydınlanmış ve titrek, birbirlerine sarılmış bir şekilde kenarında durdukları hayat, duyulara hiçbir algı imkânı sunmuyordu.

Mahiyetlerini kendi kendilerine ifade etmelerine yarayan fikirler, görebildikleri şeylere göre insanın görünüşteki duyuları, ruhuna göre neyse o idi, yani ilahi bir özün maddi kılıfı.

Mana üstlerindeydi: Rayihasız kokular saçıyor, duyulardan yardımsızca melodiler duyuruyordu. Bulundukları yerde ne yüzeye, ne açıya ne de havaya rastlanıyordu.

Artık ne soru sormaya ne de seyretmeye cesaret edebiliyorlardı; dönence güneşinin yakıcı ışınlarından korunmak ister gibi, kör olmak korkusuyla gözlerini kaldırmaktan çekinerek, onun gölgesinde duruyorlardı.

Onun yanında olduklarını biliyor, nasıl olup da böyle rüyadaymış gibi, görünenle görünmeyenin sınırında oturduklarını ve nasıl olup da görüneni göremediklerini, görünmeyeni ise görebildiklerini anlayamıyorlardı.

İçlerinden şöyle diyorlardı: "Bize dokunursa ölürüz!" Fakat mana sonsuzdaydı ve sonsuzda artık ne zaman ne de mekân olmadığını, görünüşte yanında olmakla birlikte aslında o yaratıktan derin uçurumlarla ayrılmış olduklarını bilmiyorlardı. Ruhları bu hayatın özelliklerinin bilgisini tam olarak alabilmeye elverişli değildi; ancak zayıflıklarıyla orantılı birtakım bulanık tasavvurlar algıladılar.

Aksi takdirde, kulaklarına ancak uzak yankıları gelen ve anlamı canın bedenle birleşmesi gibi ruhlarına giren "canlı söz" gürlediğinde, bu sözün bir tek kelimesi bile, bir ateş burgacının saman çöpünü yakalayıp yutması gibi, onları yutup yok edebilirdi. Dolayısıyla, ancak mananın kuvvetiyle desteklenen doğalarının görmelerine izin verdiği kadarını görebildiler; ancak duyabildikleri kadarını duydular.

Bütün bu hafifletici faktörlere karşın, acı çeken ruhun sesi, hayatı bekleyen ve çağıran mananın ilahisi kulaklarında çınladığında ürperdiler. Bu çığlık onları kemiklerindeki iliklerine kadar dondurdu.

Mana, "kutsal kapı"yı çalıyordu.

– Ne istiyorsun? dedi bir koro, ve sorusu tüm dünyalarda yankılandı.

– Tanrı'ya gitmek.

– Yendin mi?

– Teni oruçla, sahte sözü sükûtla, sahte bilgiyi alçakgönüllülükle, kibri hayırseverlikle, toprağı sevgiyle yendim; haracımı ızdırapla ödedim, kendimi inançta yana-

rak arıttım, hayatı dua ederek diledim. Şimdi tapınarak bekliyorum ve kaderime razıyım.

Hiçbir yanıt işitilmedi.

– Tanrı'ya şükürler olsun! dedi Mana, reddedileceğini zannederek. Gözyaşları aktı ve diz çökmüş iki tanığın üzerine çiy taneleri gibi döküldü; tanıklar Tanrı'nın adaleti karşısında titrediler.

Birdenbire bu son sınavda meleğin kazandığı zaferin boruları öttü, tınısı yankılarla gelen bir ses gibi bütün uzayları doldurdu ve Wilfrid'le Minna'nın ayaklarının altında küçücük hissettikleri bütün evreni titretti. Gerçekleşmek üzere olan bir gizemin korkulu beklenişinden doğan bir yürek sıkışmasının etkisiyle baştan ayağa ürperdiler.

Gerçekten de sanki ebediyet lejyonları yürüyüşe geçerek helezon biçiminde düzene giriyormuş gibi büyük bir hareketlilik oldu. Dünyalar, şiddetli bir rüzgârın önüne katılmış bulutlar gibi burgaçlamyordu. Her şey çok çabuk oldu. Birdenbire peçeler yırtıldı, Wilfrid'le Minna yukarıda, maddi gökcisimlerinin en ışıklısından kıyaslanamayacak kadar daha parlak bir yıldızın yerinden ayrılıp, şimşek gibi kıvılcımlar saçmaya devam ederek, yıldırım gibi düştüğünü gördüler; geçişi, o ana kadar ışık sandıkları şeyi bile solduruyordu.

Bu, müjdeyi getirmekle görevli "haberci"ydi; miğferinde sorguç olarak bir hayat alevi yanıyor, ardında bıraktığı iz, içinden geçtiği özel ışık akısı tarafından hemen dolduruluyordu. Elinde bir hurma dalıyla bir kılıç vardı; hurma dalıyla artık maddesinden arınmış Mana'ya [Séraphitus/Séraphita'ya] dokundu, Mana tecelli etti, beyaz kanatları sessizce açıldı.

Mana'yı Sérafin'e dönüştüren ışığın, muhteşem suretinin yeni kisvesinin, semavi zırhının verilmesi, ortamı

öylesine ışığa boğdu ki, buna tanık olan iki görücü yıldırımla vurulmuşa döndüler. Wilfrid'le Minna, İsa'nın gözlerine göründüğü üç havari gibi, bedenlerinin ağırlığının, "söz"ün ve "gerçek hayat"ın tam ve gölgesiz bir sezgisine direndiğini hissettiler. Ruhlarının çıplaklığını anladılar ve, utangaç birer leke gibi içinde bulundukları Serafin'in hâlesiyle kıyaslayarak, kendi aydınlanmışlıklarının ne kadar sönük olduğunu ölçebildiler. Günün birinde kutsal kapıda ışıklı Sérafin'in az önce söylediği sözleri muzafferane söyleyebilmek amacıyla, tekrar evrenin çamuruna dalıp sınavlara tabii olmak için dayanılmaz bir arzuya kapıldılar.

O melek ise nihayet yüz yüze gelerek seyredebildiği "tapınak"ın önünde diz çöktü ve onları göstererek şöyle dedi: "Sonrasını da görmelerine izin verin, böylece Rabb'i sevecek ve sözünü ilan edeceklerdir."

Bu rica üzerine bir peçe düştü. Ya iki görücünün üstüne çöken meçhul kuvvet bir an için cismani suretlerini iptal etti ya da ruhlarını bedenlerinden dışarı çıkardı, ne olduysa oldu, ikisi de içlerinde saf olanla olmayanın ayrıldığını hissettiler.

Séraphin'in gözyaşları, aşağı dünyaları görmelerine engel olan bir buğu hâlinde yükselip etraflarını sardı. Onları alıp götürdü, dünyevi anlamları unutmalarını sağladı ve ilahi şeylerin anlamını kavrama gücü verdi. Gerçek ışık gözüktü ve yaratılmışları aydınlattı; dünyevi, manevi ve ilahi âlemlerin hareketlerini aldıkları kaynağı gördükleri zaman, yaratılmışlar onlara ıssız ve çorak göründü.

Her dünyanın, teşkil ettiği kürenin bütün noktalarının odaklandığı bir merkezi vardı. Dünyaların kendileri de türlerinin merkezlerine odaklanmış birer noktaydı.

Her türün de, var olan her şeyin tükenmez ve alevli devindiricisiyle irtibatlı büyük semavi diyarlar yönünde bir merkezi vardı.

Böylece, dünyaların en büyüğünden en küçüğüne, en küçüğünden onları oluşturan varlıkların en küçük parçacığına varıncaya kadar, her şey hem birey hem de birdi.

Özüyle ve yetileriyle hep kendisi kalan, bunları kaybetmeden başkalarına aktaran, Kendinden koparmadan dışarı vuran, özce sabit suretçe değişken bütün yaratıklarını kendi dışına çıkaran bu varlığın amacı neydi? Bu şenliğe davetli iki konuk sadece varlıkların düzen ve dizilişlerini görebiliyor, en yakın sonlarını seyredebiliyorlardı. Ancak melekler bunun ötesine geçer, araçları bilebilir, amaçları anlayabilirlerdi.

Fakat iki seçilmişin seyredebildikleri, ruhlarını ebediyen aydınlatacak şekilde tanıklık ettikleri şey, dünyalarla varlıkların eyleminin kanıtlanması, sonuca varmak için gösterdikleri çabanın bilincine varılması oldu.

Sonsuzun çeşitli parçalarının canlı bir melodi teşkil ettiğini duydular; nağmenin kendini geniş bir solunum gibi duyurduğu temponun her vuruşunda, bu ortak hareketin sürüklediği dünyalar, nüfuz edilemeyen merkezinden her şeyi çıkaran ve sonra tekrar kendine döndüren o büyük varlığa doğru eğiliyorlardı. Bu hiç durmayan ses ve sessizlik nöbetleşmesi, çağlar boyunca çınlayan ve uzayıp giden kutsal ilahinin ritmi gibiydi.

Wilfrid'le Minna o zaman, orada her şeyin aynı tözden olduğunu görünce, yeryüzünde her birine kendisini anlaşılabilir kılan bir suret altında, birine Séraphitus diğerine Séraphita olarak görünen mahluğun esrarlı sözlerinden birkaçını anladılar.

Işık melodiyi, melodi ışığı doğuruyordu; renkler ışık ve melodi, hareket söze yetenekli bir sayıydı; kısacası orada her şey hem sesli, hem saydam, hem hareketliydi, öyle ki bütün şeyler iç içe geçmiş olduğundan, yayılım engelsizdi ve melekler sonsuzluğun tüm derinliği içinde orada serbestçe dolaşabiliyorlardı.

İki tanık kendilerine sözü edilmiş olan insan bilimlerinin çocukça şeyler olduğunu gördüler. Bu onlar için ufuk çizgisi olmayan bir görüş, şiddetli bir arzunun kendilerini dalmaya zorladığı derin bir uçurum oldu; fakat sefil bedenlerine bağlı oldukları için, arzusunu duysalar da tatmin edecek güçleri yoktu.

Sérafin havalanmak üzere kanatlarını katladı ve artık onlara doğru dönmedi: Artık dünyayla hiçbir bağlantısı kalmamıştı. Birden havalandı, ışıltılar saçan geniş tüylü kanatları iki görücüyü rahatlatıcı bir gölge gibi örttü; böylece, gözlerini kaldırıp onun, neşeli başmeleğin eşliğinde, bütün haşmetiyle uzaklaşmasını seyretmelerine imkân verdi.

Dalgaların sinesinden çıkan ışıklı bir güneş gibi yükseldi; ancak ondan daha görkemli ve daha güzel bir kadere yazgılıydı. Aşağı yaratıklar gibi çevrimsel bir hayata zincirlenmeyecekti. Sonsuzluğun çizgisini izledi ve hiç sapmadan doğruca biricik merkeze yöneldi, ebedî hayatını yaşamak, özünde ve yetilerinde sevgiyle haz duyma gücünü ve bilgelikle anlama yeteneğini almak üzere oraya daldı.

İki görücünün önünde aniden açılan muhteşem gösteri büyüklüğüyle onları âdeta ezdi. Zira kendilerini, ancak Tanrı'nın –kendisini tasavvur ettiği gibi– tasavvur edebileceği sayılar sonsuzluğunun karşısına konmuş, küçüklükleri ancak sonsuz bölünebilirliğin insana

tasavvur ettirebileceği en küçük parçacıkla kıyaslanabilecek iki nokta gibi hissediyorlardı.

Nasıl bir alçalma ve nasıl bir yücelme olmalıydı bu iki noktada, kuvvette ve sevgide, ki Sérafin'in ilk arzusu aşağı evrenlerin sonsuzluğunu yukarı evrenlerin sonsuzluğuna bağlamak için bunları iki halka olarak kullanmak oluyordu!

Maddi dünyalarla manevi dünyaları biribirine bağlayan görünmez bağları anladılar. En büyük beşerî dehaların ulvi çabalarını hatırlamak suretiyle renk, koku, düşünce duyumlarını veren ve bütün yaratıkların sayısız ayrıntılarını hatırlatan semavi müzikleri dinleyerek, dünyevi bir şarkının zayıf sevgi anılarını canlandırması gibi, melodilerin ilk-özünü keşfettiler.

Tüm yetilerinde görülmedik bir güçlenme ve coşkuyla, dilde adı olmayan bir noktaya geldiler, bir an için ilahi dünyaya şöyle bir göz atabildiler. Asıl şenlik oradaydı.

Binlerce ve binlerce melek, hepsi benzer ve hepsi benzersiz, kırlardaki güller gibi sade, dünyalar kadar büyük, hep bir hizada ve düzen içinde uçuşuyor, Wilfrid'le Minna bunların ne geldiklerini ne gittiklerini görebiliyorlardı. Yıldızların algılanamayan esîrde parlayışları gibi, aniden sonsuzluğu mevcudiyetleriyle tohumladılar. Başlarındaki taçların ışıltıları birleşerek, dağlarımızın ardından günün ışıdığı anda göğün alevlenmesi gibi, boşluğu tutuşturdu. Saçlarından ışık dalgaları yayılıyor, hareketleri fosforlu bir denizin dalgalanmasını andıran ürpertiler uyandırıyordu.

İki görücü, kanatları hafif rüzgârda sallanan ormanların devasa sorgucuna benzeyen ölümsüz lejyonların ortasında Sérafin'i koyu rengiyle fark ettiler.

Aynı anda, sanki bir sadaktaki okların hepsi birden fırlatılmış gibi, bedensiz ruhlar bir solukta onun eski suretinin kalıntılarını dağıttılar; Sérafin yükseldikçe daha saf oluyordu. Çok geçmeden iki tanığa, tecellisi sırasında gördüklerinin soluk bir deseni, ateşten gölgesiz çizgiler gibi göründü.

Durmadan yükseliyor, çemberden çembere her geçişinde yeni bir yetenek kazanıyordu; sonra seçilmişliğinin belirtisi bir yukardaki küreye iletiliyor, böylece her defasında oraya arınmış olarak ulaşıyordu. Seslerin hiçbiri susmuyor, ilahi bütün makamlarıyla yayılıyordu:

"Selam, yaşayarak yükselene! Gel, dünyalar çiçeği! Acıların ateşinden çıkmış elmas! Lekesiz inci, tensiz arzu, yerle göğün yeni bağı, ışık ol! Muzaffer ruh, dünyanın sultanı, tacına doğru uç! Dünyayı yenmiş olan, gel al çelengini! Bizim ol!"

Meleğin erdemleri bütün güzellikleriyle ortaya çıkıyordu. Gökteki ilk arzusu, yeşeren bir çocukluk gibi ince ve zarif, tekrar gözüktü. Eylemleri, yıldız burçları gibi, onu parlaklıklarıyla süslediler. Şehadet sözleri yıldız ateşi renginde, göğün sümbülü gibi parladı. İnsan sevgisi önüne şark incilerini, o güzel toplanmış gözyaşlarını döktü. İlahi sevgi onu gülleriyle kuşattı, erdemli rızası beyazlığıyla onu tüm dünyevi kalıntılardan yıkadı.

Çok geçmeden, Wilfrid'le Minna'nın gözünde, canlılığını hiç yitirmeyen ve hareketleri göğe gelişini kutlayan ahenkli alkışların içinde kaybolan bir alev noktası hâline geldi. Semavi nağmeler iki sürgünü ağlattı.

Birdenbire birinci küreden ikinci küreye siyah bir peçe gibi yayılan bir ölüm sessizliği, Wilfrid'le Minna'nın anlatılmaz bir bekleyişe girmelerine sebep oldu. Tam o anda Serafin de kendisine ebedî hayatın bahşedildiği tapınağın içinde kayboluyordu.

İki görücüyü dehşetle karışık bir vecd hâline sokan derin bir tapınma hareketi oldu. İlahi kürelerde, manevi kürelerde ve karanlıklar dünyasında her şeyin secdeye kapandığını hissettiler. Melekler yeni üyelerinin ihtişamını kutlamak, ruhlar sabırsızlıklarını göstermek için diz çöküyorlardı; uzay boşluklarında her şey dehşetten titreyerek saygı gösteriyordu.

Tam Serafin'in alevler içinde tekrar görünüp "Ebedî! Ebedî! Ebedî!" diye haykırdığı anda, önüne set çekilmişken seddin yarılmasıyla damlalarına güneşin elmas ve inciler serpiştirdiği binlerce gür su demetini yeniden püskürten bir pınarın fışkırışı gibi, büyük bir sevinç çığlığı koptu. Evrenler bunu işittiler ve tanıdılar; bu çığlık, içlerine işledi ve sonsuzluğu teslim aldı. Yedi ilahi dünya bu sesten etkilenip yanıt verdiler.

O anda, sanki bütünüyle arınmış yıldızlar ebedîleşmiş göz kamaştırıcı ışıklar hâlinde göğe yükseliyorlarmış gibi, büyük bir hareketlilik meydana geldi. Serafin'e ilk olarak sözün nüfuz ettiği yaratıkları Tanrı'ya çağırma görevi mi verilmişti acaba? Fakat ulvi *Hallelujah*, Wilfrid'le Minna'nın zihinlerinde, bitmiş bir müziğin son melodileri gibi çınlamaya, semavi ışıklar erguvani ve yaldızlı şallarının içinde batan bir güneşin çeşitli renk tonları gibi sönmeye başlamıştı bile.

"Saf olmayan"la ölüm, avlarını tekrar ele geçiriyorlardı.

Ruhlarının, ulvi bir uyku sayesinde bir an için çözüldüğü tenin bağlarına tekrar girince, iki ölümlü kendilerini, anıları ruhta uçuşan fakat bedenin bilmesine izin verilmeyen, ve insan dilinin ifade edemeyeceği parlak rüyalarla dolu bir gecenin sabahındaymış gibi hissettiler. Kıyısında yuvarlandıkları derin gece görünen dünyaların güneşinin doğup battığı küreydi.

– Şuraya inelim, dedi Wilfrid Minna'ya.

– Onun dediği gibi yapalım, dedi genç kız. Dünyaların Tanrı'ya doğru yürüyüşünü gördükten sonra, artık doğru yolu biliyoruz. Yıldız çelenklerimiz yukarıda.

Uçurumlara yuvarlandılar, aşağı dünyaların tozuna toprağına bulandılar, ve birdenbire yerküreyi bir yeraltı mahzeni gibi gördüler; manzara ruhlarında getirdikleri ve kendilerini hâlâ dağılmakta olan semavi melodilerin belli belirsiz tekrarlandığı bir bulut gibi saran ışıkla aydınlanıyordu. Bu görünen, vaktiyle peygamberlerin, hepsi de hakiki olduklarını iddia eden çeşitli dinlerin görevlilerinin, deruni gözlerine çarpmış olan manzaraydı. Hepsi kaba kuvvet ve dehşetle tahtlarına oturmuş krallar, savaşçılar ve büyükler, çığlıklara aldırış etmeden ayaklarının altında çiğnedikleri gürültücü bir kalabalığın üstünde, halkları, bilginleri ve servetleri aralarında paylaşıyorlardı; hepsinin yanlarında uşakları ve kadınları vardı, hepsi altın ve gümüş yaldızlı, toprağın bağrından koparılmış, denizin diplerinden çalınmış kıymetli taşlar ve incilerle bezeli, insanlığın çağlar boyu ter dökerek ve küfür işleyerek uğruna kendini harcadığı lacivert kıyafetler içindeydi. Fakat kandan imal edilmiş bu zenginlik, bu ihtişam, iki sürgünün gözüne eski paçavralardan başka bir şey gibi görünmedi.

– Ne yapıyorsunuz böyle sıraya dizilmiş, put gibi durarak? diye haykırdı Wilfrid onlara.

Yanıt vermediler.

– Ne yapıyorsunuz böyle sıra sıra, put gibi durarak?

Yine yanıt gelmedi. Wilfrid ellerini üstlerinde gezdirerek bağırdı:

– Ne yapıyorsunuz böyle sıra sıra, put gibi durarak?

Hepsi birden ani bir hareketle giysilerinin önünü açarak, bir deri bir kemikten ibaret, kurtlar tarafından

kemirilmiş, çürümüş, kokuşmuş, kurumuş, iğrenç hastalıklara tutulmuş vücutlarını gösterdiler.

– Milletleri ölüme götürüyorsunuz, dedi Wilfrid. Toprağın kimyasını bozdunuz, sözü anlamından saptırdınız, adaleti beş paralık ettiniz. Meraların otunu yedikten sonra şimdi de koyunları mı öldürüyorsunuz? Yaralarınızı göstererek haklı çıkacağınızı mı sanıyorsunuz? Kardeşlerimden hâlâ "ses"i işitebilenleri uyaracağım, ki sizin sakladığınız kaynaklara gidip susuzluklarını giderebilsinler.

– Kuvvetimizi dua etmeye saklayalım, dedi Minna. Ne peygamberlik, ne şefaatçilik, ne de habercilik gibi bir görevin var. Henüz ancak birinci kürenin sınırındayız, boşluğu duanın kanatları üzerinde aşmağa çalışalım.

– Sen benim tüm sevgim olacaksın!

– Sen de benim tüm gücüm olacaksın!

– Yüce gizemlere göz atma fırsatı bulduk, artık birbirimiz için bu dünyada sevinç ve kederin birlikte anlaşılabilir olduğu biricik varlıklarız. Öyleyse dua edelim, madem ki yolu biliyoruz, yürüyelim.

– Ver elini bana, dedi genç kız, daima birlikte gidersek yol bana daha az sarp ve daha kısa gelecek.

– Ancak seninle, dedi erkek, hiç şikâyet etmeksizin o büyük yalnızlığı aşabileceğim.

– Ve birlikte göğe gideceğiz, dedi kız.

Bulutlar toplanıp koyu renkli bir eyvan oluşturdular.

İki sevgili birdenbire kendilerini, David'in herkesin merakından gizlemeye çalıştığı ve bizzat gömmek istediği bir cesedin önünde buldular.

Dışarıda, bütün ihtişamı içinde, on dokuzuncu yüzyılın ilk yazı patlıyordu. İki sevgiliye güneşin ışıklarında

bir ses işitiyorlarmış gibi geldi. Yeni çiçeklerden semavi bir ruh kokusu aldılar ve el ele tutuşarak içlerinden şöyle dediler:

"Şurada ışıldayan engin deniz, bizim yukarıda gördüklerimizin bir imgesidir."

– Nereye gidiyorsunuz? diye sordu Bay Becker.

– Tanrı'ya gitmek istiyoruz, dediler, siz de bizimle gelin babacığım.

Cenevre ve Paris, Aralık 1833 – Kasım 1835

"Çoğu kez insana, daha önce içinde yaşadığı hataların tam karşıtı olan erdemleri edinmesi için bütün bir hayat daha gerekir."

İnsanlık Komedyası'nın bugüne dek Türkçede eksik kalmış mistik temel taşlarından biri olan bu romanda, bazen Séraphita isimli zarif bir genç kıza, bazense Séraphitus adlı genç bir erkeğe dönüşen meleksi ve göksel kahraman; ruh, Tanrı, inanç, kadın ve erkek ilişkileri hakkındaki fikirleriyle iki yüz yıla yakın bir süredir insanlığı büyülüyor.

Balzac'ın, tıpkı ilk sayfalarda harikulade bir anlatımla bahsettiği o zor iklimleri ve yüksek tepeleri aşan okuyucularını metafizik bir şölenle ödüllendirdiği *Séraphita*, *bambaşka bir Balzac*'la tanışmak ve büyülenmek isteyenler için, İsmet Birkan'ın çevirisiyle ilk kez Türkçede...

"*Séraphita* benim ustalık eserim olacaktır. Bir *Goriot Baba* her gün yazılabilir ama *Séraphita* gibi bir yapıt bir ömürde ancak bir kez ortaya çıkar."
Balzac

"Özellikle Séraphita beni her zaman derinden etkilemiş, hattâ rahatsız etmiştir."
Carlos Fuentes

"Balzac ideal güzelliğe hiç bu kadar yaklaşmamıştı."
Theophile Gautier

"Benim bugüne dek çevirdiğim en sıra dışı ve ilginç metin..."
İsmet Birkan

ISBN: 978-605-63743-0-2
9 786056 374302
Kapak Tasarım BIG FISH kreatif
JAGUAR

753458 ALE
Internet Satış
www.kitapzen.com